

LEIDEN, 16 December 1946

POLITIE LEIDEN

No. 244 . C.V.

BIJLAGE(N) 1.

0 431 D
19 DEC
acc/8726

Op 11 December 1946, te 14,30 uur, is er in de stad-gehoorzaal te Leiden, een openbare vergadering gehouden welke belegd was door een Leidsch Studenten-comité.

Als sprekers traden op N.W. VAN HARTINGSVELDT, J. J. TIESSEN en W.K.H. FEUILLET-DE BRUIJN.

Het doel van deze bijeenkomst was de studenten van voorlichting te dienen inzake de overeenkomst van Linggadjati.

Aanwezig waren ongeveer 300 personen, bijna allen studenten, waaronder een groot aantal dames-studenten.

Deze vergadering, welke een ordelijk verloop had, werd te 18 uur gesloten met het gemeenschappelijk zingen van het Wilhelmus.

Een verslag van deze bijeenkomst, voorkomende in het Leidsch Dagblad van 12 December 1946, wordt hierbij gevoegd +)

Ter vergadering werd door laatst genoemden spreker medegedeeld, dat oud-Minister LOGEMAN voor dien middag was uitgenoodigd, doch dat deze had medegedeeld, wegens ambtsbezigheden, geen gevolg te kunnen geven aan deze uitnodiging.

Bij de uitgang was er gelegenheid voor de bezoekers welke tegenstanders zijn van de overeenkomst van Linggadjati, hun handteekening te plaatsen en er werd hiervan een druk gebruik gemaakt.

~~Aan de hand~~
U.

+ De bijlage heeft niet aangehouden maar het artikel is geleiden los daarvan andere stukken. Thans heeft gezegd

AAN het Hoofd van den Centrelen Veiligheidsdienst.
Javastraat 68 te
's-GRAVENHAGE.

Wm

GEMEENTE-POLITIE TILBURG

Volgno.
3 JAN.
2 Januari 1947.
ACD/ 9158

A. No 4.

met 1 bijlage.

TILBURG,

2

Bericht op missive

d.d.

PR Huis

Ik heb de eer U EdelGestrenge hierbij beleefd te doen toekomen een onder n° 32 aan mij uitgebracht rapport betreffende een op 23 December 1946 in den Metropole Schouwburg alhier gehouden vergadering van het Tilburgsch Comité Handhaving Rijkseenheid.

De Commissaris van Politie,

[Handwritten signature]

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	21/1/47

Aan den Heer Hoofd van den
 Centralen Veiligheidsdienst
 Javastraat 68
 te 's-GRAVENHAGE.

X 3/

Volgno.
3 JAN.
ACD/

T I L B U R G .

Nr. 32.

Onderwerp: Voorlichting Comité
Ned. Oost Indië

Kms

R A P P O R T .

Op 23 December 1946, hebben wij WILLEM NEVE en PETRUS ANTONIUS de ZWART, respectievelijk Adjudant en Agent van politie te Tilburg bij de Afd. Vreemdelingendienst een openbare vergadering bijgewoond in de Metropole Schouwborg aan den Heuvel alhier en hebben wij de eer U EdelGestrenge het navolgende te rapporteeren:

2162 + In de benedenzaal van den Metropole Schouwborg gehouden vergadering van het Tilburgsch Comité Handhaving Rijkseenheid, sprak Drs. W. THIESSEN mit Bandoeng over: "Laat de feiten spreken." De Heer G. COOMANS opende vergadering die o.m. werd bijgewoond door den Heer L.V.M. VERMEULEN uit den Haag, vertegenwoordiger van het Nationaal comité, met een opwekking om de actie voor het behoud van Indië niet te laten verslappen.

De spreker Drs. THIESSEN, die pas uit Indië is terug gekeerd, constateerde dat de voorlichting inzake Indië niet alleen onvolledig maar valsch is geweest. Weet men hier dat 14 dagen geleden 300 Chineezzen vermoord zijn in Bantam en dat Pastoor SCHNEIDER is omgebracht?

Dat onze jongens bij de overname van de bewaking van de Engelschen hebben moeten vechten, ook tegen de Britten? Zoo is er nog meer, wat wij hier niet mogen weten.

En van Nederland zagen we niets dan een Commissie. De Politiek van Engeland is er op gericht, de terugkeer van het Nederlandsche gezag in de Pacific zooveel mogelijk tegen te houden.

Spr. deelde krasse staaltjes mee van de onveiligheid op Java onder het Britsch bewind.

De conferentie van Malino bracht nog grootere verwarring en die van Pankalpinang heeft ons prestige nog meer omlaag gehaald. En nu er mag niet gesproken worden over 30 000 Europeanen die nog in de concentratiekampen lijden.

Spr. critiseert de houding van de Commissie Generaal en van den Luitenant Gouverneur Generaal die het Nederlandsch Gezag niet hebben hoog gehouden. En de basisovereenkomst van Linggadjati, zooals die, gecommun- tarieerd door Min. JONKMAN en de Heer ROMME, door de Kamer is aangenomen, wordt zegt spr. nooit door de Republiek geteekend.

Een feit is dat SOEKARNO Nederland nodig heeft om in het zadel te blijven, maar de Indonesiers willen SOEKARNO niet, wien ze niet vergeven dat hij duizende landgenoten in den dood heeft gejaagd.

Spr. is van meening dat de uitspraak van de Kamer niet de uitspraak is van het Nederlandsche volk. 75 % van het Nederlandsche volk is tegen Linggadjati en eischt eerst gezag en orde en daarna praten.

Aan

-De-

den Heer Commissaris van Politie

te

T I L B U R G .

De Europeanen in de kampen hebben het op het oogenblik nog veel slechter dan de Japannees. En met deze menschen gaat men hier onderhandelen in plaats van te zeggen: "laat ze onmiddellijk uit de kampen, anders halen we ze er uit." (applaus).

Hij vertoont dan eenige lugubere afbeeldingen van door de benden vermoorde Europeanen en tenslotte een tweetal kleurenfilmpjes, één van een parade in Bandoeng en één van Sumatra.

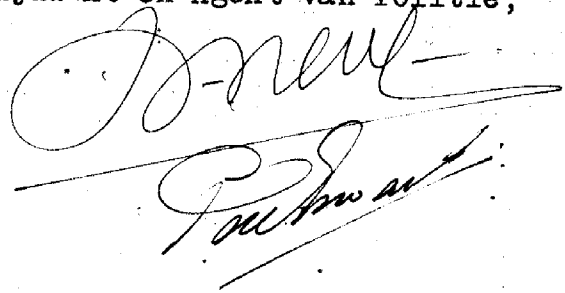
Besloten werd het volgend telegram te zenden aan de K.V.P.fractie der 1e Kamer.

Eenige honderde inwoners van Tilburg in vergadering bijeen, betreurende de houding van de Tweede Kamer, dringen met klem aan op een spoedige bijeen-roeping van de Rijksconferentie, waar alle goedwillende bevolkingsgroepen vertegenwoordigd zijn. Zij vertrouwen dat de R.K.Eerste Kamerfractie verbreking van de Rijkseenheid zal weten te voorkomen."

Hierna werd de vergadering die een rustig verloop had te omstreeks 11.15 uur gesloten, waarna de aanwezige rustig uiteen gingen.

Tilburg, 24 December 1946.

De Adjudant en Agent van Politie,

Onderwerp: Indië-avond onder
auspiciën van het comité
"Almelo Handhaving Rijkseenheid".

R a p p o r t

Hiermede heb ik de eer UWelEdelGestrenge beleefd het volgende te rapporteeren.

Op Vrijdag 31 Januari 1947, des avonds te plm. 8.00 uur is in de Schouwburgzaal van "Het Groenendal", gelegen aan de Willem de Clerqstraat te Almelo een Indië-avond gehouden onder auspiciën van het comité "Almelo Handhaving Rijkseenheid". Na ruwe telling bleken plm. 325 tot 350 personen aanwezig te zijn, terwijl deze zaal plaats biedt aan plm. 600 personen. Als spreker fungeerde de heer W. Belonje, woonachtig te Bussum, Floralaan, oud-hoofdredacteur van het "Nieuws van den Dag" in Indië met als onderwerp: "De Waarheid over Indië". Het podium was verzorgd met groen, oranje vlaggen en de Rood-Wit-Blauwe vlag.

De bijeenkomst werd geopend door den heer F. van Stegeren, namens het comité "Almelo Handhaving Rijkseenheid". De inleider zeide, dat de aanwezigen de bedoeling van dezen avond reeds in de dagbladen hadden kunnen lezen, nl. voorlichting te geven over het probleem Indonesië. Vooral aan voorlichting omtrent de toekomstige houding van Holland-Indië heeft veel ontbroken, hoewel reeds een kentering ten goede is op te merken en een betere voorlichting is ontstaan. Velen uit het volk, aldus spr. kunnen zich geen juist oordeel vormen over de overeenkomst van Linggadjati. Daarom zullen wij blijven doorhameren op voorlichting, voorlichting en nog eens voorlichting.

Na de verjaardag van Princes Beatrix gememo-reerde te hebben, nodigde deze de aanwezigen uit te harer ere het eerste en zesde couplet van het Wilhelmus te zingen, om onvergankelijke trouw aan het Vorstenhuis te betuigen, waaraan staande werd voldaan. Vervolgens werd het woord verleend aan den heer W. Belonje.

Spreker behandelde in den aanvang van zijn betoog, de kentering in de K.V.P. in verband met de gevoerde politiek in Indië en hekelde daarbij fel de houding van den Heer Romme, die - aldus spr. - in volle wapenuitrusting en getooid met allerlei slag- steek- en schietwapens tegen de overeenkomst van Linggadjati te velde begon te trekken en daarna steeds minder krijgshaftig terugtrok en bijdraaide. De politiek van Schermerhorn, de Logemans en Jonkmans kenmerkt zich door groote onwaarachtigheid. Na voorlezing van eenige passages der geheime notulen van de vergaderingen der Commissie-Generaal, voorkomende in het weekblad "Elsevier", vervolgde spr. dat hieruit blijkt dat de Koningin door de Commissie-Generaal opzij wordt gezet. Hierop hebben wij slecht één antwoord "Dat nooit". Bij de huidige politiek is de Kroon slechts een bijkomstigheid. In schandelijke termen wordt met de Indonesiërs gehandeld en spr. noemde dit onoprechtheid, nog beter misleiding.

Min. Jonkmans

Min. Jonkmans doet er nog een schepje boven op door te verklaren, dat de Ned. Regeering naar de inzichten van het buitenland rekening dient te houden. De Commissie-Generaal mag hierin niet alleen de beslissing nemen, doch de Rijksconferenties zullen te adviseeren hebben. Alles zou even operatietachtig genoemd kunnen worden, aldus spr. wanneer het niet zoo misdadig was.

Vele Indonesiërs hebben tijdens de Japansche bezetting getoond het Koninkrijk trouw te blijven en hebben hun leven hiervoor gegeven, terwijl zij, die voor Nederland de overeenkomst van Linggadjadi ondertekenden daarmee een standbeeld hebben opgericht voor den Jappenknacht Soekarno. (appl.) De Regeering draagt voor van Mook's wanbeleid mede de verantwoordelijkheid. Waarom blijft deze dan gehandhaafd, roept spr. met stemverheffing uit.

Vervolgens wordt door spr. een brief van een Ned. militair uit Indië voorgelezen, waarin vermeld wordt, dat terwille van een hechten band een voetbalwedstrijd gespeeld werd met leden van de T.R.I. De Ned. militairen weigerden en blok, doch toen werd er dienst van gemaakt. De wedstrijd werd volgens plan met 3-2- door de Ned. Militairen verloren (hilariteit). Van Mook, zeide spr. strooit allerwege met onafhankelijkheid en terwille van de goede verstandhouding is hij bereid een geheel Koninkrijk op te offeren. Wie staat hier schuldig? Niet in de eerste plaats de republiek, maar van Mook.

De groote meerderheid van het Indische volk wenscht geen oorlog. De Jappen traden op als de promotors van de Indische revolutie en van Mook gedraagt zich als haar protector. Slechts een doortastend gebruik van de wapenen zal de orde in Indië kunnen herstellen en de anarchie der revolutie kunnen vernietigen. Hier was een figuur van Starckenborg van Stachhouwer op zijn plaats en ere zijn naam.

Onoprecht was ook Min. Jonkman, toen hij zeide, dat de Nederlandsche politiek beheerscht wordt door de grondgedachte de vijanden weer tot vrienden te maken. Na de bevrijding waren van de 80.000.000 Indonesiërs er 79.000.000 vrienden van Nederland. Was het maar waar dat de regeering de Indonesiërs tot vrienden maakt. Bij de huidige gevoerde politiek lopen wij gevaar de vriendschap der Indonesiërs te verliezen.

Met stemverheffing zeide spr. dat het onderhandelen van de Commissie-Generaal met Soekarno, al wat in Nederland na de bevrijding gebeurde met de N.S.B. en N.S.B.'ers, een ander aanzien geeft, waarbij de dood van Mussert alle moreelen rechtvaardiging verliest. De hedendaagsche gevoerde slag-om-de-arm-politiek, brengt haar in geding. De conclusie is, dat van deze regeering geen keer ten goede te verwachten is. Wij zullen de rampen, die in aantocht zijn, moeten trachten te verhoeden en thans nog doen wat mogelijk is en haar een gevoelige nederlaag toebrengen. Spr. deed een beroep op de aanwezigen, om niet bij de eerste verloren ronde stil te zitten. De tweede ronde is voor ons, aldus spr. De P.v.d.A en de K.V.P. hebben van de kwestie Indonesië een partij-zaak gemaakt. Wij zullen blijven spreken en getuigen (niet om het de regeering lastig te maken) voor het te laat is. Wij dienen het roer om te gooien, daar een andere geest in ons volk moet komen. Het vertrouwen vande Indonesiërs zal niet terugkeeren, zoolang als van Mook en Schermerhorn zegevieren.

Spreker herinnerde aan het jaar 1672, toen Engeland en een groot deel van Europa tegenover ons stonden. Ook toen trok er een commissie op uit onder leiding van de Groot, een even slappe figuur als Schermerhorn. Deze commissie meende eveneens tegen de overmacht te moeten berusten, doch Amsterdam zeide "Dat nooit"

En Oranje

En Oranje zei: "Liever ons aan stukken houwen, dan de voorwaarde te aanvaarden". Na de opwekking ons krachtig te verzetten tegen wat thans in Indië gebeurt en daarvoor het respect van het buitenland opnieuw af te dwingen sloot spr. zijn betoog.

Bij de beantwoording van de gestelde vragen, betoogde spr. dat de verrichtingen van de Commissie-Generaal geheim gehouden worden en niet in de pers worden geplaatst. Omtrent de Engelsche druk in Indië, zeide spr. dat de Commissie-Generaal hiertegen te slap optreedt. Is het niet typisch, dat de Engelschen onze schepen hebben gebruikt om hun landgenooten weg te halen uit Indië, terwijl de Nederlanders in de kampen moesten blijven. Onze politiek moet los van het buitenland staan en we kunnen alleen door het consequent doorvoeren daarvan, het respect van het buitenland afdwingen.

In de pauze gaven zich plm. 60 personen op als lid der "Almelo Handhaving Rijkseenheid". Een na afloop gehouden collecte voor de "Almelo-Indie-Actie" bracht ruim fl.200.-- op

Er werden vlugschriften en pamfletten gratis aan de bezoekers uitgedeeld, welke aan dit rapport zijn toegevoegd.

Er hebben zich geen incidenten voor of tijdens deze bijeenkomst voorgedaan.

Plaatselijke Inlichtingendienst
Almelo.-

Almelo, 6 Februari 1947.

11 no. 66

geheim

Aan het Hoofd van den Centralen
Veiligheidsdienst,

Javastraat 68.,

's-Gravenhage.-

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	13-2-'47

Volgno.
10 FEB. '47.
ACD/60651.

Ingesloten heb ik de eer U te doen
toekomen een rapport van den op 31 Januari 1947 gehouden
Indië-avond onder auspiciën van het comité "Almelo Hand-
having Rijkseenheid", alsmede een Algemeen Overzicht.

Het Hoofd van den
Plaatselijken Inlichtingendienst,

7.

Plaatseelijke Inlichtingendienst

Almelo.

BUREAU B

K.11 no.55

Nummer:	Almelo, 6 Februari 1947.
Datum:	13-2-47

Geheim

Aan het Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst,

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	25-2-47

Javastraat 68.,

s-Gravenhage

Veilig-Volgn.
10 FEB '47
ACD/10653

Blijkens een annonce in het "Dagblad van het Oosten" van Donderdag 23 Januari 1947, is te Almelo opgericht - uit vertegenwoordigers van verschillende politieke richtingen - een plaatselijk comité "Handhaving Rijkseenheid".

De actie van het comité heeft tot doel, om voor Almelo en omstreken een principiële voorlichting te geven over de Indië-kwestie in Rijksverband en alle andere vraagstukken, hieraan nauw verbonden.

Het comité bestaat voorlopig uit de heeren:

- F. van Stegeren, Hofkampstraat 46;
- J. van Baaren, Brederostraat 8;
- W.J. Netelenbos, Hofkampstraat 65;
- B.J.M. Veth, Grootestraat 164;
- L.J. Sloet, Ootmarsumschestraat 17;
- B. ten Kate, Grootestraat 2; Allen te Almelo.

In deze annonce wordt verder medegedeeld, dat ieder die deze actie wenscht te steunen, zich voor verdere inlichtingen wenden kan, tot de leden van het comité. Inlichtingen over eventuele buiten Almelo te voeren Indië-acties worden verstrekt door de heeren B.J.M. Veth (tel.K.5490-3052) en W.J. Netelenbos (tel.K.5490-3401).

PERSONALIA:

1. Frederik van Stegeren, van beroep correspondent text.fabr. geboren te Stad Almelo 9 Augustus 1886, wonende te Almelo, Hofkampstraat 46. Kerk.Gez. Ger.
2. Jan van Baaren, van beroep katoenwever, geboren te Ambt Almelo, 3 Maart 1889, wonende te Almelo, Brederostraat 8, Kerk.Geze. Ger.
3. Willem Johannes Netelenbos, van beroep bedrijfsleider weverij, geboren te Almelo 22-1-1915, wonende te Almelo, Hofkampstraat 65, Kerk.Gez. Ger.
4. Bastiaan Johannes Martinus Veth, van beroep hoofdambtenaar Gem. Waterleiding, geboren te Arnhem 31 Augustus 1902, wonende te Almelo, Grootestraat 164. Kerk.Gez. Ned.Herv.
5. Lambertus Johannes Sloet, van beroep tuin-architect, geboren te Stad-Almelo, 5 November 1910, wonende te Almelo, Ootmarsumschestraat 17. Kerk.Gez. Ned. Herv.
6. Albertus ten Kate, van beroep brood-banketbakker, geboren te Almelo 19 Augustus 1918, wonende te Almelo, Grootestraat 2. Kerk.Gez. Ned. Herv.

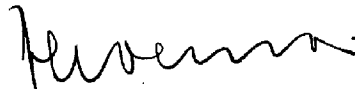
In dit comité

In dit comité heeft W.J. Netelenbos (no.3)
de voorloopige functie van Secretaris en B.J.M. Veth (no.4)
de voorloopige functie van penningmeester.

Volgens vertrouwelijke mededeelingen zou
door het comité aangezocht worden om als voorzitter te fun-
geeren:

Joseph Pierre Aimable le Roy, Emeritus-Predikant, geboren te
Amsterdam 12 Januari 1877, wonende te Almelo, Ootmarsumschemstr-
122. Kerk. Gez. Ned. Herv.

Het Hoofd van den Plaatselijken
Inlichtingendienst,

19 Februari 7.

.10817.

Gen.

H.

SVD.

G E M E I N D.

*afgek. van Mr. L. E. Hoes
van wtrou boek B*

Vergadering Raagsch Comité
"Handhaving Rijkseenheid".

Hierbij heb ik de eer Uwer Excellentie afschrift aan te bieden

van een verslag van een op 8 Februari 1947 te 's-Gravenhage, gehouden
openbare vergadering van het Raagsch Comité "Handhaving Rijkseenheid",
naar den inhoud waarvan ik moge verwijzen.

G.V.D.

AAN:

- S. S. den Min. v. Binnenlandsche Zaken
- " " " " Overzeesche Gebiedsdeelen
- " " " " Justitie
- Hoofd Sectie III S.I.D. , Minister
- Hoofd G.D. III E.

198

G E H E I M.

Verslag van de op Zaterdag, 8 Februari 1947, in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage, gehouden openbare vergadering van het Haagsch Comité "handhaving Rijkseenheid".

Het gebouw was volledig bezet, zoodat ongeveer 2000 bezoekers aanwezig waren, waarbij Luitenant Admiraal HELFRICH Generaal SPOOR, Dr. J. W. MEYER RANNEFT e.a.

Op het podium waren de rood-wit-blauwe vlag, een oranje-groen doek en verschillende leuzen als "Indie verloren, rampspoed geboren", "Nederland-Indie één" aangebracht.

In de zaal werden oranje-groene speldjes verkocht.

Omstreeks 20.15 uur werd de vergadering geopend door het oud-lid der Tweede Kamer:

Max Louis Frans BAJETTO, geboren te Mr. Cornelis, 22 April 1881, gepensionneerd Lt. Gen. Ned. Ind. leger, wonende Groot Hertoginnelaan 48 te 's-Gravenhage, die betoogde, dat de meening van de leden van de Katholieke Volkspartij, als zou het accoord van Linggadjati het behoud van de Rijkseenheid beteekenen, onjuist was.

"ROMME enz. eischen thans garanties, doch al zou daaraan worden voldaan, wat zou dat in de toekomst opleveren. Dit heeft het verleden wel reeds bewezen. De Unie zal geen stand kunnen houden, ondanks de garanties., indien niet van beide zijde het verlangen daartoe bestaat. Nu is Nederland nog soeverein, doch of dit over 5 of 10 jaren nog zo zal zijn, meen ik te mogen betwijfelen.

Daarom is het noodzakelijk, dat de actie tot Rijkseenheid krachtig wordt gesteund".

Vervolgens werd het woord verleend aan Oud-Minister-President Prof. Mr. Pieter S. GERBRANDY, geboren te Wijnbritsradceel, 13 April 1885, wonende Kanaalweg 113c, te 's-Gravenhage, die door de aanwezigen met een hartelijk applaus werd begroet.

Hij sprak over het onderwerp: "De Japansche Tijdbom".

Deze spreker verklaarde, dat de Republiek Indonesia gesticht werd met medewerking van de Japanners.

Na de capitulatie gaven de Japansche Generaals nog den z.g. zegen aan de leiders van de Republiek, terwijl tevens Japansche Officiëren optraden als instructeurs van de republikeinsche soldaten.

De opzet van Japan was om Ned. Indie, Birma, Indo-China enz. tot z.g. satellietlanden te maken.

Onder leiding van Japanners werd een soort Hitlerjugend gevormd.

De Japanners wisten hun instrumenten goed te kiezen. Het was dan ook geen toeval, dat SOEKARNO werd gekozen.

Spreker haalde hierbij een rapport aan, door Dr. VAN MOOK gericht aan Lord MOUNBATTON op 3 September 1945, waarin werd medegedeeld, dat Soekarno had aangeboden om de geheimen van de nationalistten te verraden, toen hij voor den oorlog door het Gouvernement was gearresteerd.

Het

Het rapport besloot met de mededeeling, dat Sockarno een echte QUISLING was.

"Sockarno, zoo vervolgd de spreker, is mede verantwoordelijk voor den dood van 2 millioen arbeidsslaven, die door Japan waren opgeëischt.

Sockarno heeft gezegd, dat hij de onafhankelijkheid zou ontvangen, al was het uit handen van den duivel.

Een betere zaakwaarnemer konden de Japanners niet wenschen.

Met medewerking van de Japanners is thans in Ned.Indie een tijdbom gelegd en worden er krachten opgewekt om in de komende 20 jaren de Angel-Saksische macht te verslaan.

"Wat doet men als een tijdbom wordt ontdekt. Demonstreeren natuurlijk. Niet alzoo echter onze Regeering, die zegt: "laat maar werken, misschien komt er nog iets goeds uit de ontploofing.

Er werken echter in Indie nog andere krachten, n.l. de Amboneezen, Timoreezen, Soedaneezen enz.

Deze menschen kennen maar één vlag, n.l. rood-wit-blauw.

Voorts kan ik U verzekeren, dat de communisten in Indie zeer actief zijn. "Wat zal er gebeuren, als de Regeering niet snel het roer omgooit?

Onze prestaties in Indie hebben de bewondering gewekt van het buitenland.

Thans is daar de z.g. Republiek en zijn er stilstaande fabrieken, hongersnood en rechteloosheid.

De nijvere boeren worden door de T.R.I. beroofd en doodgeschoten. De wreedheden in de kampen overtreffen die van Bergen-Belsen. Het goede van de laatste eeuw verdwijnt thans in een bodemlooze put.

Zijn zij, die thans regeren en besturen blind en doof?

De Engelschen en Amerikanen, die de realiteit kennen, verachten ons.

Alle richtingen hebben aan den opbouw van Indie meegewerkt, daarom gaat het niet aan, dat thans de structuur van Indie door een richting wordt veranderd.

Daarom is het door Van Mook gestichte zulk een gruwel.

Hoe duur zullen wij hebben te betalen voor de Japansche "tijdbom".

Met de verantwoordelijkheid op te roepen van de leidende personen om te waken voor de belangen van Nederland en Indie, besloot de spreker zijn rede.

Na de hierna gehouden pauze werd het woord verleend aan Oud-Minister Charles Joseph Ignace Marie VLETER, geboren te 's-Gravenhage, 6 April 1880, wonende Van Beuningenstraat 25 te 's-Gravenhage, die sprak over het onderwerp: "Aan de vruchten zult gij den boom kennen".

Spreker betoogde, dat in Indie een toenemende chaos heerscht. "Moord en plundering is aan de orde van den dag. Noch in Indie, noch in Nederland is er echter een autoriteit, die er zich iets van aantrekt. De Regeering is hier verantwoordelijk, doch het parlement zwijgt als een mof.

Alleen onze soldaten, die trekken het zich wel aan. Hun brieven vertellen van wee en ellende. In breeden kring zegt men thans, dat het zoo niet langer kan doorgaan en toch gaat het door. Ons volk gevoelt zich onbehaaglijk.

Onze Regeering schiet te kort. Het parlement zwijgt echter. Op dit oogenblik sterven de inheemschen van honger.

De Regeerings Voorlichtings Dienst houdt deze gruwelen voor U weg. Dat spreekt vanzelf. Doch de Regeering en het parlement zwijgen ook en dat spreekt niet vanzelf.

Het communisme verspreidt zich snel. De cursussen van 2 of 3 maanden worden een aantal personen in Indie tot propagandisten opgeleid.

Dit is voor het Nederlandsche volk en met name voor de K.V.P. van belang.

Dergelijk nieuws wordt U echter onthouden.

Van de Japansche capitulatie af is U opzettelijk onkundig gelaten door de macht van bepaalde politieke ideologieën. Deze ideologieën moeten koste wat kost verwezenlijkt worden.

Zij, die in Indie deskundig zijn en bij herhaling de Regeering smeekten om het roer te wenden, werden geclassificeerd als reactionnaires. Niet een van hen werd geraadpleegd in de moeilijke positie van Indie.

Met nerveuse haast stapelde de Regeering de eene hervorming na de andere op en dit alles buiten het parlement om.

De minister van Overzeesche Gebiedsdeelen heeft meermalen critiek geleverd op zijn voorgangers. Zij zouden nu eens laten zien, wat progressieve politiek beteekent. Nu, wij hebben het gezien. Ik wilde tenminste, dat binnenkort eens nieuwe verkiezingen werden gehouden. De Regeering had haast, groote haast. De stemming onder het Nederlandsche Volk mocht eens veranderen. Dan zouden ze hun goede geven niet meer kunnen tentoonstellen.

Het voorstel van de A.R.-partij, tot schriftelijke behandeling van de overeenkomst van Linggadjeti in het parlement, werd afgestemd.

Men had haast. Nu, na 7 weken, is nog geen goedkeuring aan de overeenkomst gehecht door de Republiek Indonesia.

Aan de Eerste Kamer komt lof toe. Deze heeft de democratische rechten verdedigd. Ik beveel het lezen van de betreffende handelingen ten zeerste aan.

Van Mook is te beschouwen als een satraap. Hij neemt de verschillende deelen van Indie in zijn hoed, schudt even en de staten van Indonesia komen er uit. Hij zegt: "Ik doe dit uit hoofde van mijn macht, die mij niet wordt betwist".

Hij schijnt thans een zachte wenk te hebben gekregen om te verdwijnen, doch zal dit wel niet doen, daar hij eerst Borneo nog wel tot een nieuwen staat zal willen maken.

Er bestaat ten opzichte van Indie een eenzijdige voorlichting, censuur, ontslag, ambtenarij enz. Toch is er een kentering te bespeuren, welke voor een deel te danken is aan de voorlichting van Nederland door brieven van onze soldaten in Indie.

Zij zien daar ellende en ook dat de Nederlandsche vlag orde, rust en veiligheid beteekent.

Zij schrijven naar huis, dat zij daar de redders en beveiligers zijn en het volk gaat denken: "Wat gebeurt daar toch. Hoe is het mogelijk, dat honger wordt geleden, terwijl rijst wordt uitgevoerd?"

Er is het wapenstilstandsverdrag, doch het volk ziet onze jongens dagelijks wegschieten; Men hoort van wapensmokkelsrij bij de Republikeinen en voorts, dat deze Amerikaansche vliegtuigen zouden koopen.

Den hebben wij het eecoord Linggadjati. De notulen waren geheim, doch blindend. Later weer niet bindend. Er wordt daarbij gesproken van toelichtingen en toelichtingen op deze toelichtingen.

"Wij hebben door dit alles een katterig gevoel en geloof mij, de Regeering ook!

"Wat is toch de boom, die deze vruchten voortbrengt? Het beleid in Indie is stap voor stap fout geweest.

Er zijn doornen en distels gezaaid en deze zijn overvloedig opgekomen.

Er moet een nieuwe koers worden ingeslagen. Wij moeten terugkeeren tot beproefde politiek in overeenstemming met onze tradities.

Wij zijn suf gebaukt door de voorlichting met ministers als SJAHRIR, dat wij bijna zouden vergeten, dat er nog 70.000.000 Indonesiers zijn, om wie toch eigenlijk alles gaat.

"Wie gelooft, dat Sjshrir enz. de kennis en het prestige hebben om Indie te besturen? Dit zijn er slechts weinigen.

Indie heeft nog niet voldoende kennis en prestige voor volledige zelfbestuur en zelfbeheer.

Velen eischen thans handhaving van de Rijksseenheid.

Losmaking van den band beteekent vermindering en op den duur uitschakeling van onzen cultureelen invloed.

"Wij moeten door woord en geschrift van onze zienswijze doen blijken, "en op die manier invloed uitoefenen op het parlement".

Te omstreeks 22.45 uur werd de vergadering met het zingen van de eerste twee coupletten van het Wilhelmus besloten.

Lehman

195

BUREAU B	
Nummer:	G E E E M.
Datum:	14-2-47

Volgno.
13 FEB. 47
ACD/10017

VERSLAG van de op Zaterdag, 8 Februari 1947, in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen ~~g~~ gehouden openbare vergadering van het Haagsch Comité "Handhaving Rijkseenheid".

Het gebouw was volledig bezet, zoedat ongeveer 2000 bezoekers aanwezig waren, waarbij Luitenant Admiraal HELFRICH, Generaal SPOOR, MEYER RANNEFT enz. z.z.

Op het podium waren de rood-wit-blauwe vlag, een oranje-groen doek en verschillende leuzen als "Indië verloren, rampspoed geboren", "Nederland-Indië één" aangebracht. In de zaal werden oranje-groene speldjes verkocht.

Omstreeks 20.15 uur werd de vergadering geopend door het oud-lid der Tweede Kamer:

Max Louis Frans BAJETTO, geboren te Mr. Cornelis, 22 April 1881, gepensionneerd Lt. Gen. Ned. Ind. leger, wonende Groot Hertoginnelaan 48 ~~Amsterdam~~, die betoogde, dat de mening van de leden van de Katholieke Volkspartij, als zou het accoord van Linggadjati het behoud van de Rijkseenheid beteekenen, onjuist was.

✓ BOMME enz. eischen thans garanties, doch al zou daaraan worden voldaan, wat zou dat in de toekomst opleveren. Dit heeft het verleden wel reeds bewezen. De Unie zal geen stand kunnen houden, ondanks de garanties, indien niet van beide zijde het verlangen daartoe bestaat. Nu is Nederland nog soeverein, doch of dit over 5 of 10 jaren nog zoo zal zijn, meen ik te mogen betwijfelen.

Daarom is het noodzakelijk, dat de actie tot Rijkseenheid krachtig wordt gesteund.

Vervolgens werd het woord verleend aan Oud-Minister-President Prof. Mr. Pieter S. GERBRANDY, geboren te Wijk bij Duurstede, 13 April 1885, wonende Kanaalweg 113c ~~Amsterdam~~, die door de aanwezigen met een hartelijk applaus werd begroet.

Hij sprak over het onderwerp: "De Japansche Tijdbom".

Deze spreker verklaarde, dat de Republiek Indonesia gesticht werd met medewerking van de Japanners.

Na de capitulatie gaven de Japansche Generaals nog den z.g. zegen aan de leiders van de Republiek, terwijl tevens Japanschen Officieren optraden als instructeurs van de republikeinsche soldaten.

De opzet van Japan was om Ned. Indië, Birma, Indo-China enz. tot z.g. satellietlanden te maken.

Onder leiding van Japanners werd een soort Hitlerjuggend gevormd.

De Japanners wisten hun instrumenten goed te keuzen. Het was dan ook geen toeval, dat SOEKARNO werd gekozen.

Spreker haalde hierbij een rapport aan, door Dr. VAN MOOK gericht aan Lord MOUNTBATTON op 3 September 1945, waar in werd medegedeeld, dat Soekarno had aangeboden om de geheimen van de nationalistes te verraden, toen hij voor den oorlog door het Gouvernement was gearresteerd.

Het rapport besloot met de mededeeling, dat Soekarno een echte QUISLING was.

"Soekarno, zoo vervolgde de spreker, is mede verantwoordelijk voor den dood van 2 millioen arbeidsslaven, die door Japan waren opgeëischt.

-Soekarno-

THOICHT

Soekarno heeft gezegd, dat hij de onafhankelijkheid zou ontvangen, al was het uit handen van den diivel.

Een betere zaakwaarnemer konden de Japanners niet wenschen.

Met medewerking van de Japanners is thans in Ned. Indië een tijdbom gelegd en worden er krachten opgewekt om in de komende 20 jaren de Angel-Saksische macht te verslaan.

Wat doet men, als een tijdbom wordt ontdekt. Demonsteeren natuurlijk. Niet alzo echter onze Regeering, die zegt: "Laat maar werken, misschien komt er nog iets goeds uit de ontploffing.

Er werken echter in Indië nog andere krachten, n.l. de Amboneezen, Timoreezen, Soedaneezen enz.

Deze menschen kunnen maar één vlag, n.l. rood-wit-blauw.

Voorts kan ik U verzekeren, dat de communisten in Indië zeer actief zijn. Wat zal er gebeuren, als de Regeering niet snel het roer omgooit?

Onze prestaties in Indië hebben de bewondering gewekt van het buitenland.

Thans is daar de z.g. Republiek en zijn er stilstaande fabrieken, hongersnood en rechteloosheid.

De nijvere boeren worden door de T.R.I. beroofd en doodgeschoten. De wreedheden in de kampen overtreffen die van Bergen-Belsen. Het goede van de laatste eeuw verdwijnt thans in een bodemlooze put.

Zijn zij, die thans regeeren en besturen blind en doof?

De Engelschen en Amerikanen, die de realiteit kennen, verachten ons.

Alle richtingen hebben aan den opbouw van Indië meegewerkt, daarom gaat het niet aan, dat thans de structuur van Indië door één richting wordt veranderd.

Daarom is het door Van Mook geschilderde zulk een gruwel.

Hoe duur zullen wij hebben te betalen voor de Japanse "tijdbom."

Met de verantwoordelijkheid op te roepen van de leidende personen om te waken voor de belangen van Nederland en Indië, besloot de spreker zijn rede.

Na de hierna gehouden pauze werd het woord verleend aan Oud-Minister Charles Joseph Ignace Marie WELTER, geboren te 's-Gravenhage, 6 April 1880, wonende Van Beuningestraat 25 ~~Amsterdam~~, die sprak over het onderwerp: "Aan de vruchten zult gij den boom kennen".

Spreker betoogde, dat in Indië een toenemende chaos heerscht. "Moord en plundering is aan de orde van den dag. Noch in Indië, noch in Nederland is er echter een autoriteit, die er zich iets van aantrekt. De Regeering is hier verantwoordelijk, doch het parlement zwijgt als een mof.

Alleen onze soldaten, die trekken het zich wel aan. Hun brieven vertellen van wee en ellende. In breeden kring zegt men thans, dat het zoo niet langer kan doorgaan en toch gaat het door. Ons volk gevoelt zich onbehaaglijk. Onze Regeering schiet te kort. Het parlement zwijgt echter. Op dit oogenblik sterven de inheemschen van honger.

De Regeerings Voorlichtings Dienst houdt deze gruwelen voor U weg. Dat spreekt vanzelf. Doch de Regeering en het parlement zwijgen ook en dat spreekt niet vanzelf.

-3-

Het communisme verspreidt zich snel. In cursussen van 2 à 3 maanden worden een aantal personen in Indië tot propagandisten opgeleid.

Dit is voor het Nederlandsche volk en met name voor de K.V.P. van belang.

Dergelijk nieuws wordt U echter onthouden.

Van de Japansche capitulatie af is U opzettelijk onkundig gelaten door de macht van bepaalde politieke ideologieën. Deze ideologieën moeten koste wat kost verwezenlijkt worden.

Zij, die in Indië deskundig zijn en bij herhaling de Regeering smeekten om het roef te wenden, werden geclassificeerd als reactionairen. Niet een van hen werd geraadpleegd in de moeilijke positie van Indië.

Met nerveuse haast stapelde de Regeering de eene hervorming na de andere op en dit alles buiten het parlement om.

De minister van Overzeesche Gebiedsdeelen heeft meermalen critiek geleverd op zijn voorgangers. Zij zouden nu eens laten zien, wat progressieve politiek beteekent. Nu, wij hebben het gezien. Ik wilde tenminste, dat binnenkort eens nieuwe verkiezingen werden gehouden. De Regeering had haast, groote haast. De stemming onder het Nederlandsche Volk mocht eens veranderen. Dan zouden ze hun goede gaven niet meer kunnen tentoonstellen.

Het voorstel van de A.R.-Partij, tot schriftelijke behandeling van de overeenkomst van Linggadjati in het parlement, werd afgestemd.

Men had haast. Nu, na 7 weken, is nog geen goedkeuring aan de overeenkomst gehecht door de Republiek Indonesia.

Aan de Eerste Kamer komt lof toe. Deze heeft de democratische rechten verdedigd. Ik beveel het lezen van de betreffende handelingen ten zeerste aan.

Van Mook is te beschouwen als een satraap. Hij neemt de verschillende deelen van Indië in zijn hoed, schudt even en de staten van Indonesia komen er uit. Hij zegt: "Ik doe dit uit hoofde van mijn macht, die mij niet wordt betwist."

Hij schijnt thans een zachte wenk te hebben gekregen om te verdwijnen, doch zal dit wel niet doen, daar hij eerst Borneo nog wel tot een nieuwstaat zal willen maken.

Er bestaat ten opzichte van Indië een eenzijdige voorlichting, censuur, ontslag, ambtenarij enz. Toch is er een kentering te bespeuren, welke voor een deel te danken is aan de voorlichting van Nederland door brieven van onze soldaten in Indië.

Zij zien daar de ellende en ook dat de Nederlandsche vlag orde, rust en veiligheid beteekent.

Zij schrijven naar huis, dat zij daar de redders en beveiligers zijn en het volk gaat denken: "Wat gebeurt daar toch. Hoe is het mogelijk, dat honger wordt geleden, terwijl rijst wordt uitgevoerd?"

Er is het wapenstilstandsverdrag, doch het volk ziet onze jongens dagelijks wegschieten. Men hoort van wapen-smokkelarij bij de Republikeinen en voorts, dat deze Amerikaanse vliegtuigen zouden koopen.

Dan hebben wij het accoord Linggadjati. De notulen waren geheim, doch bindend. Later weer niet bindend. Er wordt daarbij gesproken van toelichtingen en toelichtingen op deze toelichtingen.

Wij hebben door dit alles een katterig gevoel en ge-

loof mij, de ~~Regeering~~ ^{Regering} ook !

Wat is toch de boom, die deze vruchten voortbrengt?

Het beleid in Indië is stap voor stap fout geweest.

Er zijn doornen en distels gezaaid en deze zijn overvloedig opgekomen.

Er moet een nieuwe koers worden ingeslagen. Wij moeten terugkeeren tot beproefde politiek in overeenstemming met onze tradities.

Wij zijn suf gebeukt door de voorlichting met ministers als SJAHRIR, dat wij bijna zouden vergeten, dat er nog 70.000.000 Indonesiërs zijn, om wie toch eigenlijk alles gaat.

Wie gelooft, dat Sjahrir enz. de kennis en het prestige hebben om Indië te besturen? Dit zijn er slechts ~~veel~~ ^{enkele} ~~veel~~ nigen.

Indië heeft nog niet voldoende kennis en prestige voor volledig zelfbestuur en zelfbeheer.

Velen eischen thans handhaving van de Rijkseenheid.

Losmaking van den band beteekent vermindering en op den duur uitschakeling van onzen cultureelen invloed.

Wij moeten door woord en geschrift van onze zienswijze doen blijken," en op die manier invloed uitoefenen op het parlement."

Te omstreeks 22.45 uur werd de vergadering met het zingen van de eerste twee coupletten van het Wilhelmus besloten.

~~Ongeregeldheden kwamen niet voor.~~

~~Verzonden op 12 Februari 1947.~~

aan: ~~het Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst, alhier.~~
~~den Heer Procureur-Generaal, alhier.~~

7

24 Februari

7

B.11019.

GEHEIM.

46n.

H.

VN.

*Afzeker van Mr. S. Eindhoven
Opname uit het B.*

**Vergadering "Nationaal Comité
handhaving Rijksoverheid."**

Hierbij heb ik de eer U aftechrift aan te bieden van een verslag van een op 12 Febr. 1947 te Amsterdam gehouden vergadering van het "Nationaal Comité handhaving Rijksoverheid", naar den inhoud waarvan ik u nog verwijzen.

G.V.D.

Verzonden aan:

- H.C. van Politie Rotterdam
- " Den Haag
- " Utrecht
- " Groningen.
- Z.E. den Min. van Binnl. Zaken
- " Justitie
- Hoofd Sectie III M.I.D., Marinestaf
- Hoofd G.S. III B.
- Comm. der Kon. in de Prov. N.H.

195

GEHEIM

Verslag van een op 12 Februari 1947 te 20.00 uur in het Concertgebouw te Amsterdam door het "Nationaal Comité handhaving Rijkseenheid" gehouden vergadering. Deze vergadering was tevoren aangekondigd in de dagbladen o.a. in "Trouw" en in "de Volkskrant". In de groote zaal van het Concertgebouw waren schilden opgehangen, met propaganda-leuzen voor het dagblad "Trouw".

Bij den ingang van de zaal werden oranje speldjes te koop aangeboden.

De vergadering werd bijgewoond door ongeveer 350 personen, onder wie ongeveer 100 vrouwspersonen, allen uit den goeden stand. De aanwezigen waren over het algemeen boven den leeftijd van 30 jaar. Bij het begin der vergadering hadden zich eenige opgeschoten jongelui voorzien van eenige tientallen exemplaren van de bladen "Indonesië" en "Op Mars", afgezonderd van de rest der bezoekers en zettelden zich achter in de zaal, vanwaar zij verschillende malen de sprekers interrumpcerden met korte protestkreeten als: "Ja", "Nee" en "Wij."

Te 20.10 uur werd de vergadering geopend met het zingen van "Wien Nederlandsch Bloed", waarna G.A. den Hertog, Nederlandsch Hervormd Predikant, wonende Koninginneweg 186 te Amsterdam, een korte gloedvolle rede hield. Na allen namens het Comité van harte welkom te hebben geheeten, zette hij de doelstellingen van het Comité uiteen, zooals:

"Iedere wijziging in de grondwettelijke structuur van het Koninkrijk moet geschieden op de manier en langs den weg, als in de grondwet staat aangegeven.

"De handhaving van de Rijkseenheid moet ook tot uitdrukking komen in het gezag van de Kroon.

"Door het Comité worden beginselen vastgesteld, die er toe moeten leiden, om de structuur van het Koninkrijk te behouden, en richtlijnen gegeven, die gevolgd moeten worden, in dien in die structuur iets behoort te worden veranderd.

Voorts wakte spreker de aanwezigen op, om zich in de pauze als medewerker van het Comité op te geven.

Hij vervolgde zijn rede met een woord van hulde aan "de jongens in Indië", die soms zoo gauw vergeten worden". G.A. den Hertog wees de vergadering prop, dat er juist de vorige week een aantal militairen uit Indië was teruggekeerd. Wij hebben de plicht hem te laten voelen, dat wij met hem meelevén. Door het Comité zal binnenkort een volledig uitgeruste cantine-wagen aan de jongens in Indië worden aangeboden". Spreker maakte voorts melding van het feit, dat er plannen bestaan, om de "Zeven Provincien - straat" om te doopen in de "Karel Doorman straat". Na dit algemeen woord wenschte spreker ook nog een persoonlijk woord uit te spreken.

Hij ze. i.o.a.:

"Ik ben geen politiek man. Ik houd me niet bezig met politiek. Daarom acht ik het juist een ramp voor Indië, dat deze kwestie een politieke kwestie is geworden.

Wat hoort men tegenwoordig meerdere malen verkondigen?

Als men tegen Linggadjati is, is men reactionnair.

Als men tegen Linggadjati is, is men een kapitalist.

Ik heb nooit geweten dat ik een kapitalist was.

Ik snap dit alles niet.

Waarom zijn we nu hier gekomen? Om ons eens uit te spreken. Ik zit boordevol met hetgeen ik zou willen zeggen, doch ik moet kort zijn, want er komen twee sprekers, die Indië beter kennen dan ik.

Onze tegenpartij in het algemeen heeft van het recht, om zich uit te spreken, ruimschoots gebruik gemaakt.

Wij moeten niet vergeten, dat hier de positie van Hare

Mejesteit de Koningin in het geding is. Wij moeten

constateeren, dat de voorlichting van ons Volk over

Indië diep en diep onbevredigd is geweest.

Laten wij de zaak objectief beschouwen.

Op de eerste plaats dan: Het Indonesische Volk is geen

volk. Het zijn meerdere volken, geheel van elkaar ver-

schillend. Op de tweede plaats: Er is daar geen Regere-

ring. Vanwaar is zij gekomen? Zij dient door ons niet

te worden erkend. Op de derde plaats: Laten wij aan-

nemen, dat er een regering is, dus dat wij Soekarno

zouden erkennen, dan nog is deze regering niet in

staat na te komen, hetgeen zij beloofd heeft.

M.J. Leendertse uit Arnhem hield daarop een gloedvolle

bedevoering welke verschillende malen door daverend

applaus werd onderbroken.

Spreker gaf allereerst een chronologisch overzicht van

ontwikkeling van den huidige toestand in Indië sinds

1940, schilderde vervolgens de reactie en houding van

de Nederlandsche Regeering na de bevrijding.

Hij deelde mede, dat reeds in 1940 door den toenmaligen

Gouverneur-Generaal, wiens naam hij slechts met eer-

bied kon noemen, een commissie was benoemd, om de

grondslagen te leggen voor een staatkundige hervorming

in Indië. In 1942 werd dit werk door deze commissie

beëindigd.

Spreker toonde aan, dat Nederland in 1886 definitief

het koloniale bestuur vaarwel had gezegd. "Wat Neder-

land in Indië presteerde was zelfs in het buitenland

wijd en zijd bekend en oogste overal bijval en lof,

aldus spreker.

Indië met zijn ruim 60 millioen zielen kende voor den

oorlog geen hongersnood.

Vooraanstaande buitenlandsche gezagsdragers bezochten

Indië. Zij stonden verbast, wat Nederland daar ver-

mecht. Een Japansch Generaal verklaarde officieel, in

1943, dat Indië zoowel economisch, als sociaal, als

cultureel, een paradijs was.

De Japanners veranderden dit paradijs in een hel en wat erger was, zij vergiftigden den geest.
Wat gebeurde er namelijk na de capitulatie van Japan op 15 Augustus 1945?

Er ontstond een vacuum van gezag.

De Nederlanders in de kampen werden niet vrijgelaten. Soekarno, die zich evenals Mussert in Mei 1940, verschooten had gehouden in de bossen en rietvelden, stak het hoofd op en riep met eenige hoofden de Indonesische Republiek uit. Overal werden door hen gruwelen bedreven, zowel tegen Nederlanders als tegen de Indische bevolking zelf.

Wie droeg hiervoor de verantwoordelijkheid?

Op de eerste plaats: Engeland!

Op grond van de bijdragen van Nederland als bondgenoot konden wij rechten doen gelden op ons soevereine gezag in Indië. Deze rechten zijn echter niet erkend en in den modder getrapt. Beloften van Bevin en generaal Christison werden nimmer vervuld.

De Engelsen leverden wapenen en legeruitrustingen aan het republikeinsche leger en zij haalden de laatste reuten van het Nederlandsche bezit weg.

De hoofdschuldige echter is de Nederlandsche Regeering en de Nederlandsche Regeering in Indië, vooral Dr. van Mook. Het was voor de Nederlandsche Regeering niet onmogelijk geweest, om terstond na de capitulatie orde te schaffen en het Nederlandsche gezag te herstellen. Zij heeft echter lijdelijk toegezien, en niets gedaan. Indien de 5000 militairen, die zich in de kampen bevonden, waren vrijgelaten en opnieuw waren bewapend, hadden deze Nederlandsche militairen zonder eenigen noemenswaardigen tegenstand de chaos kunnen voorkomen. De Nederlanders werden echter "geevaccueerd", weg van den bodem waar hun dooden begraven liggen, waar hun huis en haerd is, waar hun familie leeft. Dit was een grove belediging voor de Nederlanders."

Spreker besloot zijn toespraak met op te merken, dat het nog niet te laat was, en alles nog ten goede worden gekeerd.

Hij zinspeelde tenslotte, dat Dr. van Mook zou verdwijnen.

Het publiek beantwoordde deze rede met een daverend applaus. Hierna werd een oogenblik gepauzeerd, waerin men de gelegenheid kreeg, om zich als medewerker van het "Nationaal Comité handhaving rijkseenheid" op te geven.

Te omstreeks 21.45 uur ving de derde spreker, Z.E. Oud Minister Charles Joseph Ignace Marie Welter, geb. te 's-Gravenhage 6-4-1880, wonende te 's-Gravenhage, zijn rede aan.

Daar de zaal slechts voor een zeer klein gedeelte gevuld was en spreker zeer onduidelijk sprak, was van deze rede zeer weinig te verstaan.

Verschillende personen zowel in de zaal als op het po-

dium, hielden de hand aan het oor, om beter te kunnen verstaan en zelfs de verslaggevers, o. v. van "De Waarheid" zochten naar een plaats, waar zij den Oud-Minister beter konden hooren. Spreker begon met te zeggen, dat het op het oogenblik in Indië zeer slecht gaat, en hij vervolgde:

"De Regeering trekt zich van de ontzettende chaos, die er heerscht, weinig of niets aan. Alleen onze soldaten zijn begaan met het lot van de millioenen Indonesiërs."

Spreker schilderde den toestand in Indië onder republikeinsch bestuur. Hij kon deze toestanden bewijzen en met foto's staven. Foto's, die hij in het openbaar niet zou durven laten zien.

Voorts merkte hij op, dat indien er nu in Nederland verkiezingen gehouden zouden worden, hij van de uitslag van deze verkiezingen niet zou twifelen. Als verkiezingsleus zou hij willen voeren: "Genoeg Progressiviteit, steun Rijkseenheid."

Spreker somde hierna een tiental "Kardinale fouten" op welke de Regeering en in het bijzonder Dr. van Mook ten aanzien van Indië zouden hebben gemaakt.

"Wij moeten terug tot de beproefde politiek van de zedelijke verantwoordelijkheid."

De heer Welter vervolgde:

"Na Linggadjati is duidelijk geworden, in welk een moeras wij zijn geraakt. Ik wensch en ik hoop, dat het parlement aan den knoebloel van thans spoedig een einde zal maken en zal bewerkstelligen, dat men met de beste Nederlanders en inlanders om de tafel gaat zitten, om een nieuwe structuur te ontwerpen. De Rijk-conferentie dient zoo spoedig mogelijk bijeen te worden geroepen".

Spreker kwalificeerde de tegenwoordige leden van den Commissie-Generaal als menseken, die Indië te weinig kenden. Hij besloot met de lauze: Wij willen Holland houden en de Rijkseenheid!

Zeer vele aanwezigen beantwoordden deze rede met een daverend applaus waarna de heer Welter het eerste en zesde couplet van het Wilhelmus inzette, dat door allen werd meegezongen.

De G.A. den Hertog sloot hierna de vergadering. De organisator/Nieland verleende zijn medewerking aan deze bijeenkomst. / Herman.

INLICHTINGENDIENST
AMSTERDAM

No. I.D. 644-14/147.

Uw brief:
Onderwerp:
Bijlagen:

Geheim.

195-

Volgno.
19 FEB. 47
ACD/4019

Amsterdam, 13 Februari 1947

BUREAU B

20-2-47

fein

Lgchenden vergadering

Verslag van de ~~gehouden vergadering~~ op 12 Februari 1947 te 20.00 uur in het Concertgebouw te Amsterdam, ~~belegd~~ door het Nationaal Comité handhaving Rijkseenheid.

Deze vergadering was te voren aangekondigd in de dagbladen o.a. in "Trouw" en in "de Volkskrant". In de grote zaal van het Concertgebouw waren schilden opgehangen, waarop ~~reclame~~ *met reclame* werd gemaakt voor het ~~dagblad Trouw~~ *propaganda bladen*.

L De aanwezigen waren voor het algemeen brood den leeftijd van 30 jaar.

Bij den ingang van de zaal werden oranje speldjes te koop aangeboden. De vergadering werd bijgewoond door ongeveer 350 personen, ~~waarvan ongeveer 100 vrouwspersonen, allen uit den gegoeden stand en over het algemeen boven de 30 jaar oud.~~

L de bespreking

Bij het begin der vergadering hadden zich eenige opgeschoten jongelui ~~gewapend met eenige tientallen exemplaren van het blad "Indonesia" en "Op Mars", afgezonderd van de rest van de vergadering~~ en zetelden zich achter in de zaal, vanwaar zij verschillende malen de sprekers interrumpeerden met korte protestkreten als: "Ja", "Nee" en "Wij."

L Hette hij de doordollingen van het Comité als volgt:

Te 20.10 ~~werd de vergadering geopend met het zingen van "Wien Neerlandsch Bloed", waarna de Heer G.A. den Hertog, 1 Nederlandsch Hervormd Predikant, wonende Koninginneweg 186 te Amsterdam, een korte goedvollewoord tot de aanwezigen sprak.~~ *van hield*

OVERZICHT

Na allen namens het Comité van harte welkom te hebben geheten, ~~trachtte hij duidelijk te maken, wat het Comité eigenlijk beoogde. Hiertoe gaf hij eenige technische details o.a.:~~

- "Iedere wijziging in de grondwettelijke structuur van het Koninkrijk moet geschieden op de manier en langs den weg, als in de grondwet staat aangegeven.
- "De handhaving van de Rijkseenheid moet ook tot uitdrukking komen in het gezag van de Kroon.
- "Door het Comité worden beginselen vastgesteld, die ertoe moeten leiden, om de structuur van het Koninkrijk te behouden, en richtlijnen gegeven, die gevolgd moeten worden, indien in die structuur iets behoort te worden veranderd.

Hij besloot de zijn rede met F.G.A. den Hertog

Voorts wakte spreker ~~iedereen op, om zich in de pauze op te geven als medewerker van het Comité op te geven.~~ *de aanwezigen*

Vervolgens bracht hij een woord van hulde aan "de jongens in Indië, die soms zoo gauw vergeten worden." Hij ~~maakte de vergadering erop attent, dat er juist de vorige week een aantal militairen uit Indië waren teruggekeerd. Wij hebben de plicht hen te laten voelen, dat wij met hen meeleven.~~

Door het Comité zal binnenkort een volledig uitgeruste cantine-wagen aan de jongens in Indië worden aangeboden.

Spreker maakte voorts melding van het feit, dat er plannen bestaan, om de "Zeven Provinciënstraat" om te doopen in de "Karel Doorman straat."

Kor

-2-

Na dit algemeen woord, wenschte spreker ook nog een persoonlijk woord uit te spreken.

Hij zei o. a. :

" Ik ben geen politiek man. Ik houd me niet bezig met politiek. Daarom acht ik het juist een ramp voor Indië, dat deze kwestie een politieke kwestie is geworden.

Wat hoort men tegenwoordig meerdere malen verkondigen?

Als men tegen Linggadjati is, is men reactionair.

Als men tegen Linggadjati is, is men een kapitalist.

Ik heb nooit geweten, dat ik kapitalist was.

Ik snap dit alles niet.

Waarom zijn wij nu hier gekomen? Om ons eens uit te spreken.

Ik zit boordevol met hetgeen ik zou willen zeggen, doch ik moet kort zijn, want er komen twee sprekers, die Indië beter kennen dan ik.

Onze tegenpartij in het algemeen heeft van het recht, om zich uit te spreken, ruimschoots gebruik gemaakt. Ook wij willen ons eens uitspreken. Wij moeten niet vergeten, dat hier de positie van Hare Majesteit de Koningin in het geding is.

Wij moeten constateeren, dat de voorlichting van ons Volk over Indië diep en diep onbevredigend is geweest.

Laten wij de zaak objectief beschouwen.

Op de eerste plaats dan : Het Indonesische Volk is geen volk.

Het zijn meerdere volken, geheel van elkaar verschillend.

Op de tweede plaats: Er is daar geen regeering. Vanwaar is zij gekomen? Zij dient door ons niet te worden erkend.

Op de derde plaats: Laten wij aannemen, dat er een regeering is, dus dat wij Soekarno zouden erkennen, dan nog is deze regeering niet in staat na te komen, hetgeen zij beloofd heeft

WNU ~~Hiermede besloot spreker zijn openingswoord en nodigde den Heer M. J. Leendertse uit Arnhem uit, om als eerste spreker, die was aangekondigd, de vergadering toe te spreken.~~

~~Deze heer Leendertse hield hierop een gloedvolle redevoering, welke rede verschillende malen door daverend applaus in de zaal werd onderbroken.~~

Deze spreker gaf allereerst een chronologisch overzicht van de ontwikkeling van den huidige toestand in Indië sinds 1940 en schilderde vervolgens de reactie en houding van de Nederlandse Regeering na de bevrijding.

Hij deelde mede, dat reeds in 1940 door den toenmaligen Gouverneur-Generaal, wiens naam hij slechts met eerbied durfde noemen een commissie was benoemd, om grondslagen te leggen voor een staatkundige hervorming in Indië. In 1942 werd dit werk door deze commissie beëindigd.

Spreker toonde aan, dat Nederland in 1866 definitief het koloniale bestuur vaarwel had gezegd. Wat Nederland in Indië presteerde was zelfs in het buitenland wijd en zijd bekend en oogstte overal bijval en lof; *aldus spreker.*

Indië met zijn ruim 60 millioen zielen kende voor den oorlog geen hongersnood.

Vooraanstaande buitenlandsche gezagsdragers bezochten Indië.

Zij stonden verbaasd, wat Nederland daar vermocht.

Een Japansch Generaal verklaarde officieel, in 1943, dat Indië zoowel economisch, als sociaal, als cultureel, een paradijs was

De Japanners veranderden dit paradijs in een hel en wat erger was, zij vergiftigden den geest.

Wat gebeurde er namelijk na de capitulatie van Japan op 15 Augustus 1945?

Er ontstond een vacuum van gezag. De Nederlanders in de kampen werden niet vrijgelaten. Soekarno, die zich evenals Mussert in Mei 1940, verschole had gehouden in dessa's en rietvelden, stak het hoofd op en riep met eenige heethoofden de Indonesische Republiek uit. Overal werden door hen gruwelen bedreven, zoowel tegen Nederlanders als tegen de Indische bevolking zelf. Wie drøge hiervoor de verantwoordelijkheid? Op de eerste plaats: Engeland! Op grond van de bijdragen van Nederland als bondgenootkonden wij rechten doen gelden op ons soevereine gezag in Indië. Deze rechten zijn echter niet erkend en in de modder getrapt. Beloften van Bevin en generaal Christison werden nimmer vervuld.

De Engelschen leverden wapenen en legeruitrusting en aan het republikeinsche leger en zij haalden de laatste resten van het Nederlandsche bezit weg. De hoofdschuldige echter is de Nederlandsche Regeering en de Nederlandsche Regeering in Indië, vooral Dr. van Mook. Het was voor de Nederlandsche Regeering niet onmogelijk geweest, om terstond na de capitulatie orde te scheppen en het Nederlandsche gezag te herstellen. Zij heeft echter lijdelijk toegezien, en niets gedaan. Indien de 5000 militairen, die zij zich in de kampen bevonden, waren vrijgelaten en opnieuw waren bewapend, hadden deze Nederlandsche militairen zonder eenige noemenswaardige tegenstand de chaos kunnen voorkomen. De Nederlanders werden echter "geevacueerd", weg van den bodem waar hun dooden begraven liggen, waar hun huis en haard is, waar hun familie leeft. Dit was een grove belediging voor de Nederlanders. *zijn laatste op te merken* Spreker besloot met de opmerking, dat het nog niet te laat was, *en kon alles ten goede worden gekeerd.* Hij eischte tenslotte, dat Dr. van Mook zou verdwijnen.

Het publiek beantwoordde deze rede met een daverend applaus. Hierna werd een oogenblik gepauzeerd, waarin men de gelegenheid kreeg, om zich als medewerker van het "Nationaal Comité handhaving Rijkseenheid" op te geven.

1 geb. te 1. januari 1880, van de 1. januari

Te omstreeks 21.45 uur vang de derde spreker, Z. Exc. Oud Minister Ch. *van der Plas* Welten zijn rede aan. Daar de zaal slechts voor een zeer klein gedeelte gevuld was en spreker zeer onduidelijk sprak, was van deze rede zeer weinig te verstaan. Verschillende personen, zoowel in de zaal als op het podium, hielden hun hand aan hun oor, om beter te kunnen verstaan en zelfs de verslaggevers, o. a. van "de Waarheid" *enchten naar* een plaats, waar zij den Oud Minister beter konden verstaan. Spreker begon met te zeggen, dat het op het oogenblik in Indië zeer slecht gaat. *en hij vervolgde:* "De Regeering trekt zich van de ontzettende chaos, die er heerscht, weinig of niets aan. Alleen onze soldaten zijn bezig met het lot van de miljoenen Indonesiërs." Spreker schilderde den toestand in Indië onder republikeinsche bestuur. Hij kon deze toestanden ~~net~~ bewijzen en foto's staven. Foto's, die hij in het openbaar niet zou durven laten zien. Voorts merkte hij op, dat indien er nu in Nederland verkiezingen gehouden zouden worden, hij aan de uitslag van deze verkiezingen niet zou twijfelen. Als verkiezingsleus zou hij ~~dat~~ willen voeren: "Genoeg van Progressiviteit, stemt Rijkseenheid."

1. Maar konden hebben gemaakt

Spreker somde hierna een tiental "kardinale fouten," ^{of welke} ~~die ten aanzien van het Indisch beleid door de Regeering en in het bijzonder door Dr. van Mook waren gemaakt.~~ *In commissie van 1*
"Wij moeten terug tot de beproefde politiek van de zedelijke verantwoordelijkheid."

De heer Welter vervolgde:

"Na Linggadjati is duidelijk geworden, in welk een moeras wij zijn geraakt. Ik wensch en ik hoop, dat het parlement aan den knoebouel van thans spoedig een einde zal maken en zal bewerkstelligen, dat men met de beste Nederlanders en inlanders om de tafel gaat zitten, om een nieuwe structuur te ontwerpen. De Rijksconferentie dient zoo speedig mogelijk bijeen te worden geroepen."

Spreker kwalificeerde de tegenwoordige leden van den Commissie-Generaal als menschen, die Indië te weinig kenden.

Hij besloot met de leuze: Wij willen Holland houden en de Rijk eenheid!

Alle aanwezigen beantwoordde deze rede met een daverend applaus waarna de heer Welter het eerste en zesde couplet van het *hymnus* inzette, dat door allen werd meegezongen.

Ds. G. A. den Hertog ~~besloot hierop de vergadering, die te 9 voor 22.45 uiteen ging.~~

~~Er deden zich geen bijzonderheden voor.~~

~~Zoewel bij het begin als het einde der vergadering werd de muzikale medewerking verleend door den Organist Herman Nieland~~

De organist Herman Nieland verleende zijn medewerking aan
888 *dese byeenkomst.*

Verzonden aan: ~~Chef G. V. B. 's-Hage.~~

N. 6.

~~B. M. A'dam.~~

~~P. J. A'dam.~~

~~H. C. A'dam.~~

Litt. I.D.¹ no. 545

BUREAU	
Nummer:	
Datum:	27-2-47

Volgno.
24 FEB. 47
ACD/1193

R A P P O R T .-

-----oOo-----

195

Betreft;
Openbare vergadering van het "Comité Handhaving Rijkseenheid", op 13 Februari 1947 in de Sociëteitszaal te Doetinchem.-

Door nevensvermeld Comité was op Donderdagavond, 13 Februari 1947, een openbare vergadering belegd in de Sociëteitszaal alhier. De plaatselijke voorzitter, de heer D.J. SPANJAARD, opende te ongeveer

20.15 uur de vergadering, welke door ongeveer 120 personen werd bezocht. In zijn openingswoord hekelde hij de overeenkomst "Lingadjati" en noemde SOEKARNO een "Jappenknecht". Voorts wekte hij op tot steun aan bedoeld Comité en tot het dragen van het oranje-groene lintje, dat de eenheid van Nederland en Indië moet symboliseeren. Vervolgens gaf hij het woord aan Dr. W.K.H. FEUILLETAU DE BRUYN, die een rede hield en als onderwerp had gekozen "De gevolgen van Lingadjati".-

Dr. FEUILLETAU DE BRUYN betoogde dat, indien de overeenkomst "Lingadjati" mocht worden aangenomen, er voor ons land een rampzalige economische toestand zou ontstaan. De toestand zooals wij die op het oogenblik kennen, aldus spreker, is slechts schijnwelvaart en kost den Staat jaarlijks 1800 milioen gulden. De aanneming van de overeenkomst beteekent de uiteenscheuring van ons Rijk, terwijl de geheime notulen beleedigend zijn voor onze Koningin. Verder gaande zeide spreker, dat hem was gebleken dat ons katholieke volksdeel niet achter zijn tweede-kamerfractie staat. Onder meer zou in het Zuiden groote oppositie bestaan tegen de overeenkomst "Lingadjati". Wat Indië betreft deelde Dr. FEUILLETAU DE BRUYN nog mede, dat onder het republikeinsche bewind thans hongersnood heerscht, terwijl het sterftecijfer onttellend hoog is. Tenslotte verklaarde hij dat de Commissie-Generaal heeft gehandeld in strijd met de wet.

Na de pauze behandelde dezelfde spreker de Japansche propaganda en haar gevolgen. Een en ander lichtte hij toe met lantaarnplaatjes, welke genomen zouden zijn uit enkele films, waarvan de vertooning in Nederland door de Regeering verboden zou zijn.-

Hierna volgde een debat over het onderwerp, waaraan onder meer werd deelgenomen door den heer VAN DER GRIJN, Wet-houder van Doetinchem voor de Partij van den Arbeid. In zijn antwoord zeide Dr. FEUILLETAU DE BRUYN tot de diverse vragenstellers, dat de veelomstreden figuur AMIR in werkelijkheid de aanstichter was van de moorden op vele Sultans van Java's Oostkust. De Inlanders kunnen geen vrijheid verdragen; zij zijn niet zelfstandig en bezitten niet voldoende capaciteiten tot zelfbestuur. Het is de plicht van de Nederlanders om in Indië orde en rust te scheppen. Daarna zou men een Rijksconferentie bijeen kunnen roepen om te komen tot een Staat "Indonesië", binnen het Rijksverband. Waar momenteel 100.000 man troepen in Indië aanwezig zijn, kan desnoods met geweld de actie's der extremisten worden gebroken, zoo verklaarde spreker. Op een desbetreffende vraag antwoordde hij, dat Dr. VAN MOOK een zeer ijdel man is, die buiten de werkelijkheid leeft en meent dat alleen hij met de Commissie-Generaal het bij het rechte eind hebben. Engeland heeft volgens spreker absoluut niet de hand in de over eenkomst "Lingadjati". Tenslotte deelde hij nog mede, dat het hem bekend was, dat er in het huidige kabinet meerdere Ministers zijn die niet accoord gaan met het beleid ten aanzien van Indië. Een dezer, Ir. RINGERS, heeft de consequentie's hiervan aanvaard en is intusschen afgetreden.

Na een kort dankwoord aan het adres van Dr. FEUILLETAU DE BRUYN, besloot de heer SPANJAARD dezen avond, welke overigens een ordelijk en rustig verloop had.-

Doetinchem, 20 Februari 1941

De Verbindingsdienst Doetinchem.-

172

9

POLITIE LEIDEN

No. 278. I.D.

BIJLAGE(N) Geheim.

195

Volgno.
26 FEB. 47
ACD/1349

LEIDEN, 24 Februari 1947
BUREAU B
Nummer: B
Datum: 27-2-47

Op Vrijdag, 21 Februari 1947, te 20 uur, is er vanwege het Comité voor handhaving Rijkséénheid, afdeling Leiden, in de stadsgehoorzaal alhier, een openbare vergadering gehouden, alwaar als sprekers optraden Mr. P.M. JANSSEN uit Hilversum en de oud-Minister Ch. WELTER.

Mr. JANSSEN, die lid is geweest van den Indischen Volksraad en ongeveer een jaar geleden uit Indië is gerepatriëerd, behandelde uitvoerig het ontstaan van den chaos in Indië.

Volgens spreker is de Japansche propaganda de oorzaak van alles. Een groote fout van onze Regeering is ook geweest dat na de capitulatie van Japan, de bij uitstek deskundige Indische regeeringsambtenaren in de kampen moesten blijven en de Jappen belast werden met de handhaving van de openbare orde, waar in de praktijk niets van terecht kwam.

In deze periode ontstond de republiek Indonesia. De eerste twee maanden na de capitulatie, was het volkomen rustig in Indië en met inschakeling van deskundige regeeringsambtenaren en het leger, was het Nederlandsche gezag, zonder bloedvergieten te herstellen geweest.

Dit alles is echter door onze Regeering nagelaten en tengevolge daarvan is de chaos ontstaan. Vervolgens is men er toe overgegaan met Soekarno c.s. te gaan praten en wij geraken hierdoor hoe langer hoe dieper in het moeras.

Ongeveer 1½ jaar praat onze Regeering al met Soekarno c.s., doch thans zijn er tekenen te bespeuren, dat onze Regeering een meer krachtige houding gaat aannemen. Laat ons hopen, aldus spreker, dat het nog in orde komt, want wij hebben plichten in Indië en mogen dit mooie land niet in den steek laten.

Vervolgens kreeg oud-Minister WELTER het woord en ook deze critiseerde het beleid der Regeering inzake de Indische politiek. Hij schetste het Indië van nu, als een land van chaos, honger, corruptie, moord en revolutie.

Indien onze economische belangen in Indië teloor gaan, aldus spreker, dan zijn wij ons crediet kwijt en binnen drie jaar hebben wij het communisme hier, omdat het communisme de godsdienst is van de economisch wanhopigen. Wij zullen orde en rust in Indië moeten herstellen, anders zullen anderen het moeten doen. Dit is geen vraagstuk van een paar politieke partijen, het is een nationaal vraagstuk. Wij willen Holland houden en wij willen het Koninkrijk houden, aldus besloot spreker zijn rede.

Aanwezig waren ongeveer 400 personen. (zaalruimte 1200 personen).

Z.O.Z.

AAN het Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst.
Javastraat 68 te
's-GRAVENHAGE.

*+ Spreker is geen fout
van onze Regeering
het geallieerde
opgebouwd heeft
rechter 70 raadt
gegeven met een
doet v. verlijden
van de spintleren*

*+ Spreker is geen
leger*

Tijdens de rede van Mr.JANSSEN, plaatste een onbekend gebleven bezoeker, een onverstaanbare interruptie en verliet daarna de zaal.

Overigens had deze bijeenkomst, welke te 23 uur gesloten werd met het zingen van ons volkslied, een rustig verloop.

BUREAU VAN POLITIE - SOEST

Nummer:

Datum:

13-3-'47

LaC.I. No. 78/Geheim

SOEST, 8 Maart 1947.

TELEFOON K 2955 - 2526

Aantal bijlagen: geen.

Volgno. 1 1 MAART 47
ACD/11974

Verzoeken bij beantwoording, datum
letter en nummer van dit schrijven
aan te halen. ♦

Ik heb de eer U Edelgestrenge onderstaand te doen toekomen een Verslag van een openbare vergadering van het Comité "Handhaving Rijkseenheid", gehouden in de zaal van Hótel Eemland ^{hier} op Donderdag, 6 Maart 1947, aanvang 20 uur.

Sprekers: Prof. Gerbrandy
Mr. Vonk

Onderwerp: "Nederland en de Repoebliek van Soekarno".

Toen Z.E. Generaal Winkelman te 20.15 uur het openangswoord uitsprak was de zaal tot in alle hoeken gevuld.

Aanwezig 400 personen, waaronder zich vele Indische ^{representatie van} repatriandi bevonden.

Prof. Gerbrandy zette uiteen hoe de Republiek Indonesië is ontstaan. Deze is van Japansche makelij met mannen als Soekarno en Moh. Hatta als werktuigen. Spreker releveerde eenige ~~belangrijke representatieve~~ feiten, waaruit de wordingsgeschiedenis duidelijk bleek. De Republiek noemde hij een politieke tijdbom van Japan. Hoe gaan wij om met een tijdbom? Wel, die demonteeren we of we werpen haar weg. Maar wat doet de Regeering? Die zegt: laat ze maar liggen; er komt misschien nog wel iets goeds uit voort. Op 9 Aug. 1945 zijn Soekarno en Moh. Hatta ^{naar} Indo-China gevlogen, waar zij door een Japansche autoriteit tot President en Vice-Pres. van de te stichten Republiek werden aangewezen. Toen kwam de capitulatie van Japan. Soekarno en Moh. Hatta hebben de Republiek toen zelf maar uitgeroepen. Dan maar buiten verband v/d groote Aziatische gemeenschap onder leiding van Japan, welke zij trouw hadden gezworen. Maar ook na de capitulatie bleven zij van ^{Japansche} zijde steun genieten, o.a. van de Japansche bevelhebbers op Java.

Spr. behandelde uitvoerig de voorgeschiedenis, v.z.v. daardoor de Japansche invloed om te komen tot genoemde Aziatische gemeenschap kon worden aangetoond. Het is aan geen twijfel onderhevig dat de Republiek het maaksel is van het Japansche fascisme. Hoe zich dat ontwikkelde, zien wij reeds aan het vlagvertoon. Toen het Japan in der beginne goed ging, wapperde in Indië alleen hun vlag. Toen het minder goed ging, verscheen ernaast de wit-roode vlag, welke alleen overbleef toen Japan ineenstortte.

Wat heeft Japan in Indië ontketend? Banditisme en haatgevoelens jegens het blanke ras. Spr. herinnert aan de oprichting van Jeugdorganisaties naar het model van de Hitler-Jugend.

Vervolgens ontleedde hij de persoon van Soekarno en toonde deze duistere

Aan den Heer Hoofd Centr. Veiligheidsdienst,

Javastraat 68

's Gravenhage.

lor

duistere figuur in zijn ware gedaante. Soekarno, de man, die verklaarde niet te zullen rusten, alvorens de Republiek Indonesië een feit zou zijn, ook al zou hij deze uit de handen van den Duivel moeten ontvangen. Soekarno, die voorgaf voor het heil van zijn Volk te werken, maar er niet voor terugdeinsde millioenen Indonesiërs op te offeren voor de Japansche oorlogsindustrie. Spr. kan tot geen andere conclusie komen dan dat de Republiek een Indische Sovjet of Fascistische Staat is.

Dan somt spr. de financieel belangen voor beide partijen en de zegeningen van ons Bestuur voor het Indon. Volk op met als schrille tegenstelling de funeste gevolgen van het Republikeinsche Beheer: afbraak, terreur en onveiligheid. Het rechtsbestel en de economische belangen staan thans op het spel. Ned. Indië ligt op de scheidingslijn van de 2 wereldmachten Rusland en Amerika. Denkt U dat die 2 werkloos zullen toezien, indien wij ons distancieëren, aldus vraagt Prof. Gerbrandy.

Hoe is het mogelijk dat onze regeerders, dat alles wetende, toch medewerken aan de losmaking! De Grondwet verbiedt het.

Spr. eindigde met zijn auditorium toe te roepen: Verstaat Uw verantwoordelijkheid - ruim de tijdbom op!

Mr. Vonk, hierop het woord verkrijgende, legde den nadruk op den communistischen achtergrond. Uitvoerig ging spr. de communistische activiteit in Ned. Indië voor den oorlog, na. Hij bracht de opstanden, o.a. die van 1926, in herinnering. Deze waren van commun. oorsprong. De terreur werd grooter, dank zij de lankmoedigheid van de Ind. Regeering in dien tijd. Hoe was het mogelijk dat een vereeniging als de Partai Komunis Indonesia (P.K.I.), welke toch op grond van onze wetten tot verboden verb. had moeten worden verklaard, kon blijven voortbestaan. In Mei 1927 stichtte Soekarno als studieclub de P.N.I. Dit was een commun. vereeniging.

Maar de toestand was toen zoo: het gros van het Indische Vereenigingsleven (90%) was legaal. Slechts 10% was intern. revolutionnair (comm.), voor het grootste deel op de Komintern en voor het overige op Japan georiënteerd. De voormannen van de extreme beweging van toen (Soekarno, Sjarifoedin, Moh. Hatta, c.s.) zitten thans in de Repub. Regeering! Voor den oorlog dook Moh. Hatta eens in Japan op, waar de Jap. Generaal Araki hem ontving. Zij werden groote vrienden. Tijdens den oorlog stond Meh. Hatta aan Japansche zijde. Sjahrir en Sjarifoedin niet. Spr. ziet hierin een commun. camouflage. Tijdens den oorlog was het voor mij de groote vraag: wat zal Rusland ten aanzien van Ned. Indië doen. De atoombom op Nagasaki heeft ze eenvoudig den anderen kant uitgedreven!

De C.P.N. uit thans dreigementen ^{aan het} adres van de Regeering: Voer Lingga. Jati uit en roep onze troepen terug, anders gebeuren er andere dingen dan de staking indertijd te Amsterdam. Dat de P.v.d.A. hier achter staat, is verklaarbaar. Wil zij haar linker-vleugel niet verliezen, dan moet zij concurreeren met tegen de C.P.N. Spr. herinnert in dit verband aan een uitlating van die zijde in de 1^e Kamer over de uitzending van personeel naar Indië. Dit Men eischt dat dit achter de politiek van de Regeering moet staan.

Spr. wenscht niet te alarmeeren, maar door hierop te wijzen, wil hij behoeden, dat wij met open oogen het commun. gevaar tegemoet treden.

In Amerika is de houding ten opzichte van Rusland radicaal gewijzigd. De politiek van Roosevelt is gekraakt. De Amerik. publieke opinie is; de kogel moet nu maar door de kerk. Het Amerik. Volk is "war-minded" (dat is iets anders dan oorlogszuchtig!)

Dan gaat spr. nog uitvoerig in op het anti-kominternpact van Duitschland en Japan en de munt welke zoowel Duitschland als Rusland ^{hierin} ten opzichte van ons hieruit wilde slaan met betrekking tot ons Rijk overzee. Dat de Vereeniging Perhimpoean-Indonesia volstrekt communistisch is, bleek overduidelijk, toen Bestuursleden indertijd de Ind. delegatie op Schiphol begroetten, n.l. met de uitgestrekte gebalde vuist! Zoals Prof. Gerbrandy reeds aantoonde, is de Republiek van Japansch maaksel. Dat Japan hierdoor in de kaart volledig in de kaart van de Communisten speelde, heeft het toen niet ingezien.

Uit dit alles zien we dat de Regeering een andere koers uit moet. Zij moet den strijd aanbinden tegen de ergste onvrijheid van den mensch. Zij kan maar één kant uitkijken: Amerika. Hetzelfde Amerika, dat de beveiliging v/d Middell. Zee heeft overgenomen en Turkije beschermt. Ware het niet dat onze

en de Indische Regeering het communistisch element ^{in de} ~~in de~~ Republiek-Indonesi ontkent, de gang van zaken aldaar zou Amerika niet onverschillig laten.

Wordt Linggadjadi een feit, dan krijgen we een partner, die volstrekt onbetrouwbaar is.

Nederland had vóór den oorlog een enorme goodwill in Indië. Onze politiek was: ja is ja en neen is neen. De Inheemschen vertrouwden ons. Zij kwamen met hun moeilijkheden bij de ~~Indië~~ ^{Indië} s. Waarom? Omdat zij bij ons dat zochten, wat zij niet in zichzelf bezaten.

Wat zeggen de Inheemsche aanvoerders nu? Dat wij onbetrouwbaar zijn!

Spr. besluit met de uitroep: een zaak is nooit verloren, als je jezelf niet gewonnen geeft.

Na de pauze beantwoorden beide sprekers de ingekomen schriftelijke vragen. Mr. Vonk protesteert tegen de uitdrukking "boos opzet van de Regeering". Het Ind. ^{probleem} heeft onze Regeering in groote zorg en moeilijkheden gebracht. Al is zij op een dwaalweg, boos opzet is er zeker niet bij. De Kroon wenscht spreker evenmin in het geding te brengen. Die staat hier boven. Een der vraagstellers beveelt openbare demonstraties aan. Dit acht spr. verwerpelijk en on-Nederlandsch. Wij laten onze protesten hooren, trachten het Volk wakker te schudden, maar wij doen dat op een rustige en gedegen Holl. wijze.

Prof. Gerbrandy merkt dan op, dat alles anders zou zijn geloopt, indien Gouverneur-Generaal Starckenborgh-Stachouwer ware teruggekeerd. Die man was meer waard dan 2 divisies.

De P.v/d A. schreeut nu "geen oorlog in Indonesië", niet beseffende, dat zij er juist toe heeft meegewerkt, dat een actie tot herstel van gezag, orde en rust het karakter van een oorlog is verleend, door de erkenning de facto v/d Republiek.

Op een vraag, waarom men zoo ageert, nu Linggadjadi door de Volksvertegenwoordiging toch met een meerderheid is aangenomen, waaruit toch de volkswil blijkt, terwijl Dr. van Mook die uitvoert, merkt Mr. Vonk het volgende op: Men kan van volkswil niet spraken als er geen volksbesef is. Wij zijn nu doende ons Volk een juist besef omtrent het Indische probleem bij te brengen. En wat Dr. van Mook betreft, niet hij volvoert de Regeeringspolitiek, doch de Regeering laat zich volkomen door hem leiden.

Beide sprekers werden meermalen door luid applaus onderbroken.

Hun redevoeringen stonden op hoog peil, ook wat hun critiek op de Regeering betreft. Elk element van gezagsaanranding was hieraan vreemd.

Ook het publiek gedroeg zich ordelijk.

Eerst te 23.30 uur was de vergadering ten einde.

De rapporteur,

W.H. Bakker

W.h. Bakker
Hoofdinspecteur v. Pol.

13195

G E H E I M.

Verslag van een openbare vergadering van het Comité "Handhaving Rijkseenheid", gehouden in de zaal van Hotel Eemland te Soest, op Donderdag, 6 Maart 1947, aanvang 20 uur.

Sprekers: Prof. GERBRANDY;
Mr. VONK.

Onderwerp: "Nederland en de Repoeblik van Soekarno".

Toen Z.E. Generaal Winkelman te 20.15 uur het openingswoord uitsprak, was de zaal tot in alle hoeken gevuld.

Aanwezig 400 personen, waaronder zich vele Indische gerepatrieerden bevonden.

Prof. Gerbrandy zette uiteen hoe de Republiek Indonesië is ontstaan. Deze is van Japansche makelij met mannen als Soekarno en Moh. Hatta als werktuigen. Spreker releeveerde eenige feiten, waaruit de wordingsgeschiedenis duidelijk bleek. De Republiek noemde hij een politieke tijdbom van Japan. Hoe gaan wij om met een tijdbom? Wel, die demonteeren we of we werpen haar weg. Maar wat doet de Regeering? Die zegt: laat ze maar liggen; er komt misschien nog wel iets goeds uit voort. Op 9 Aug. 1945 zijn Soekarno en Moh. Hatta naar Indo-China gevlogen, waar zij door een Japansche autoriteit tot President en Vice-President van de te stichten Republiek werden aangewezen. Toen kwam de capitulatie van Japan. Soekarno en Moh. Hatta hebben de Republiek toen zelf maar uitgeroepen. Dan maar buiten verband van de groote Aziatische gemeenschap onder leiding van Japan, welke zij trouw hadden gezworen. Maar ook na de capitulatie bleven zij van Japansche zijde steun genieten, o.a. van de Japansche bevelhebbers op Java.

Spreker behandelde uitvoerig de voorgeschiedenis, voor zoover daardoor de Japansche invloed om te komen tot genoemde Aziatische gemeenschap kon worden aangetoond. Het is aan geen twijfel onderhevig dat de Republiek het maaksel is van het Japansche fascisme. Hoe zich dat ontwikkelde, zien wij reeds aan het vlagvertoon. Toen het Japan in den beginne goed ging, wapperde in Indië alleen hun vlag. Toen het minder goed ging, verscheen ernaast de wit-roode vlag, welke alleen overbleef toen Japan ineenstortte.

Wat heeft Japan in Indië ontketend? Banditisme en haatgevoelens jegens het blanke ras. Spreker herinnert aan de oprichting van Jeugdorganisaties naar het model van de Hitler-Jugend.

Vervolgens ontloedde hij den persoon van Soekarno en toonde deze duistere figuur in zijn ware gedaante. Soekarno, de man, die verklaarde niet te zullen rusten, alvorens de Republiek Indonesië een feit zou zijn, ook al zou hij deze uit de handen van den Duivel moeten ontvangen.

Soekarno, die voorgaf voor het heil van zijn Volk te werken, maar er niet voor terugdeinsde miljoenen Indonesiërs op te offeren voor de Japansche oorlogsindustrie.

Spreker kan tot geen andere conclusie komen dan dat de Republiek een Indonesische Sovjet of Fascistische Staat is.

Dan somt spreker de financiële belangen voor beide partijen en de zegeningen van ons Bestuur voor het Indonesische volk op met als schrille tegenstelling de funeste gevolgen van het Republikeinsche beheer: afbraak, terreur en onveiligheid. Het rechtsbestel en de economische belangen staan thans op het spel. Ned. Indië ligt op de scheidslijn van de twee wereldmachten Rusland en Amerika. Denkt U dat die twee werkloos zullen toezien, indien wij ons distancieëren, aldus vraagt Prof. Gerbrandy.

Hoe is het mogelijk dat onze regeerders, dat alles wetende, toch medewerken aan de losmaking ! De Grondwet verbodt het.

Spreker eindigde met zijn auditorium toe te roepen: Verstaat Uw verantwoordelijkheid - ruim de tijdbom op !

Mr. Vonk, hierop het woord verkrijgende, legde den nadruk op den communistischen achtergrond. Uitvoerig ging spreker de communistische activiteit in Ned. Indië vóór den oorlog na. Hij bracht de opstanden, o.a. die van 1926, in herinnering. Deze waren van communistischen oorsprong. De terreur werd grooter, dank zij de lankmoedigheid van de Indische Regeering in dien tijd. Hoe was het mogelijk dat een vereeniging als de Partai Komunis Indonesia (P.K.I.), welke toch op grond van onze wetten tot een verboden vereeniging had moeten worden verklaard, kon blijven voortbestaan. In Mei 1927 stichtte Soekarno als studieclub de P.N.I. Dit was een comm. vereeniging.

Maar de toestand was toen zóó: het gros van het Indische Vereenigingsleven (90 %) was legaal. Slechts 10 % was internationaal revolutionair (comm.), voor het grootste deel op de Komintern en voor het overige op Japan georiënteerd. De voormannen van de extreme beweging van toen (Soekarno, Sjariffoedin, Moh. Hatta, e.s.) zitten thans in de Republikeinsche Regeering ! Vóór den oorlog dook Moh. Hatta eens in Japan op, waar de Jap. Generaal Araki hem ontving. Zij werden groote vrienden. Tijdens den oorlog stond Moh. Hatta aan Japansche zijde. Sjahrir en Sjariffoedin niet. Spreker ziet hierin een communistische camouflage. Tijdens den oorlog was het voor mij de groote vraag: wat zal Rusland ten aanzien van Ned. Indië doen. De atoombom op Nagasaki heeft ze eenvoudig den anderen kant uitgedreven !

De C.P.N. uit thans dreigementen aan het adres van de Regeering: Voer Linggadjadi uit en roep onze troepen

terug, anders gebeuren er andere dingen dan de staking indertijd te Amsterdam. Dat de P.v.d.A. hier achter staat, is verklaarbaar. Wil zij haar linker-vleugel niet verliezen, dan moet zij concurreeren met de C.P.N. Spreker herinnert in dit verband aan een uitlating van die zijde in de 1e Kamer over de uitzending van personeel naar Indië. Men eischt dat dit achter de politiek van de Regeering moet staan.

Spreker wenscht niet te alarmeeren, maar door hierop te wijzen, wil hij verhoeden, dat wij met open oogen het communistisch gevaar tegemoet treden.

In Amerika is de houding ten opzichte van Rusland radicaal gewijzigd. De politiek van Roosevelt is gekraakt. De Amerikaansche publieke opinie is: de kogel moet nu maar door de kerk. Het Amerikaansche volk is "war-minded" (dat is iets anders dan oorlogszuchtig !).

Dan gaat spreker nog uitvoerig in op het anti-kominternpact van Duitschland en Japan en de munt welke zoowel Duitschland als Rusland ten opzichte van ons hieruit wilde slaan met betrekking tot ons Rijk overzee. Dat de Vereeniging "Perhimpunan-Indonesia" volstrekt communistisch is, bleek overduidelijk, toen bestuursleden indertijd de Indonesische delegatie op Schiphol begroetten, n.l. met de uitgestrekte gebalde vuist ! Zooals Prof. Gerbrandy reeds aantoonde, is de Republiek van Japansch maaksel. Dat Japan hierdoor volledig in de kaart van de Communisten speelde, heeft het toen niet ingezien.

Uit dit alles zien we dat de Regeering een andere koers uit moet. Zij moet den strijd aanbinden tegen de ergste onvrijheid van den mensch. Zij kan maar een kant uitkijken: Amerika. Hetzelfde Amerika, dat de beveiliging van de Middellandsche Zee heeft overgenomen en Turkije beschermt. Ware het niet dat onze en de Indische Regeering het communistisch element in de Republic-Indonesië ontkennen, de gang van zaken aldaar zou Amerika niet onverschillig laten.

Wordt Linggadjati een feit, dan krijgen we een partner, die volstrekt onbetrouwbaar is.

Nederland had vóór den oorlog een enorme goodwill in Indië. Onze politiek was: ja is ja en neen is neen. De Inheemschen vertrouwden ons. Zij kwamen met hun moeilijkheden bij de blanda's. Waarom? Omdat zij bij ons dat zochten, wat zij niet in zichzelf bezaten.

Wat zeggen de Inheemsche aanvoerders nu? Dat wij onbetrouwbaar zijn!

Spreker besluit met de uitroep: een zaak is nooit verloren, als je jezelf niet gewonnen geeft.

Na de pauze beantwoorden beide sprekers de ingekomen schriftelijke vragen. Mr. Vonk protesteert tegen de uitdrukking "boos opzet van de Regeering". Het Indonesische probleem heeft onze Regeering in groote zorg en moeilijkheden gebracht. Al is zij op een dwaalweg, boos opzet is er zeker niet bij. De Kroon wenscht spreker evenmin in het geding te brengen. Die staat hier boven. Een der vraagstellers beveelt openbare demonstraties aan. Dit acht spreker verwerpelijk en on-Nederlandsch. Wij laten onze protesten hooren, trachten het Volk wakker te schudden, maar wij doen dat op een rustige en gedegen Hollandsche wijze.

Prof. Gerbrandy merkt dan op, dat alles anders zou zijn gelopen, indien Gouverneur-Generaal Starckenborgh-Stachouwer ware teruggekeerd. Die man was meer waard dan 2 divisies.

De P.v.d.A. schreeuwt nu "geen oorlog in Indonesië" niet beseffende, dat zij er juist toe heeft meegewerkt, dat een actie tot herstel van gezag, orde en rust het karakter van een oorlog is verlcend, door de erkenning de facto van de Republiek.

Op een vraag, waarom men zoo ageert, nu Linggadjati door de Volksvrtegenwoordiging toch met een meerderheid is aangenomen, waaruit toch de volkswil blijkt, terwijl Dr. van Mook die uitvoert, merkt Mr. Vonk het volgende op: Men kan van volkswil niet spreken als er geen volksbesef is. Wij zijn nu doende ons Volk een juist besef omtrent het Indische probleem bij te brengen. En wat Dr. van Mook betreft, niet hij volvoert de Regeeringspolitiek, doch de Regeering laat zich volkomen door hem leiden.

Typ.: TZ.
Coll.: vDR./4.

Verzonden aan:
Min. Pres
" Bin. I
" Justitie
" Overz. Gedeputeerde
Kroon 1/4
" Sectie 1/4 Ministerij

A F S C H R I F T .

Act
Van 02 195
B.W.

N.C.H.R. ZET ZIJN ACTIE VOORT

Het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid" maakt bekend, dat het zijn actie voor behoud van het Rijksverband met alle kracht voortzet.

Bij de behandeling van de begroting van Overzeesche Gebiedsdeelen is wederom gebleken, dat er inzake Indië een wijde kloof bestaat tusschen de opvattingen van het huidige kabinet, daarbij steunend op de Kamerfracties van de K.V.P. en de P.v.d.A. en de partijen van de oppositie anderzijds.

Dit verschil van inzicht komt fundamenteel hierop neer, dat de revolutie, die in Azië is, door de K.V.P. en de P.v.d.A. als onvermijdelijk wordt aanvaard en de hand wordt gereikt. De oppositie is daarentegen van meening, dat de revolutie nooit gestuit kan en mag worden door er aan toe te geven.

Het N.C.H.R. blijft onverzwakt eischen, dat de hervorming van het Koninkrijk plaats vindt in een sfeer van orde en rust, op basis van de Koninklijke rede van 7 December 1942. Daarin toch wordt, met handhaving van de Rijkseenheid, aan een Rijksconferentie de taak opgedragen om het harmonisch en vrijwillig samengaan van de volken des Rijks voor de toekomst zoodanig voor te bereiden, dat de beginselen van recht en veiligheid voor alle samenstellende rijksdeelen tot gelding zullen komen.

Gedurende de drie maanden van zijn bestaan heeft het comité een overstelpend aantal betuigingen van instemming met zijn actie ontvangen uit alle kringen, zoowel in Nederland als in Indië. Het acht zich hierdoor de plicht opgelegd, langs wettigen weg, het verzet te blijven leiden, totdat het Nederlandsche volk zich bij de eerste volgende verkiezingen duidelijk heeft kunnen uitspreken over het voor Nederland en Indië zoo noodlottig beleid van dit kabinet.

11/2/47.

Typ.: MB.
Coll.: *dk*

BUREAU B	
Nummer:	G E H E - I - M.
Datum:	13-3-47

Volgno.
12 MAART 47
ACD/12011

KORT VERSLAG van de openbare vergadering, uitgaande van het Haagsch Comité "Handhaving Rijkseenheid", gehouden op Donderdag 6 Maart 1947 in het gebouw "De Vereeniging", gelegen aan de Willemstraat alhier.

Aanwezig + 200 personen, voor het meerendeel vrouwen uit de goeode stand.

Te omstreeks 14 uur opende de secretaresse van het ~~Haagsch~~ Haagsch Comité, Mevrouw ROOD-GERTH VAN WIJK, wonende te Delft, de bijeenkomst met een kort openingswoord, waarna ~~Louisa~~ Louisa Ferdinanda NIX, geboren te 's-Gravenhage, 2 Mei 1899, ~~echtgenote~~ echtgenote van Hendrik Gerrit ENGELKES, geboren 31 Augustus 1901, wonende Buys Ballotstraat 5 alhier, het woord verkreeg. In een breed betoog zet spreekster uiteen den toestand in de Japansche interneringskampen, tijdens de Japansche bezetting. De vernederingen en de mishandelingen, welke daar doorstaan zijn, kan spreekster niet onder woorden brengen. Ook buiten de kampen werd geleden en was het leven ondragelijk. Alles was door de Jappen verboden. Onderwijs mocht niet worden gegeven. Steun in welken vorm ook mocht niet worden verleend. Moedig is door de vrouwen dit leed gedragen. De gedachte aan de vrijheid, welke eens moest komen, hield hen op de been. Fel haatte men de Japansche vlag en men snakte naar het oogenblik, waarop weer de aloude driekleur kon worden geheschen. Het einde kwam, doch de vlag mocht niet worden vertoond. De geallieerde bezetting bleef uit. De kampen werden weer gesloten en de revolutionnaire elementen onder de Indonesiërs werden van wapens voorzien. Men beschuldigt ons, aldus spreekster, dat wij in Indië een bloedbad willen aanrichten. Dit is beslist niet waar. Wij willen, dat er weer rust en orde zal zijn en daarna willen wij onderhandelen. Spreekster besluit met de aanwezigen op te wekken, de waarheid over Indië uit te dragen, daar de Regeerings-Voorlichtingsdienst in gebreke blijft zulks te doen.

behoort
Hierna spreekt Drs. John THIESSEN, geboren te Pekantan, (N.I.) 26 Augustus 1906, wonende van Boetselaerlaan 98 alhier, die tijdelijk in Nederland verblijft en die, zooals hij zeide, binnenkort weer naar Indië hoopt terug te keeren. Spreker heeft als onderwerp "Redt, die ten doode gedoemd zijn". In een van het begin tot het einde boeiend betoog, schildert spreker den toestand der geïnterneerden in de kampen der extremisten, waar 34.000 personen bloot staan aan de verschrikkelijkste folteringen en mishandelingen. Spreker vergelijkt dezen toestand met die, welke wordt beschreven in een boek van GLADKOW, de schrijver van "Cement". Spreker hekelt de houding van Lord KILLEARN, die zijn eigen belangen op het oog had. Ook de houding van SOEKARNO tijdens de bezetting, werd door spreker fel becritiseerd. Spreker bracht hulde aan de duizenden, die dapper de vernederingen der Japen hebben ondergaan en aan de folteringen zijn bezweken. Spreker noemde het een schande, dat professor ROMME carnaval vierde terwijl duizenden in ons Indië gebrek lijden. Wij zullen het buitenland op de hoogte brengen, van wat er in Indië plaats vindt. Dit is de taak van
-den-

den Regeerings-Voorlichtingsdienst, doch deze dienst schiet daarin te kort. Ons heele leven moet één protest zijn tegen het vasthouden van onze landgenooten, die al lang verlost hadden moeten zijn. Spreker stelt voor een protest-telegram te zenden aan H.M.de Koningin, waarin wordt verzocht zoo spoedig mogelijk stappen te ondernemen tot het evacueeren der Nederlanders, die nog in de kampen zuchten. Dit voorstel vindt bij de vergadering de volle instemming. Spreker besluit zijn betoog, dat herhaaldelijk met applaus wordt onderbroken, met het lezen van een gedicht, gemaakt door een Nederlandsch soldaat in Indië op den verjaardag van H.M.de Koningin op 31 Augustus 1946. Hierna wordt gepauzeerd.

Na de pauze wordt door Thiessen een film vertoond over Indië, welke film door hem zelf voor het uitbreken van den oorlog met Japan werd opgenomen.

Daarna werden nog eenige lantaarnplaatjes vertoond, waarop in beeld werd gebracht het vermoorden van Nederlanders, de houding van Soekarno tijdens de bezetting en de actie van het Nederlandsche leger in Indië. Eén en ander viel wel in de smaak bij het publiek.

Te omstreeks 18 uur werd de vergadering met het zingen van het Wilhelmus, dat door al de aanwezigen uit volle borst werd meegezongen, besloten. De vergadering had een rustig verloop. Strafbare uitdrukkingen werden niet gebezigd.

Verzonden op 11 Maart 1947.

aan: het Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst, alhier
den Heer Procureur-Generaal, alhier.

195.

29 March

7.

H. 1000.

Case :

N.

Div. 5.

G.E.H.I.E.

Vergewöhnung "Das Deutsche Reichsbildungsministerium".

Die Deutsche Reichsbildungsministerin hat am 1. März 1954 in Berlin eine Rede gehalten, in der sie die Aufgaben des Reichsbildungsministeriums für die Zukunft darlegte. Sie betonte die Wichtigkeit der Schulreform und die Notwendigkeit der Zusammenarbeit von Staat und Kirche. Die Reichsbildungsministerin sprach auch über die Bedeutung der Volkshochschulen und der Volkshilfen. Sie schloß ihre Rede mit dem Satz: "Die Bildung ist die Grundlage für den Aufbau eines neuen Deutschlands".

G.V.D.

AA:

H.C.v.J. (1954)

Reichsbildungsministerin

• • •

Reichsbildungsminister

• • •

Landesminister

• • •

Landesminister

Coll. 1/18

G E H E I M.

Verslag van een openbare vergadering, georganiseerd door het "Nationaal Comité Handhaving Rijksoenheid", afd. Utrecht, gehouden in de groote zaal van "Tivoli" te Utrecht op Vrijdag 14 Maart 1947.

Deze vergadering was van tevoren aangekondigd in eenige Utrechtsche dagbladen, alsmede door middel van aanplakbiljetten. Als sprekers waren aangekondigd Prof. Mr. P. S. Gerbrandy en de oud Minister van Koloniën Ch. J. S. M. Welter.

Aanwezig waren ongeveer 1200 personen, waaronder eenige personen in militaire uniform. Het podium was met bloemen en groen afgezet. Een strijkje van 3 personen speelde vaderlandsche liederen voor den aanvang der vergadering, welke door het publiek werden meegezongen. Er waren eenige spandoeken aangebracht met de volgende opschriften:

- 1e. "Wat wilt Gij? Een rijk of twee ruïnes;"
- 2e. "Indie verloren, Rampspoed geboren;"
- 3e. "Niet onderhandelen, Handelen".

Buiten het gebouw werd gecolporteerd met het weekblad "Strijdt", in het gebouw met de gedrukte rede van Jan Schouten, gehouden in de Tweede Kamer. Bij het betreden van de zaal werden formulieren uitgereikt van het "Comité Handhaving Rijksoenheid", afdeling Utrecht, waarvan een exemplaar in afschrift hierbij is gevoegd. Ook werden in de wandelgangen oranje-groene strikjes verkocht tegen den prijs van f. 0,25.

Nadat ongeveer een zestiental personen achter de bestuurs-tafel hadden plaats genomen, waaronder ook de sprekers van dezen avond, die met luid applaus werden begroet, werd de vergadering geopend door den Heer C. P. de Groot, wonende te Utrecht, die ongeveer als volgt sprak:

"Er is om het verdrag van Linggadjati altijd een waas van geheimzinnigheid blijven hangen. Dit werkte niet mee, om het vertrouwen in de overeenkomst te vergrooten. Men spreekt zelfs al van een Linggadjati I, II en III. Het protest van zooveelen en de ernstige woorden van waarschuwing zijn schijnbaar vergeefs geweest. Het schijnt nu, dat de onderteekening niet al te vlot verloopt. Daaraan zijn de bezwaren van de oppositie niet vreemd. Dan is onze actie toch ook niet te vergeefs geweest. Het comité stond voor de vraag: doorgaan met de actie of niet. Deze vraag werd bevestigend beantwoord. Wat ook het verdere verloop van Linggadjati zal zijn, met Linggadjati is onze verantwoordelijkheid niet ten einde. Wij komen anders tot een ineenstorting. We zien steeds hoe Engeland zich uit het Oosten terug trekt. Deze politiek is voor Oost en West een doodelijk gevaar en dit teekent zich maar al te duidelijk af. Het comité moet voort gaan met acties. Wij zullen alleen

alleen de legale wegen bewandelen. Nu zijn we hier gekomen om een krachtige getuigenis af te geven voor dezen tijd".

Na de sprekers van dezen avond welkom te hebben gehoeven, werd het woord verleend aan Prof. Gerbrandy, die ongeveer het volgende zei:

"Het gaat thans om het Koninkrijk der Nederlanden, om de toekomst van ons volk. Het comité hoopt het doel te bereiken met Uw samenwerking. Ik wil hier spreken over "De Politieke Tijdbom". Ik bedoel hiermede de onafhankelijke Republiek Indonesia, gemaakt met Japansche samenwerking door Soekarno en Mohammed Hatta. Het geheim van dit gedrocht is voldoende onthuld. Ik wil beginnen met de meest representatieve feiten. Op 7.9.1944 werd door de radio medegedeeld, dat in de toekomst de volkeren van Indie onafhankelijkheid zouden krijgen. Op 7.8.1945 werd door het Japansche opperbevel een commissie ingesteld met hetzelfde doel. Op 9.8.1945 gaan Soekarno en Hatta naar Indo China en worden benoemd tot President en Vice-President. 15.8.1945 capituleert Japan. 17.8.1945 wordt de Republiek Indonesia geproclameerd. De bedoeling van Japan was dat Nederlandsch Indie hierdoor voor altijd zou komen onder Oost-Aziatische invloedssfeer. 11.8.1945 vertoefte Soekarno bij de Japanners. Zelfs na de Japansche capitulatie kunnen de Japanners niet nalaten de Republiek hun zegen te geven. Er wordt beweerd, dat er zelfs nu nog een vliegschool is onder leiding van Japansche officieren. Dit geheele Japansche maaksel heeft een voorgeschiedenis. De Japansche opzet was te trachten overal satelietstaten te scheppen zooals Indo-China. In het begin van de bezetting ziet ge alleen de Japansche vlag. Als de oorlog iets minder goed verloopt komt er een andere vlag, n.l. de Republikeinsche (wit-rood). Het rood-wit-blauw kwam niet als teeken van bevrijding. Gedurende de bezetting kwamen er allerlei soort organisaties, een soort Hitler Jugend. Het meest duivelsche middel was de opleiding van de allerslechtste menschelijke instincten. De Japansche fascistten wisten goede instrumenten te kiezen. Het is geen puur toeval, dat Soekarno verkozen werd. Hij verwerpt iedere samenwerking. Op drie September 1945 kwam er een rapport van Dr. van Mook aan lord Mountbatten, waarin hij vertelt dat Soekarno zelfs zijn eigen menschen wou verraden. Een ander rapport over hem zegt, dat hij alle middelen grijpt om tot onafhankelijkheid te komen, zelfs uit handen van den duivel. Men kan evengoed met slagers en vegetariërs praten over wat er met het vee gebeuren moet, dan met Soekarno over Indonesië. (grootte hilariteit).

Japan heeft ontzettend veel menschenmateriaal in Indie gebruikt, vooral "remoeshas". Men schat het aantal dat ten onder is gegaan op 2 millioen. Soekarno heeft aan het

ronselen

ronselen van eigen volk medewerking verleend. Alles wordt bevestigd door wat de Japanners in Indie zelf zeggen.

Wat doet U als er een tijdbom geworpen is? Demonteeren natuurlijk en snel. En wat heeft de Nederlandsche Regeering nu gedaan? De Nederlandsche Regeering heeft het beleid gevolgt van "laat dat ding maar werken, daar kan nog wel wat goeds van komen". Op 12.1.1947 kwam er uit Indie nog een kreet van trouw van Timoreezen, Ambonneezen en anderen. Er zijn daar nog ontelbare getrouwen.

In Indie ligt het werk onzer handen. Er is daarvoor 2.8/10 milliard kapitaal. 250.000 Nederlanders hadden er arbeid en brood. Nu is er hongersnood op Madoera, opstanden van de T.R.I., boeren worden op hun eigen rijstvelden doodgeschoten, de bevolking wordt door terroristen weggevoerd, Bergen-Belzen wordt nog overtroffen, duizenden Nederlanders zijn nog geïnterneerd.

Nederlandsch-Indie ligt tusschen twee wereldmachten, n.l. Amerika en Sovjet-Rusland. De verhouding kunt ge in de krant lezen. Zijn de verantwoordelijken dan blind? Hoe kan de Nederlandsche Regeering zoo'n politiek voeren? Wij zijn bezig het respect van de geheele wereld te verliezen. Er zijn in Nederland rechtschape, eerlijke menschen, die weten dat het gezag de rust en orde in Indie herstellen moet, maar die er toch voor terugdeinzen. Ze pappen dan maar aan met de Republiek. Een Amerikaansch gezegde luidt: Ze hebben het recht er zelf een knoeiboel van te maken. Geef hun recht op hun wijze, wij op de onze. Deze opvatting ziet voorbij, dat men eigenlijk maar met kleine groepjes te maken heeft. Ons Koninkrijk der Nederlanden is niet door één generatie gemaakt. Alle groepen der bevolking hebben daaraan medegewerkt. Als er een kleine groep aan de macht is, zien we altijd toestanden zooals in 1919 in Rusland, in 1922 in Italie en in Duitschland in 1933.

Wij zijn gebonden aan de Grondwet en moeten ook het welzijn van tientallen miljoenen in Indie bevorderen. De welvaart van alle Rijksgenooten hangt er vanaf. Staat voor Uw verantwoordelijkheid. Ge bewijst daarmee niet alleen Nederlanders, maar de geheele wereld een onschatbare dienst".

Pauze.

Na de pauze sprak de Heer Welter ongeveer als volgt:

"Er is een gedeelte van het Rijk overzee, wat volgens de Grondwet nog altijd Nederlandsch Indie heet (applaus).

Ik

Ik begin met U in herinnering te brengen de grootheid van het werk wat Nederlanders in Indie gedaan hebben. Met Nederlanders bedoel ik alle Nederlanders, gij en ik.

In de eerste plaats is er op het oogenblik in Indie aanwezig de bloem van ons volk, het beste leger wat Nederland ooit op de been heeft gebracht (applaus). Waarom zijn die jongens daar? Dat is om onze glorievolle traditie voort te zetten. Verder is er nog veel te zeggen wat hard en bitter is.

Wat was het werk van Nederland in Indie? Dat rust op vijf zuilen. De eerste zuil is gesticht door de Agrarische Wet van 1870. In het laatste normale jaar voor den oorlog exporteerde Indie voor ongeveer een half miljard aan tropische producten. De ontwikkeling van de landbouw was niet nabeeilig voor de bevolking. Het meest sprekende voorbeeld hiervan was de rubbercultuur. Kort na de Agrarische Wet kregen we de nietigverklaring van vervreemding van grond van Inlanders aan niet-inlanders. Dit was een van de redenen van de rustige ontwikkeling. De tweede zuil is, dat de inlandsche bevolking onder bestuur van eigen hoofden stond. Dit was een waarborg tegen misstanden. De derde zuil was de intellectuele opvoeding van eigen bevolking. De vierde zuil de geleidelijke invoering van diverse democratische instellingen volgens Westersch voorbeeld en de vijfde zuil de invoering van een rechtspraak, zooals Nederland dit had. Over deze rechtspraak heb ik nog nooit een klacht gehoord.

In 1918 werd de Volkraad ingesteld, in 1922 kwam een Grondwetsherziening, daarna was Indie autonoom. In 1942 werd de toezegging gedaan van een Rijksconferentie, met het doel een nieuwe structuur samen te stellen.

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat nu nog steeds uit Nederland, Nederlandsch-Indie, Suriname en Curacao (applaus). In een Troonrede werd gezegd, dat het de taak van Nederland was de Indische bevolking geschikt te maken voor zelfbestuur door een hooger stoffelijk en geestelijk niveau.

Nederlandsch-Indie nu is gemaakt tot het best bestuurd tropische gebied in de wereld (applaus). Zoo was de groote bevolkingstoename alleen mogelijk door de orde en rust, die er heerschte. Dan was er nog het geweldige werk van de emigratie. Per jaar werden honderduizend personen overgebracht naar de buitengewesten. Dit is het meest grootsche werk wat verricht werd, grooter nog dan de Zuiderzeewerken. Dit was bijna niet bekend, reclame werd er niet mee gemaakt, goede wijn behoeft geen krans. Wij hadden Indie geschapen tot een rechtsstaat.

Het

Het beeld zou niet compleet zijn als ik ook niet de tekortkomingen noemde. De maatschappelijke structuur leed aan de volgende gebreken: 1e Op Java ontbrak de middenstand, waardoor er niet die krachtige structuur aanwezig was als in andere landen. Een tweede handicap was het losse gezinsverband. Het gezin is de basis van de maatschappij; deze ontbrak hier. En 3e bracht de inheemsche samenleving niet de noodige geschoolde krachten voort. In 1921 kwam de Technische Hoogeschool, in 1923 de Rechts-hoogeschool en in 1925 de Medische Hoogeschool. Hieruit volgt, dat de maatschappij nog niet die belangrijke krachten had voortgebracht, die een land zoo nodig heeft. Vast staat evenwel, dat de controle van het Nederlandsche parlement in hooge mate heeft bijgedragen tot de welvaart in Indie.

Dit, door Nederlandsch organisatievermogen, machtig land, moet U nu zien als een achtergrond van leed, chaos, hongersnood, oceaen van leed. En aan dien chaos is verbonden de naam van dat befaamde verdrag van Lingadjati. Het had moeten worden genoemd naar een ander Indisch plaatsje, dat nevelwolk beteekent. Het Nationaal Comité wil probeeren licht te brengen in dezen nevel. Gij allen wandelt in den nevel, vlak bij den afgrond. Als ge er invalt, komen gij, noch Uw kinderen, noch Uw kindskinderen er weer uit. Nog kan dit voorkomen worden. Nog is het tijd om tot bezinning te komen.

Eerst zou er niet onderhandeld worden. Een jaar later echter wel en we paraferden een verdrag. De Nederlandsche Regeering erkent de facto het Indonesische gezag. Dat is het gezag wat zoo hier en daar steun vindt.

Artikel 1 van het verdrag is ook schending van de Grondwet en wel van artikel 62. De Regeering handelt tegen de Grondwet. Eenheid is de staatkundige constructie, waarbij de Kroon met het Kabinet een reëel gezag uitoefent over het Koninkrijk. Is de Unie nu een soevereine staat?"

Spreker behandelde hierna de twee vragen door de Katholieke Tweede Kamerfractie gesteld en vervolgt dan:

"Mijn bezwaar en van vele anderen is nu de machtiging tot het aangaan van het accoord. Het gaat hier om tachtig millioen menschen. Het accoord is zoo dood als een pier. Kerstens gooide den Minister nog een reddingsboei toe. De Minister zei: "Inderdaad ik ben niet geslaagd."

Ik richt mij nu niet tot de Partij van den Arbeid, ook niet tot de communisten, wel tot de rest van het volk. Wij komen in een impasse. Dit is niet in overeenstemming met de traditie van Nederland. En het is nog maar een begin. Laat

ons

ons ons woord houden. Er moet een Rijksconferentie bijeenge-
roepen worden waar vertegenwoordigers van de bevolking aanwezig
zijn. Dan is het nog mogelijk de staatkundige eenheid te ont-
werpen. Churchill hield een grafrede op het Engelsche Imperium.
Hiervoor moeten wij ook zeer oppassen. Wij moeten ons verdedi-
gen tegenover een kleine meerderheid, die nu gedurende $1\frac{1}{2}$ jaar
heeft geprutst. Zij is verantwoordelijk voor den chaos, die
nu in Indie heerscht. Wij zullen den wettigen weg bewandelen
en waken voor orde en rust.
De Nederlandsche vlag niet neer over Indie."

Hierna werd door de aanwezigen het eerste en het laatste
couplet van het "Wilhelmus" gezongen.

De Heer de Groot sloot hierna de bijeenkomst met een woord
van dank aan de sprekers en aan het publiek.

typ.: SvD.

Coll.:dR/M.N.

A F S C H R I F T.

COMITE HANDHAVING RIJKSEENHEID
Afdeling Utrecht.

De Afd. Utrecht van het Nationaal Comité Handhaving Rijks-
eenheid heeft sinds haar oprichting ^{op} velerlei wijze actie
gevoerd tegen de ontwerp-overeenkomst van Linggadjati en niet
nagelaten, zoowel door het houden van openbare vergaderingen,
als door het aanbrengen van plakaten, het verzenden van
circulaires, publicaties in de pers enz., enz., telkens weer
erop te wijzen, hoezeer deze ontwerp-overeenkomst naar haar
meening evenzeer strijdig is met het waarachtig landsbelang
als met het belang der volkeren in Indonesie voor wier materi-
eel, cultureel en sociaal welzijn Nederland verantwoordelijk-
heid draagt.

Het spreekt intusschen vanzelf, dat deze actie geld kost
en dat, daar de Afd. Utrecht zonder financiële middelen haar
werkzaamheden is begonnen en deze krachtig heeft voortgezet,
zij de verplichtingen, welke zij op grond daarvan heeft aange-
gaan, moet kunnen nakomen.

Aangenomen mag worden, dat degenen, die naar hun overtui-
ging de ontwerp-overeenkomst van Linggadjati en de in deze door
de Regeering gevolgde politiek verwerpen, ook bereid zullen
zijn bij te dragen in de kosten, welke de actie der Afd. Utrecht
meebrengt.

U wordt verzocht op onderstaande strook Uw bijdrage te willen
vermelden, waarbij U gelegenheid heeft, hetzij in de pauze van
deze vergadering Uw bijdrage te storten, hetzij deze over te
maken op de wijze, als op het inschrijfbiljet is vermeld.

Voor den steun, welke U ook op deze wijze aan den arbeid der
Afdeling kunt geven, betuigen wij U gaarne bij voorbaat onzen
erkentelijken dank.

Utrecht, 14 Maart 1947.

C.A.VAN DONSELAAR, Voorzitter,
Waldeck Pymontkade 4.

Ir.G.BOSCHLOO, Penningmeester,
Bemurde Weerd W.Z. 14.

DUIDELIJK INVULLEN S.V.P.

Ondergeteekende (naam):.....

Straatnaam en woonplaats:.....

wenscht in de kosten der Afd. Utrecht van het Nationaal
Comité Handhaving Rijkseenheid bij te dragen met een bedrag
groot:

f.....(.....gulden)

(in contanten storten*) tijdens de pauze van
(de vergadering van 14 Maart 1947.
zal dit bedrag(overmaken op giro*) No.61996, ten name van
(den penningmeester van de Afd. Utrecht, Ir.
(G.Boschloo, Ben. Weerd W.Z. 14, Utrecht, of
(óvermaken per postwissel*) aan diens adres.

Plaatsnaam en datum:

Onderteekening:

.....

.....

*) Doorhalen, hetgeen niet wordt verlangd.

Deze circulaire s.v.p. na duidelijke invulling afgeven aan
een der zaalwachters of toezenden aan den penningmeester der
Afdeling.

typ.: SvD.
Coll.: dr/M.N.

HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT

UTRECHT, den 13 Maart 19 47.

L.S./13 Nr 247 '47

BUREAU B

Bijlagen:

Bericht op schrijven No

van

Nummer:

Datum:

25-3-'47

Volgno.

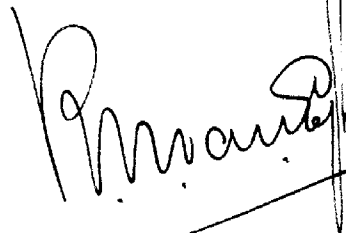
21 MAART 47

ACD/12488

Onderwerp: Comité Handhaving Rijkseenheid.

Hierbij doe ik U toekomen een verslag van een op 14 Maart 1947 te Utrecht gehouden openbare vergadering van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid, naar den inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De wnd. Hoofd-Commissaris van Politie,

(R. W. v. Eijk).

Aan den Heer Hoofd van den
Centralen Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-GRAVENHAGE.

C/13-247 '47.

Geheim

Verslag van een openbare vergadering, georganiseerd door het "Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid", afd. Utrecht, gehouden in de groote zaal van "Tivoli" te Utrecht op Vrijdag 14 Maart 1947.

Deze vergadering was van tevoren aangekondigd in eenige Utrechtsche dagbladen, alsmede door middel van aanplakbiljetten. Als sprekers waren aangekondigd Prof. Mr. P. S. Gerbrandy en de oud Minister van Koloniën Ch. J. S. M. Welter.

Aanwezig waren ongeveer 1200 personen, waaronder eenige personen in militaire uniform. Het podium was met bloemen en groen afgezet. Een strikje van 3 personen ^{spoke} speelde vaderlandsche liederen voor den aanvang der vergadering, die door het publiek werden meegezongen. Er waren eenige spandoeken aangebracht met de volgende opschriften: 1e. "Wat wilt Gij? Een rijk of twee ruïnes;" 2e. "Indië verloren, Rampspoed geboren;" 3e. "Niet onderhandelen, Handelen!"

Buiten het gebouw werd gecolporteerd met het weekblad "Strijdt", in het gebouw met de gedrukte rede van Jan Schouten, gehouden in de Tweede Kamer. Bij het betreden van de zaal werden formulieren uitgereikt van het "Comité Handhaving Rijkseenheid", afdeling Utrecht, ^{waar} een exemplaar hiervan is ^{in afschrift bijlage} dit rapport gevoegd. Ook werden in de wandelgangen oranje-groene strikjes verkocht ^{tegen} den prijs van f. 0.25.

Nadat ongeveer een zestiental personen achter de bestuurstafel hadden plaats genomen, waaronder ook de sprekers van dezen avond, die met luid applaas werden begroet, werd de vergadering geopend door den Heer C. P. de Groot, won. te Utrecht, die ongeveer als volgt sprak:

"Er is om het verdrag van Linggadjati altijd een waas van geheimzinnigheid blijven hangen. Dit werkte niet mee, om het vertrouwen in de overeenkomst te vergroeten. Men spreekt zelfs al van een Linggadjati I, II en III. Het protest van zooveel en de ernstige woorden van waarschuwing zijn schijnbaar vergeefs ^{gebleven}. Het schijnt nu, dat de onderteekening niet al te vlot verloopt. Daaraan zijn de bezwaren van de oppositie niet vreemd. Dan is onze actie toch ook niet tevergeefs geweest. Het comité stond voor de vraag: Doorgaan met de actie of niet. Deze vraag werd bevestigend beantwoord. Wat ook het verdere verloop van Linggadjati zal zijn, met Linggadjati is onze verantwoordelijkheid niet ten einde. Wij komen anders tot een ineenstorting. We zien reeds hoe Engeland zich uit het Oosten terug trekt. Deze politiek is voor Oost en West een doodelijk gevaar en dit teekent zich maar al te duidelijk af. Het comité moet voort gaan met acties. Wij zullen alleen de legale wegen bewandelen. Nu zijn we hier gekomen om een krachtige getuigenis af te geven voor dezen tijd".

Na de sprekers van dezen avond welkom te hebben ^{geheten}, ^{wordt} het woord verleend aan Prof. Gerbrandy, die ongeveer ~~als volgt~~ ^{als volgt} spreekt: ^{het volgende is:}

"Het gaat thans om het Koninkrijk der Nederlanden, om de toekomst van ons volk. Het comité hoopt het doel te bereiken met Uw samenwerking. Ik wil hier spreken over "De Politieke Tijdbom". Ik bedoel hiermede de onafhankelijke Republiek Indonesia, gemaakt met Japansche samenwerking door Soekarno en Mohammed Hatta. Het geheim van dit gedrocht is voldoende onthuld. Ik wil beginnen met de meest representatieve feiten. Op 7-9-1944 werd door de radio medegedeeld, dat in de toekomst de volkeren van Indië onafhankelijkheid zouden krijgen. Op 7-8-1945 werd door het Japansche opperbevel een commissie ingesteld met hetzelfde doel. Op 9-8-1945 gaan Soekarno en Hatta naar Indo China en worden benoemd tot President en Vice-President. 15-8-1945 capituleert Japan, 17-8-1945 wordt de Republiek Indonesia geproclameerd. De bedoeling van Japan was dat Nederlandsch Indië hierdoor voor altijd zou komen onder Oost-Aziatische invloedssfeer. 11-8-1945 vertoefte Soekarno bij de Japanners. Zelfs na de Japansche capitulatie

capitulatie kunnen de Japanners niet nalaten den Republiek hun zegen te geven. Er wordt beweerd dat er zelfs nu nog een vliegschool is onder leiding van Japansche officieren. Dit geheele Japansche maaksel heeft een voorgeschiedenis. De Japansche opzet was te trachten overal satekietstaten te scheppen zooals Indo-China. In het begin van de bezetting ziet ge alleen de Japansche vlag. Als de oorlog iets minder goed verloopt komt er een andere vlag, nl. de Republikeinsche (wit-rood). Het rood-wit-blauw kwam niet als teeken van bevrijding. Gedurende de bezetting kwamen er allerlei soort organisaties, een soort Hitler Jugend. Het meest duivelsche middel was de opleiding van de allerslechtste menschelijke instincten. De Japansche fascistenv wisten goede instrumenten te kiezen. Het is geen puur toeval dat Soekarno verkozen werd. Hij verwerpt iedere samenwerking. Op drie September 1945 kwam er een rapport van Dr. van Mook aan lord Mountbatten, waarin hij vertelt dat Soekarno zelfs zijn eigen menschen wou verraden. Een ander rapport over hem zegt, dat hij alle middelen grijpt om tot onafhankelijkheid te komen, zelfs uit handen van den duivel. Men kan evengoed met slagers en vegetariërs praten over wat er met het vee gebeuren moet, dan met Soekarno over Indone-sië. (grootte hilariteit).

Japan heeft ontzettend veel menschenmateriaal in Indië gebruikt, vooral "remoessa's". Men schat het aantal dat ten onder is gegaan op 2 millioen. Soekarno heeft aan het ronselen van eigen volk medewerking verleend. Alles wordt bevestigd door wat de Japanners in Indië zelf zeggen.

Wat doet U als er een tijdbom geworpen is? Demonteeren natuurlijk en snel. En wat heeft de Nederlandsche Regeering nu gedaan? De Nederlandsche Regeering heeft het beleid gevolgt van "laat dat ding maar werken", daar kan nog wel wat goeds van komen". Op 12-1-1947 kwam er uit Indië nog een kreet van trouw van Timoreezen, Ambonneezen en anderen. Er zijn daar nog ontelbare getrouwen.

In Indië ligt het werk onzer handen. Er is daarvoor 2,8/10 milliard kapitaal. 250.000 Nederlanders hadden er arbeid en brood. Nu is er hongersnood op Madoera, opstanden van de T.R.I., boeren worden op hun eigen rijstvelden doodgeschoten, de bevolking wordt door terroristen weggevoerd, Bergen-Belzen wordt nog overtroffen, duizenden Nederlanders zijn nog geïnterneerd.

Nederlandsch-Indië ligt tusschen twee wereldmachten, nl. Amerika en Sovjet-Rusland. De verhouding kunt ge in de krant lezen. Zijn de verantwoordelijken dan blind? Hoe kan de Nederlandsche Regeering zo'n politiek voeren? Wij zijn bezig het respect van de geheele wereld te verliezen. Er zijn in Nederland rechtschape, eerlijke menschen, die weten dat het gezag de rust en orde in Indië herstellen moet, maar die er toch voor terugdeinzen. Ze pappen dan maar aan met de Republiek. Een Amerikaansch gezegde luidt: Ze hebben het recht er zelf een knoeibbel van te maken. Geef hun recht op hun wijze, wij op de onze. Deze opvatting ziet voorbij dat men eigenlijk maar met kleine groepjes te maken heeft. Ons Koninkrijk der Nederlanden is niet door één generatie gemaakt. Alle groepen der bevolking hebben daaraan medegewerkt. Als er een kleine groep aan de macht is, zien we altijd toestanden zooals in 1919 in Rusland, in 1922 in Italië en in Duitschland in 1933.

Wij zijn gebonden aan de Grondwet en moeten ook het welzijn van tientallen millioenen in Indië bevorderen. De welvaart van alle Rijksgenooten hangt er vanaf. Staat voor Uw verantwoordelijkheid. Ge bewijst daarmee niet alleen Nederlanders, maar de geheele wereld een onschatbaren dienst."

Pauze.

Na de pauze spreekt de Heer Welter ongeveer als volgt:

"Er is een gedeelte van het Rijk overzee, wat volgens de Grondwet nog altijd Nederlandsch-Indië heet (applaus).

Ik

Ik begin met U in herinnering te brengen de grootheid van het werk wat Nederlanders in Indië gedaan hebben. Met Nederlanders be-doel ik alle Nederlanders, ~~gij~~ en ik.

In de eerste plaats is er op het oogenblik in Indië aanwezig de bloem van ons volk, het beste leger wat Nederland ooit op de been heeft gebracht (applaus). Waarom zijn die jongens daar? Dat is om onze glorierijke traditie voort te zetten. Verder is er nog veel te zeggen wat hard en bitter is.

Wat was het werk van Nederland in Indië? Dat rust op vijf zuilen. De eerste zuil is gesticht door de Agrarische Wet van 1870. In het laatste normale jaar voor den oorlog exporteerde Indië voor ongeveer een half milliard aan tropische producten. De ontwikkeling van de landbouw was niet nadeelig voor de bevolking. Het meest sprekende voorbeeld hiervan was de rubbercultuur. Kort na de Agrarische Wet kregen we de nietigverklaring van vervreemding van grond van Inlan-ders aan nietinlanders. Dit was een van de redenen van de rustige ontwikkeling. De tweede zuil is, dat de inlandsche bevolking onder bestuur van eigen hoofden stond. Dit was een waarborg tegen misstan-den. De derde zuil was de intellectueele opvoeding van eigen bevolking. De vierde zuil de geleidelijke invoering van diverse democra-tische instellingen volgens Westersch voorbeeld en de vijfde zuil de invoering van een rechtspraak, zooals Nederland dit had. Over deze rechtspraak heb ik nog nooit een klacht gehoord.

In 1918 werd de Volksraad ingesteld, in 1922 kwam een Grondwets-herziening, daarna was Indië autonoom. In 1942 werd de toezegging ge-daan van een Rijksconferentie, met het doel een nieuwe structuur sa-men te stellen.

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat nu nog steeds uit Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curacao (applaus). In een Troonrede werd gezegd dat het de taak van Nederland was de Indische bevolking geschikt te maken voor zelfbestuur door een hooger stoffelijk en gees-telijk niveau.

Nederlandsch-Indië nu is gemaakt tot het best bestuurde tropi-sche gebied in de wereld (applaus). Zoo was de groote bevolkingstoe-name alleen mogelijk door de orde en rust, die er heerschte. Dan was er nog het geweldige werk van de emigratie. Per jaar werden honderd-duizend personen overgebracht naar de buitengewesten. Dit is het meest grootsche werk wat verricht werd, grooter nog dan de Zuiderzeewerken. Dit was bijna niet bekend, reclame werd er niet mee gemaakt, goede wijn behoeft geen krans. Wij hadden Indië geschapen tot een rechts-staat.

Het beeld zou niet compleet zijn als ik ook niet de tekortkomin-gen noemde. De maatschappelijke structuur leed aan de volgende gebre-ken: 1e. Op Java ontbrak de middenstand, waardoor er niet die krach-tige structuur aanwezig was als in andere landen. Een tweede handicap was het losse gezinsverband. Het gezin is de basis van de maatschap-pij; deze ontbrak hier. En 3e bracht de inheemsche samenleving niet de noodige geschoolde krachten voort. In 1921 kwam de Technische Hoogeschool, in 1923 de Rechtshoogeschool en in 1925 de Medische Hoo-geschool. Hieruit volgt dat de maatschappij nog niet die belangrijke krachten had voortgebracht, die een land zoo noodig heeft. Vast staat evenwel dat de contrôle van het Nederlandsche parlement in hoogen mate heeft bijgedragen tot de welvaart in Indië.

Dit, door Nederlandsch organisatievermogen, machtig land, moet U nu zien als een achtergrond van leed, chaos, hongersnood, ocea-an van leed. En aan dien chaos is verbonden de naam van dat befaamde ver-drag van Linggadjadi. Het had moeten worden genoemd naar een ander Indisch plaatsje dat nevelwolk beteekent. Het Nationaal Comité wil probeeren licht te brengen in dezen nevel. Gij allen wandelt in den ne-vel, vlak bij den afgrond. Als ge er invalt, komen ~~gij~~, noch Uw kinde-ren, noch Uw kinds kinderen er weer uit. Nog kan dit voorkomen worden. Nog is het tijd om tot bezinning te komen.

Eerst zou er niet onderhandeld worden. Een jaar later echter wel en we parafeerden een verdrag. De Nederlandsche Regeering erkent de

facto

-4-

facto het Indonesische gezag. Dat is het gezag wat zoo hier en daar steun vindt.

Artikel 1 van het verdrag is ook schending van de Grondwet en wel van artikel 62. De Regeering handelt tegen de Grondwet. Eenheid is de staatkundige constructie waarbij de Kroon met het Kabinet een reëel gezag uitoefent over het Koninkrijk. Is de Unie nu een soevereine staat?"

Spreker behandelt hierna de twee vragen door de Katholieke Tweede Kamerfractie gesteld en vervolgt dan:

"Mijn bezwaar en van vele anderen is nu de machtiging tot het aangaan van het accoord. Het gaat hier om tachtig millioen menschen. Het accoord is zoo dood als een pier. Kerstens gooide den Minister nog een reddingsboei toe. De Minister zei: "Inderdaad, ik ben niet geslaagd."

Ik richt mij nu niet tot de Partij van den Arbeid, ook niet tot de communisten, wel tot de rest van het volk. Wij komen in een impasse Dit is niet in overeenstemming met de traditie van Nederland. En het is nog maar een begin. Laat ons ons woord houden. Er moet een Rijkscongres bijeengeroepen worden waar vertegenwoordigers van de bevolking aanwezig zijn. Dan is het nog mogelijk de staatkundige eenheid te ontwerpen. Churchill hield een grafrede op het Engelsche Imperium. Hiervoor moeten wij ook zeer oppassen. Wij moeten ons verdedigen tegenover een kleine meerderheid, die nu gedurende 1½ jaar heeft geprutst. Zij is verantwoordelijk voor de chaos, die nu in Indië heerscht. Wij zullen den wettigen weg bewandelen en waken voor orde en rust. De Nederlandsche vlag niet neer over Indië!"

Hierna werd door de aanwezigen het eerste en het laatste couplet van het "Wilhelmus" gezongen.

De Heer de Groot sloot hierna de bijeenkomst met een woord van dank aan de sprekers en aan het publiek.

~~Te ongeveer 22.45 uur ging de vergadering rustig uiteen~~

~~Utrecht, 18 Maart 1947.~~

Inlichtiggingdienst Delft

Volgno.

Nr. 313/47

BUREAU B

24 MAART '47

ACD/12538

Nummers:

Datum:

26-3-47

*Namen behouden met
op kaart. Kabinet B.
Delft, 21 Maart 1947*

Hawden ✓

Verslag van de Openbare vergadering van het Comité

Rijkseenheid te Delft, op 20 Maart 1947 gehouden in de Stads Doelen te Delft.

Aanwezig ongeveer 500 personen.

- Sprekers: Lambertus Hendrik de Langen, geboren te Sappemeer, 8 Mei 1900, hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft, wonende Rotterdamscheweg 99 te Delft.
- Mr. P. N. Janssen, oud wnd. burgemeester van Batavia
- ✓ Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruijn, oud Volksraadslid.

Prof. de Langen opende de vergadering namens het Comité Rijkseenheid te Delft en leidde de sprekers in, na vooraf een kort woord over de gedachte van "Rijkseenheid" te hebben gezegd.

Hierna kreeg Mr. Janssen het woord, die begon met te zeggen dat er thans nog mensen, die 3 1/2 jaar in Indie geïnterneerd waren, in kampen opgesloten zitten. Terwijl de Nederlanders bij de capitulatie van Duitschland bevrijd werden, moesten wij bij de capitulatie van Japan in de kampen blijven terwijl de vijand, nl. de Japanners, heer en meester bleef.

Vervolgens toonde hij aan de hand van feiten aan, dat de Nederlandsche bevolking ten aanzien van Indie onjuist wordt voorgelicht door mensen die zich Indiekenners noemen, doch er nooit of slechts 14 dagen zijn geweest:

Na de zeden en gewoonten van de inlandsche bevolking te hebben belicht, waarbij tot uiting kwam, dat dit volk politiek niet geschoold is en ook niets voor politiek gevoelt; zide hij

Aan den Heer Hoofd van den C.V.D.

s-Gravenhage.

02195

*dit is welk
verkeerd
was*

✓

dat er onder de Nederlanders geen kwestie van terreur in Indie was geweest. De politie- en legermacht van Nederland in Indie was zoo klein, dat er geen terreur uitgeoefend kon worden. Na een overzicht te hebben gegeven van de bestuursindeeling in Indie, zeide hij dat de chaos in Indie de schuld was van de Japanners.

Hatta is in 1945
Soekarno
1945

Ree

De propaganda van de Japanners was veel beter en geraffineerder dan die van de Duitschers, aan welke propaganda Soekarno heeft medegewerkt. Deze wekte de jeugd op om dienst te nemen in het Japansche leger. De laatste meesterzet van de Japanners was even voor de capitulatie, het uitroepen van de Repoeblik Indonesia, waarover Soekarno als president werd aangesteld. Hierna waren aanranding en berooving schering en inslag, doch onze regeering deed niets. In plaats van te handelen doen wij niets dan praten. Onze regeering neemt geen initiatief, doch laat zich de wet voorschrijven door Soekarno. Vervolgens toonde hij aan, dat Indie onder Soekarno en Hatta de ondergang tegemoet ging en de producten waar de wereld om schreeuwt, zullen aan de wereld worden onthouden. De Repoeblik Indonesia is een laatste steunpunt van Japan.

Hierna gaf hij een overzicht en cijfers van de beteekenis van Indie voor Nederland. Wij moeten van de Nederlanders eischen, dat zij luisteren naar de menschen die Indie kennen, en zij moeten Nederlanders en geen partijmenschen zijn. Hij sprak de hoop uit dat de kamers zouden worden ontbonden en dat dan de kans zou komen om "Linggadjati" te verwerpen en de Rijkseenheid te behouden. Hij besloot met de woorden: "Leve Nederland, Leve Indie, Leve de Koningin".

Hierna sprak Dr. Feuilletau de Bruijn, die allereerst het bedanken van de heeren de Boer, Posthumus en Verzijl besprak. Hij zeide, dat de opgegeven reden voor het bedanken van den heer de Boer een leugen was. De Boer voelt dat wij op een hellend vlak zijn en daar om bedankt hij ervoor langer voor een mislukking de verantwoordelijkheid te dragen.

Vervolgens toonde hij aan, dat de Repoeëblik binnen zes weken van de baan kan zijn, als de Nederlanders maar optreden. Hij bestreed het accoord van Linggadhati, waarbij hij verschillende beschuldigingen aan het adres van de Nederlandsche regeering richtte. Hij zeide, dat de regeering een vreedzame oplossing wil, doch dat er thans millioenen menschen in levensgevaar verkeerden door honger en ziekten. In Indie, zoo zeide hij, is een sterke Russische invloed, zelfs wordt op één der militaire scholen van de Repoeëblik de Russische taal onderwezen. Hierna besprak hij verschillende punten van het accoord en toonde aan de hand van cijfers, die door Prof. Tinbergen (P.v.d.A.) verzameld waren, aan, dat Nederland den ondergang tegemoet ging. Hij toonde aan dat Nederland op het oogenblik op de pof leefde en in Amerika al ongedietwaardig was. Hij beschuldigde den Minister van overzeesche gebiedsdeelen ervan, dat hij Nederland en Indie, in plaats van onder de Kroon, onder het Huis van Oranje wilde brengen, waarbij Prinses Juliana, wanneer zij Koningin zou worden, geen gezag over Indie zou hebben, daar zij geen Oranjetelg zou zijn, doch een telg van Lippe Mecklenburg. Hij besloot niet te zeggen, dat het goede oude democratische systeem terug moest keeren en wakte op ervoor te zorgen, dat de Rijkseenheid behouden bleef.

In de daarop volgende pauze konden schriftelijke vragen worden ingediend, die daarna door Dr. Feuilletau de Bruijn werden beantwoord. Hierbij was opmerkelijk, dat de vragen niets van debat inhielden, doch dat deze kennelijk aantonden, dat de vragers het met het gesprokene eens waren.

Tot slot sloot Prof. de Langen de vergadering en zeide, dat de heeren Gerbrandy en Welter hadden toegezegd in April te Delft te zullen spreken.

I. D. Delft

no 65

195

de Bell 24-3-47

no 12619.

Verslag openbare vergadering van de plaatselijke afdeeling
van het Nationaal Comité

HANDHAVING RIJKSEENHEID

gehouden te Driebergen-Rijsenburg, op 14 maart 1947.

Aanwezig ongeveer 150 personen.

Spreeker : de Heer Figee uit Zeist.

De vergadering werd door den voorzitter van de plaatselijke afdeeling geopend met gebed.

De voorzitter hield hierna een openingsrede, waarin hij de motieven opsomde waarom het Comité zich te weer stelde tegen de aanvaarding van het verdrag Linggadjatti.

Hij kondigde hierna den spreker Figee aan, die hierop een lezing met lichtbeelden hield over "De schoonheid van onze Oost".

De bedoeling was, tevens aan te toonen hoe de toestanden in Ned.Oost-Indië waren vóór de z.g.Republiek Indonesia en dus vóór den laatsten oorlog,

De Heer Figee, die op humoristische/ beschaafde wijze zijn lezing hield, werd herhaaldelijk met applaus beloond.

Na afloop van de lezing bestond gelegenheid tot gedachtenwisseling, waarvan eenige bezoekers gebruik maakten.

Een der aanwezigen bracht naar voren, dat hij onlangs van een hoog geplaatst regeeringsambtenaar had vernomen, dat Nederland niet over de middelen beschikte om ~~aan~~ de huidige chaos in Indië weder over te schakelen naar eenige culturele en maatschappelijke bloei. Daarom zat er voor Nederland niet anders op, dan Lingadjatti te aanvaarden en het den Indoneziërs zelf te laten opknappen.

Hierop werd vanwege het comité repliek geleverd door den Kolonel (verm.buiten dienst) Baars uit Driebergen-Rijsenburg, die dit defaitisme vond in den ruimsten zin.

Kol.Baars verklaarde, dat deze stelling pure onzin was. De geheele wereld zat te wachten op de producten uit Onze Oost en wanneer Nederland zijn plicht deed en eindelijk eens resoluut aanpakte, zouden de credieten van alle zijden toevloeien.

Kol.Baars, die onlangs een tocht had gemaakt door den Archipel, verklaarde dat het overgrootste deel van de bevolking in Ned.Oost-Indië met smart zat te wachten op de komst van de Nederlanders.

De vergadering werd hierna besloten met het zingen van het Wilhelmus.

2 April

7.

12743.

66n.

vdm. TV. 15.

GENIEM.

Vergadering "Comité Handhaving
Rijkseenheid" te Enschede.

Ik heb de eer Uwer Excellentie hiernevens aan
te bieden afschrift van een verslag van een op 24 Maart
jl. te Enschede gehouden openbare vergadering van het
"Comité handhaving Rijkseenheid", naar den inhoud waar-
van ter bekorting verwezen moege worden.

Z.E. den Minister-President,
" " " v. Binnenl. Zaken,
" " " " Justitie,
" " " " Verz. Geb. doelen,
(ter attentie Secretaris-Generaal).
Den Hr. Hfd. Ad. III B. v. d. Gen. Staf,
" " " Sectie III B. M. I. D. Marinestaf,
" Commissaris der Kon. in de provincie
Overijssel.

HET HOOFD VAN DEN CENTRALEN
VEILIGHEIDSDIENST
HASONG 65081

J. G. Crabbendam.

Den Hr. Hoofdcomm. v. Politie te Amsterdam,
Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Groningen.

Coll.: *AA*

GEHEIM.

Verslag openbare vergadering van het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid", gehouden op 24 Maart 1947 in "Ons Huis" te Enschede.

Aanwezig: plm. 750 personen, w.o. eenige officieren, onder-off. en soldaten (zaalruimte 800).

Sprekers: Mr. Petrus Simeon Noyon, geb. te Winschoten, 7 Juni 1888, advocaat en procureur, won. te Enschede, Thorbeckelaan 3; president van de 1e Kamer van het Tribunaal te Enschede, tevens plaatsvervangend kantonrechter; voorz. van het plaatselijk comité "Handhaving Rijkseenheid"; voorzitter der vergadering.

Prof. Mr. Pieter S. Gerbrandy, geb. te Wymbriteradeel, 13-4-1885, won. te 's-Gravenhage.

Charles Joseph Ignace Marie Welter, geb. te 's-Gravenhage, 6-4-1880, won. te 's-Gravenhage.

De vergadering werd te omstreeks 20.15 uur geopend door Mr. P. S. Noyon, die in zijn inleidend woord er op wees, dat deze bijeenkomst niet als "mosterd na den maaltijd" zou moeten worden beschouwd, nu het accoord van Linggadjati op het punt staat ondertekend te worden, aangezien het wel terdege van belang is, wat men wenscht te ondertekenen en vooral hoe de uitvoering daarvan zal zijn.

Toen Prof. Gerbrandy als 1e spreker het woord nam, werd hij met een luid applaus begroet, hetgeen ook reeds bij zijn binnenkomst met Welter in de zaal, was geschied.

Prof. Gerbrandy zei o.m. het volgende: "Het accoord van Linggadjati is alies beheerschend. Wij zijn hard bezig, den oorlog, dien wij met onze bondgenooten hebben gewonnen, toch nog te verliezen. Wat ons comité bovenal ter harte gaat, is: wij willen niet alleen den oorlog winnen, maar ook de vrede.

Met wie werd het accoord van Linggadjati gesloten? De zgn. Indonésische regeering is in feite een door Japan gelegde politieke tijdbom, gelegd met het doel, de verloren oorlog alsnog in een gewonnen

-vrede-

vrede te veranderen. Soekarno en Mohammed Hatta, resp. president en vice-president der republiek, zijn, zooals de feiten aantoonen, werktuigen van Japan en bittere vijanden. Reeds voor den oorlog streefden de Japanners er naar om de Aziatische landen te maken tot satellietstaten.

Het ware karakter van Soekarno blijkt uit hetgeen Dr. van Mook op 5 Sept. 1945 daaromtrent aan Mount Batten mededeelde, nl. dat Soekarno, toen hij indertijd door de Nederlandsche autoriteiten werd gearresteerd, aanbod, om al zijn revolutionaire vrienden te verraden, op voorwaarde, dat hij zelf zou worden vrijgelaten. Een man van een dergelijk karakter is thans de verdragspartner der Nederlandsche Regeering, terwijl deze Regeering wist, welk een "Quisling" deze Soekarno was. Zij wist, dat Soekarno's eenige doel was: de onafhankelijkheid van Indië, en dat deze daartoe alle middelen zou aangrijpen.

De Nederlandsche Regeering laat deze tijdbom nog maar rustig liggen. Ik wil niet beweren, dat een explosie de uitwerking zal hebben, die Japan ervan gedacht heeft. Er zijn groepen in Ned. Indië, die trouw gebleven zijn aan de Nederlandsche vlag en aan H.M. de Koningin en die zelf dit helsche ding/willen explodeeren.

Er dreigt nu ook/gevaar van een Russisch-communistisch georiënteerde republiek, hetgeen de vondst van portretten van Stalin^{en} zelfs van aanwijzingen uit Moskou, in de omgeving van Soerabaja duidelijk aantoonen.

Moet al het prachtige werk, dat Nederland in Indië heeft verricht, nu verloren gaan?

Hoe is de situatie in de tegenwoordige republiek? Fabrieken en cultures zijn stilgelegd, de bevolking is bezig te verarmen, omdat er geen rust en orde kwam. Er is hongersnood en er heerscht rechteloosheid. Nog steeds zijn er in kampen op midden-Java 23.500 menschen geïnterneerd. Waarom blijven deze menschen in die kampen zitten?

In de 1e Kamer der Staten-Generaal verklaarde Minister Jonkman, dat de afwikkeling hiervan, na sluiting van het politiek accoord, gemakkelijker zal worden. De Minister erkent dus, dat deze geïnterneerden daar zitten als gijzelaars, opdat wij de overeenkomst zouden teekenen.

-Wij-

/wel
/het

Wij moeten, hetgeen in Indië gebeurt, niet alleen goed praten met de bewering, dat er geschiedenis wordt gemaakt en dat de gang van zaken onafwendbaar is. H.M. de Koningin heeft in Haar bekende rede van 7 Dec. 1942 aangekondigd, dat men niet een stap, maar een sprong vooruit zou maken. Thans wil men de grondwet en de Indische staatsregeling eenvoudigweg aan den kant zetten.

Er heerscht momenteel een geweldige begripsverwarring, een verschijnsel, dat in de geheele wereld optreedt. Deze weg voert naar het communisme. Bij ons wordt deze weg geplaveid door de Partij van de Arbeid.

Wat er op het oogenblik gebeurt, is voor verantwoordelijkheid van het geheele Nederlandsche volk en niet alleen voor de verantwoordelijkheid van Regeering en Parlement. Wij moeten er tegen op komen, dat er van het Koninkrijk der Nederlanden een ruïne wordt gemaakt.

Wij zullen er voor vechten om de toekomst van het Nederlandsche volk en van de 70 miljoen menschen in Ned. Indië te redden. En God van de hemel zal het ons doen gelukken." (Langdurig applaus).

In de pauze werden honderden adhaesie-betuigingen ingezameld, terwijl de bekende oranje-groene speldjes werden verkocht.

Na de pauze trad de spreker Welter op, welke o.a. het volgende zei:

"Nederland gaf aan de bevolking in Indië het beste, wat het geven kon: recht, rust, orde en veiligheid. Het bestuur in Ned. Indië rustte op 5 zuilen, nl. 1e de wet op de gronden, 2e de bevolking werd gelaten onder het bestuur van eigen hoofden, 3e het onderwijs en de opvoeding op lagere- middelbare- en hogere scholen, 4e opvoeding van de bevolking tot "selfgovernment" en 5e de rechtspraak op basis van Nederlandsche opvatting van onkreukbaarheid en onaantastbaarheid van den Nederlandschen rechter.

Deze vergadering is bedoeld als uiting van het verzet, dat leeft in ons volk, tegen de houding van onze Regeering. Dit verzet is niet in strijd met onze democratische opvattingen, omdat het openlijk georganiseerd is en omdat alleen de wettelijke weg wordt bewandeld.

-Hetgeen-

Hetgeen men nu doet met de onderteeke-
ning van Linggadjati, is in strijd met ons rechts-
gevoel, want dit is nooit de inzet van de verkie-
zingsstrijd geweest, zeker niet van de K.V.P.
Indien dit het geval was geweest, had ik nooit
mijn stem op de K.V.P. uitgebracht.

Men stelt het volk voor een voldongen
feit. Een feit, dat buiten wet en grondwet om en
niet langs den weg van grondwetsherziening tot
stand komt. Daartegen teekenen wij verzet aan. Ver-
zet tegen een regeering, die niet sterk en zelf-
bewust is.

De moerderheid van het parlement is
gegaan buiten het mandaat, dat de kiezers aan hen
hebben verstrekt. Het parlement regeert als meester
van het volk. De Regeering gaat nog een stap ver-
der en treedt op als meester van het parlement,
door de motie Romme-Van der Goes van Natsis zonder
meer terzijde te stellen.

In het parlement is men het over een
groot aantal belangrijke punten niet eens. In art.
17 van het accoord staat, dat, wanneer er geschillen
mochten reizen, deze beslist zullen worden door
een commissie van arbitrage. Het is dus zoo, dat een
vreemdeling (waarschijnlijk een Engelschman) zal
beslissen of de eenheid van het Koninkrijk zal
blijven bestaan, of niet.

Door de stuntelighid van onze onder-
handelaars worden wij in denek gezien door bekwame
en intellectueele Indonesiërs, die verre de meerde-
renblijken te zijn van onze onderhandelaars. Ons
volk kan niet verdragen, in denek gezien te wor-
den. De tegenwoordige gang van zaken is geheel
onze schuld. Wij hebben met eigen land te maken en
niet met Engeland of Amerika.

De voeding van onze soldaten in Indië
kost f.4.60 per dag, dat is een 1/2 millioen per
dag, welk bedrag door ons in ponden en dollars moet
worden betaald. Wanneer onze troepen van eigen land
leefden, doordat men zich niet in zoo n klein ge-
bied had laten dringen, dat men niet kan genieten
van de opbrengsten van het land, zou ons de voeding
van een soldaat op 60 cent per dag komen. Indien
het zoo doorgaat, zullen binnenkort de rantsoenen
der bevolking van Nederland moeten worden verminderd,
om onze soldaten in Indië te voeden. Wij worden uit-
gehongerd door de republiek.

-Met-

Met enkele duizenden mariniers loopen wij de geheele "santekraam" van de republiek onderstboven. Voor 1000% heeft de republiek gefaald.

Wij zijn in de grootste moeilijkheden gekomen, dank zij de politiek van Schermerhorn, van Mook, Logeman en Jonkman, die denmoed niet hebben om te bekennen, dat zij hebben gefaald.

De kwestie met Martin Behrmann is er een sprekend voorbeeld van, dat wij steeds verder zijn afgegleden. Ik zie aankomen, dat er binnenkort nog verschillende Martin Behrmann's naar Java zullen komen en ik vrees, dat wij ook deze schepen zullen gaan betalen. We worden dus nog uitgeschud ook!

Over de Partij van de Arbeid maak ik mij geen illusies. Deze partij is de wegbercidster van het communisme. Anders staat het echter met de K.V.P. Ik doe een hartstochtelijk beroep op die partij een andere weg in te slaan, voor het te laat is. Laten we de K.V.P. toebidden: wijsheid, kracht en voorzichtigheid."

Prof. Gerbrandy ^{besprak} vervolgens in het kort een 30-tal binnengekomen schriftelijke vragen, waarin hij o.m. mededeelde, dat het steeds de bedoeling van de Regeering in Londen is geweest om Jhr. Tjarda van Starckenborgh Stachouwer onmiddellijk na de bevrijding opnieuw tot G.G. te benoemen. Dr. van Mook, die door Jhr. Tjarda van S.S., als zijnde een buitengewoon goed ambtenaar, was voorgesteld als Luit. G.G., zou in Londen steeds de Rijkseerheid beledigen hebben.

Te omstreeks 23 uur sloot Mr. P.S. Noyon de bijeenkomst.

Het overgrootste deel van de aanwezigen bestond uit aanhangers van de A.R., C.H., en de P.v.d. V.. De sprekers werden herhaaldelijk door een luid applaus onderbroken. Het geheel had een ordelijk verloop.

Typ.: TV.
Coll.: dr/D.

GEHEIM.

Nr. R 38

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	28-3-47

Enschede, 25 Maart 1947.

Ik heb de eer, U EdelGestrenge bijgaand te doen toekomen het verslag van de alhier op Maandag, 24 Maart 1947 gehouden openbare vergadering van het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid".

AAN :
Het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-GRAVENHAGE.

Volgno.
27 MAART '47
ACD/127/3

Verslag openbare vergadering van het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid" gehouden op Maandag 24 Maart 1947 in "Ons Huis" te Enschede.

Aanwezig: ± 750 personen, w.o. enige officieren, onder-off. en soldaten (zaalruimte 800).

Sprekers: Mr. Petrus Simeon Noyon, geb. te Winschoten, 7.6.1888, advocaat en procureur, won. te Enschede, Thorbeckelaan 3; president van de 1e Kamer van het Tribunaal te Enschede, tevens plaatsvervangend kantonrechter; voorz. van het plaatselijk comité "Handhaving Rijkseenheid"; voorzitter der vergadering.

Prof. Mr. Pieter S. Gerbrandy, geb. te Wymbritseradeel, 13.4.1885, won. te 's-Gravenhage.

Charles Joseph Ignace Marie Welter, geb. te 's-Gravenhage, 6.4.1880, won. te 's-Gravenhage.

De vergadering werd te omstreeks 20.15 uur geopend door Mr. P.S.Noyon, die in zijn inleidend woord er op wees, dat deze bijeenkomst niet als "mosterd na de maaltijd" zou moeten worden beschouwd, nu het accoord van Linggadjati op het punt staat ondertekend te worden, aangezien het wel terdege van belang is, wat men wenst te ondertekenen en vooral hoe de uitvoering daarvan zal zijn.

Toen Prof.Gerbrandy als 1e spreker het woord nam, werd hij met een luid applaus begroet, hetgeen ook reeds bij zijn binnenkomst met Welter in de zaal, was geschied.

Prof. Gerbrandy zei o.m. het volgende:

"Het accoord van Linggadjati is alles beheersend. Wij zijn hard bezig, de oorlog, die wij met onze bondgenoten hebben gewonnen toch nog te verliezen. Wat ons comité bovenal ter harte gaat, is: wij willen niet alleen de oorlog winnen, maar ook de vrede.

Met wie werd het accoord van Linggadjati gesloten? De zgn. Indonesische regering is in feite een door Japan gelegde politieke tijdbom, gelegd met het doel, de verloten oorlog alsnog in een gewonnen vrede te veranderen. Soekarno en Mohammed Hatta, resp. president en vice-president der republiek, zijn, zoals de feiten aantonen, werktuigen van Japan en bittere vijanden. Reeds voor de oorlog streefden de Japanners er naar om de Aziatische landen te maken tot satellietstaten.

Het ware karakter van Soekarno blijkt uit hetgeen Dr. Van Mook op 5 Sept. 1945 daaromtrent aan Mout Batten mededeelde, n.l. dat Soekarno, toen hij indertijd door de Nederlandse autoriteiten werd gearresteerd, aanbood, om al zijn revolutionaire vrienden te verraden, op voorwaarde, dat hij zelf zou worden vrijgelaten. Een man van een dergelijk karakter is thans de verdragspartner der Nederlandse Regering, terwijl deze Regering wist, welk een "Quisling" deze Soekarno was. Zij wist, dat Soekarno's enige doel was: de onafhankelijkheid van Indië en dat deze daartoe alle middelen zou aangrijpen.

De Nederlandse Regering laat deze tijdbom nog maar rustig liggen. Ik wil niet beweren, dat een explosie de uitwerking zal hebben, die Japan ervan gedacht heeft. Er zijn groepen in Ned.Indië, die trouw gebleven zijn aan de Nederlandse vlag en aan H.M. de Koningin en die zelf dit helse ding wel willen exploderen.

Er dreigt nu ook het gevaar van een Russisch-communistisch georiënteerde republiek, hetgeen de vondst van portretten van Stalin en zelfs van aanwijzingen uit Moskou in de omgeving van Soerabaja duidelijk aantoonde.

Moet al het prachtige werk, dat Nederland in Indië heeft verricht, nu verloren gaan?

Hoe is de situatie in de tegenwoordige republiek? Fabrieken en cultures zijn stil gelegd, de bevolking is bezig te verarmen, omdat er geen rust en orde kwam. Er is hongersnood en er heerst rechteloosheid. Nog steeds zijn er in kampen op midden-Java 23500 mensen geïnterneerd. Waarom blijven deze mensen in die kampen zitten?

In de 1e Kamer der Staten-Generaal verklaarde Minister Jonkman dat de afwikkeling hiervan, na sluiting van het politiek accoord, gemakkelijker zal worden. De Minister erkent dus, dat deze geïnterneerden daar zitten als gijzelaars, opdat wij de overeenkomst zouden tekenen.

Wij moeten, hetgeen in Indië gebeurt, niet alleen goed praten met de bewering, dat er geschiedenis wordt gemaakt en dat de gang van zaken onafwendbaar is. H.M. de Koningin heeft in Haar bekende rede van 7 Dec. 1942 aangekondigd, dat men niet een stap, maar een sprong vooruit zou maken. Thans wil men de grondwet en de Indische staatsregeling eenvoudigweg aan de kant zetten.

Er heerst momenteel een geweldige begripsverwarring, een verschijnsel, dat in de gehele wereld optreedt. Deze weg voert naar het communisme. Bij ons wordt deze weg geplaveid door de Partij van de Arbeid.

Wat er op het ogenblik gebeurt, is voor verantwoordelijkheid van het gehele Nederlandse volk en niet alleen voor de verantwoordelijkheid van Regering en Parlement. Wij moeten er tegen op komen, dat er van het Koninkrijk der Nederlanden een ruïne wordt gemaakt.

Wij zullen er voor vechten om de toekomst van het Nederlandse volk en van de 70 miljoen mensen in Ned. Indië te redden. En God van de hemel zal het ons doen gelukken." (Langdurig applaus)

In de pauze werden honderden adhaesie-betuigingen ingezameld, terwijl de bekende oranje-groene speldjes werden verkocht.

Na de pauze trad de spreker Welter op, welke o.a. het volgende zei:

"Nederland gaf aan de bevolking in Indië het beste, wat het geven kon: recht, rust, orde en veiligheid. Het bestuur in Ned. Indië rustte op 5 zuilen, n.l. 1e de wet op de gronden, 2e de bevolking werd gelaten onder het bestuur van eigen hoofden, 3e het onderwijs en de opvoeding op lagere- middelbare- en hogere scholen, 4e opvoeding van de bevolking tot "selfgovernment" en 5e de rechtspraak op basis van Nederlandse opvatting van onkreukbaarheid en onaantastbaarheid van de Nederlandse rechter.

Deze vergadering is bedoeld als uiting van het verzet, dat leeft in ons volk, tegen de houding van onze Regering. Dit verzet is niet in strijd met onze democratische opvattingen, omdat het openlijk georganiseerd is en omdat alleen de wettelijke weg wordt bewandeld.

Hetgeen men nu doet met de ondertekening van Linggadjati, is in strijd met ons rechtsgevoel, want dit is nooit de inzet van de verkiezingsstrijd geweest, zeker niet van de K.V.P. Indien dit het geval was geweest, had ik nooit mijn stem op de K.V.P. uitgebracht.

Men stelt het volk voor een voldongen feit. Een feit, dat buiten wet en grondwet om en niet langs de weg van grondwetsherziening tot stand komt. Daartegen tekenen wij verzet aan. Verzet tegen een regering, die niet sterk en zelfbewust is.

De meerderheid van het parlement is gegaan buiten het mandaat, dat de kiezers aan hen hebben verstrekt. Het parlement regeert als meester van het volk. De Regering gaat nog een stap verder en treedt op als meester van het parlement, door de motie Romme-Van der Goes van Naters zonder meer terzijde te stellen.

In het parlement is men het oer een groot aantal belangrijke punten niet eens. In art. 17 van het accoord staat, dat, wanneer er geschillen mochten reizen, deze beslist zullen worden door een commissie van arbitrage. Het is dus zo, dat een vreemdeling (waarschijnlijk een Engelsman) zal beslissen of de eenheid van het Koninkrijk zal blijven bestaan of niet.

Door de stunteligheid van onze onderhandelaars worden wij in de nek gezien door bekwame en intellectuele Indonesiërs, die verre de meerdere blijken te zijn van onze onderhandelaars. Ons volk kan niet verdragen, in de nek gezien te worden. De tegenwoordige gang van zaken is geheel onze schuld. Wij hebben met eigen land te maken en niet met Engeland of Amerika.

De voeding van onze soldaten in Indië kost f 4.60 per dag, dat is een ½ miljoen per dag, welk bedrag door ons in ponden en dollars moet worden betaald. Wanneer onze troepen van eigen land leefden, doordat men zich niet in zo'n klein gebied had laten dringen, dat men niet kan genieten van de opbrengsten van het land, zou ons de voeding van een soldaat op 60 cent per dag komen. Indien het zo door gaat, zullen binnenkort de rantsoenen der bevolking van Nederland moeten worden verminderd, om onze soldaten in Indië te voeden. Wij worden uitgehongerd door de republiek.

Met enkele duizenden mariniers lopen wij de hele "santekraam" van de republiek onderstboven. Voor 1000% heeft de republiek gefaald.

Wij zijn in de grootste moeilijkheden gekomen, dank zij de politiek van Schermerhorn, Van Mook, Logeman en Jonkman, die de moed niet hebben, om te bekennen, dat zij hebben gefaald.

De kwestie met Martin Behrmann is er een sprekend voorbeeld van, dat wij steeds verder zijn afgegleden. Ik zie aankomen, dat er binnenkort nog verschillende Martin Behrmann's naar Java zullen komen en ik vrees, dat wij ook deze schepen zullen gaan betalen. We worden dus nog uitgeschud ook!

Over de Partij van de Arbeid maak ik mij geen illusies. Deze partij is de wegbereidster van het communisme. Anders staat het echter met de K.V.P. Ik doe een hartstochtelijk beroep op die partij een andere weg in te slaan, voor het te laat is. Laten we de K.V.P. toebidden: wijsheid, kracht en voorzichtigheid."

Prof. Gerbrandy vervolgens in het kort een 30-tal binnengekomen schriftelijke vragen, waarin hij o.m. mededeelde, dat het steeds de bedoeling van de Regering in Londen is geweest om Jhr. Tjarda van Starckenborgh Stachouwer onmiddellijk na de bevrijding opnieuw tot G.G te benoemen. Dr. Van Mook, die door Jhr. Tjarda van S.S., als zijnde een buitengewoon goed ambtenaar, was voorgesteld als Luit.G.G. zou in Londen steeds de Rijkseenheid beleden hebben.

Te omstreeks 23 uur sloot Mr. P.S.Noyon de bijeenkomst.

Het overgrote deel van de aanwezigen bestond uit aanhangers van de A.R., C.H., en de P.v.d.V. De sprekers werden herhaaldelijk door een luid applaus onderbroken. Het geheel had een ordelijk verloop.

Enschede, 25 Maart 1947.

195

10 April 7.

B.1500

6a.

SECRET

H.

ND.14

Vergadering "Nationaal Comité
Handhaving Nijverheid".

Hierbij heb ik de eer U afschrift aan te bieden van een
verslag van een op 24 Maart 1947 te Alkmaar gehouden openbaren
voorzittingsavond van het "Nationaal Comité Handhaving Nijve-
reid", naar den inhoud waarvan ik nogte verwijzen.

G.V.D.

AAN	den	Heer	H.C.	van	Politie	te	Amsterdam.
"	"	"	"	"	"	"	Rotterdam.
"	"	"	"	"	"	"	Den Haag.
"	"	"	"	"	"	"	Utrecht.
"	"	"	"	"	"	"	Groningen.

Coll. 1 44

G E H E I M.

Verslag van een openbaren voorlichtingsavond over Indië, uitgeschreven door het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid", Afdeeling Alkmaar en omstreken, gehouden op Maandag, 24 Maart 1947 te 20.- uur.

Aanwezig waren ongeveer 450 personen.

De voorzitter van de Afdeeling Alkmaar van het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid", H. RIEM, gepensionneerd Kolonel bij de Koninklijke Marine, wonende te Heiloo, opende te 20,10 uur, met een korte inleiding, de vergadering.

Hierna nam Dr. Willem Karel Hendrik FEUILLETAU DE BRUYN, geboren te Palembang, 11-7-1886, wonende te 's-Gravenhage, het woord. Enkele woorden van den spreker luiden: "Het zal U allen reeds bekend zijn, dat op 25 Maart a.s. het geval Linggadjati zal worden ondertekend. Nu vraagt men zich af: Is het werk van het Comité nu niet afgelopen? Integendeel, het komt eerst pas. Het overgrootste deel van de bevolking in Indië is bereid met ons Nederlanders samen te werken, doch men gaat door met onderhandelen", Spreker merkte op, dat op de scholen in Indië zelfs les wordt gegeven in de Russische taal. "Als de politiek van deze Regeering zal worden voortgezet, zullen alleen op Java al honderdduizenden van honger, pest en ellende omkomen. Er heerscht op medisch gebied een ondragelijke toestand", vervolgde hij. "De Nederlandsche doctoren mogen op alle plaatsen, waar medische hulp dringend noodzakelijk is, echter niet optreden, om te voorkomen, dat propaganda zal worden gemaakt tegen het beleid van de huidige Regeering. Tengevolge van het tegenwoordige regeeringsbeleid zullen in de komende jaren velen tot werkloosheid zijn gedoemd." Dit alles is, volgens spreker, in de toekomst te verwachten als gevolg van de gevoerde politiek van de Partij van den Arbeid. "Momenteel hebben wij een staatsschuld van 10 milliard gulden, doch over 6 jaren zullen wij een staatsschuld hebben van 30 milliard gulden."

Spreker critiseerde de handelingen der Regeering inzake de ondertekening van de overeenkomst van Linggadjati en zei: "Het gaat in Nederland om het behoud van het parlementaire stelsel en de democratie". Hij eindigde zijn rede met de woorden: "Het Comité Rijkseenheid staat op de bres".

Hierna vestigde H. Riem voornoemd, de aandacht op de "Oranje-Groen-actie", kenbaar aan de dragers van de Oranje-Groen strikjes, waarvan de strekking, aldus spreker, in het kort in de navolgende woorden kan worden weergegeven:

"Wij willen behouden de eenheid van onze Staatsgemeenschap, want in die eenheid schuilt de kracht van ons gemeenbest".

Na de pauze, welke ongeveer 20 minuten duurde, nam W. BELONJE het woord.

Deze deelde mede, dat hij gedurende de Japansche bezetting in Indië vertoefde. "Na de bevrijding, aldus spreker, was ik aldaar werkzaam als journalist, doch ik ben uit Indië gezet, omdat ik weigerde de Nederlandsche politiek te volgen". Voortgaande zei spreker: "De Regeering heeft geen voet bij stuk gehouden, zooals zij trouwens in deze zaak nog nooit heeft gedaan". Na felle critiek te hebben geleverd aan het adres van de Regeering en de Commissie-Generaal, noemde hij met name "den grooten staatsman Schermerhorn". Hierop ontstond gelach in de zaal. "Deze regeering moest op een faillissement uitloopen en is het product van de slappe houding. Een ieder weet, dat wij onder den druk hebben geleefd van buitenaf. Ik heb het zelf meegemaakt dat in Indië de druk der Engelschen heel groot is. Er is in 1½ jaar niets anders bereikt dan een overeenkomst." Spreker bracht hulde aan Admiraal HELFRICH. "Als wij Admiraal Helfrich in Indië hadden gehad, dan waren wij verder geweest. Wij geven thans onze beste vrienden onder de Indiërs prijs aan de lafaards SCHEERMERHORN en consorten. Men tracht met allerlei ofakeltaal het Nederlandsche volk zoet te houden. Met angstig kloppend hart, maar met een gerust geweten, wachten wij de dingen af." Spreker eindigde met de woorden: "Ik doe een beroep op U allen; de tweede ronde moet onze ronde zijn."

Naar aanleiding van schriftelijk ingediende vragen zei spreker: "De voorgeschiedenis van dit alles heeft zich afgespeeld in Australië, waar tijdens den oorlog al een Indische Commissie was gevormd."

Voor de pauze wekte de penningmeesteresse, Mevrouw BAKKER-BIJL, op om de aangeboden inteekenformulieren in te vullen en zich van insignes en propaganda-lectuur te voorzien, welke in ruime mate verkrijgbaar waren.

H. RIEM sloot te 23,15 uur op de gebruikelijke wijze de vergadering.

Opgemerkt moge worden, dat tegen W. Belonje, naar aanleiding van diens uitlating over Z.E. Prof. Schermerhorn, proces-verbaal is opgemaakt terzake overtreding van artikel 266 W.v.S.

Typ.: RD.
Coll.: dR.

GEMEENTE ALKMAAR

COMMISSARIAAT VAN POLITIE

ALKMAAR, 29 Maart 1947.-

No. C.I.R.-9

BILAGEN:1

ONDERWERP:

"Toezending verslag".-

Volgno.
- 1 APR. 47
ACD/3008

Bericht op schrijven van BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	- 2 APR 1947

G E H E I M .-
=====

Ik heb de eer U hierbij te doen toekomen het verslag No. C.I.R.-9 mijner administratie (Geheim), relateerende den te Alkmaar gehouden openbaren voorlichtingsavond over Indië, belegd door het "Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid", Afd. Alkmaar en omstreken op Maandag, 24 Maart jl.

op kant

Zooals U uit dit verslag zult vernemen werden door den spreker W. BELONJE, journalist, o.a. de woorden gezegd: "Wij geven thans onze beste vrienden onder de Indiërs prijs aan de lafaards SCHERMERHORN en consorten" enz.

Proces-verbaal terzake overtreding van artikel 266 Wetboek van Strafrecht zal worden ingezonden bij den Heer Officier van Justitie alhier met welke autoriteit dezerzijds overleg is gepleegd en zal hij zich in verbinding stellen met den Heer Procureur-Generaal, fgd. Directeur van Politie te Amsterdam, opdat Z.E. Prof. Schermerhorn in kennis zal worden gesteld met de gezegde woorden om het indienen van een klacht te overwegen.-

Vr.-

De Commissaris van Politie,

[Handwritten signature]

N
an Heer HOOFD VAN DEN CENTRALEN VEILIGHEIDSDIENST
wastraat No.68

-GRAVENHAGE.-

Volgno.
- 1 APR
ACD/

Leherin
 Verslag van een

ONDERWERP:

~~Openbaren~~ voorlichtingsavond over Indië, uitgeschreven door het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid", Afdeling Alkmaar en omstreken, *gehouden op*

PLAATS:

~~In het "Gouden Vlies", Koorstraat te Alkmaar.-~~

TIJD:

Maandag, 24 Maart 1947 te 20 uur.-

SPREKER:

~~Dr. W.K.H. FEUILLETAU DE BRUIJN en W. BELONJE, Indisch journalist.-~~

~~V E R S L A G . -~~

=====

Aanwezig ~~was~~ *ongeveer* 450 personen. De voorzitter van de Afdeling Alkmaar van het Nationaal Comité "Handhaving Rijkseenheid", de ~~Heer~~ *Heer* H. RIEM, gepensionneerd Kolonel bij de Koninklijke Marine, wonende ~~aan de Curtiuslaan~~ te Heiloo, opende te 20.10 uur, met een korte inleiding de vergadering. Hierna nam Dr. W.K.H. FEUILLETAU DE BRUIJN ^{*illegaal*} het woord. Enkele woorden van den spreker luiden: "Het zal U allen reeds bekend zijn, dat op 25 Maart a.s. het geval Lingadjatti zal worden ondertekend. Nu vraagt men zich af: Is het werk van het Comité nu niet afgelopen? Integendeel, het komt eerst pas. Het overgrote deel van de bevolking in Indië is bereid met ons Nederlanders samen te werken, doch men gaat door met onderhandelen". Spreker merkte op dat op de scholen in Indië zelfs les wordt gegeven in de Russische taal. "Als de politiek van deze *Begeering* zal worden voortgezet, zullen alleen op Java al honderdduizenden van honger, pest en ellende omkomen. Er heerscht op medisch gebied een ondragelijke toestand. De Nederlandsche doctoren mogen op alle plaatsen, waar medische hulp dringend noodzakelijk is, echter niet optreden, om te voorkomen, dat propaganda zal worden gemaakt tegen het beleid van de huidige *Begeering*. Ten gevolge van het tegenwoordige regeeringsbeleid zullen in de komende jaren velen tot werkloosheid zijn gedoemd." Dit ^{*alles*} ~~is~~ volgens spreker in de toekomst te verwachten ~~en zijn de~~ ^{*als*} gevolgen van de gevoerde politiek van de Partij van de Arbeid. "Momenteel hebben wij een staatsschuld van 10 milliard gulden, doch over 6 jaar zullen wij een staatsschuld hebben van 30

L geb. te Palembang 11-1-1906, mm. h's. familie

L vervolgen bij

milliard gulden." Spreker ~~be~~critiseerde de handelingen der ~~re~~geering inzake de ondertekening van de overeenkomst van Lingadjatti en zei: "Het gaat in Nederland om het behoud van het parlementaire stelsel en de democratie". Spreker ~~de~~ eindigde zijn rede met de woorden: "Het Comité Rijkseenheid staat op de bres". Hierna vestigde H. RIEM, voornoemd, de aandacht op de "Oranje-Groen-actie", kenbaar aan de dragers van de Oranje-Groen strikjes, waarvan de strekking aldus spreker in het kort in de navolgende woorden kan worden weergegeven: "Wij willen behouden de eenheid van onze Staatsgemeenschap, want in die eenheid schuilt de kracht van ons gemeenebest". Na de pauze, die ongeveer 20 minuten duurde, nam W. BELONJE het woord. Spreker ~~de~~ deelde mede, dat hij gedurende de Japansche bezetting in Indië vertoefde. "Na de bevrijding, aldus spreker, was ik aldaar werkzaam als journalist, doch ik ben uit Indië gezet, omdat ik weigerde de Nederlandsche politiek te volgen." Voortgaande zei spreker: "De ~~re~~geering heeft geen voet bij stuk gehouden, zooals zij trouwens in deze zaak nog nooit heeft gedaan". Na felle critiek te hebben geleverd aan het adres van de ~~huidige~~ ~~re~~geering en de Commissie-Generaal, noemde hij met name "den grooten staatsman Schermerhorn". Hierop ontstond gelach in de zaal. "Deze regeering moest op een faillissement uitloopen en is het product van de slappe houding. Een ieder weet, dat wij onder den druk hebben geleefd van buitenaf. Ik het het zelf meegemaakt dat in Indië de druk der Engelsch heel groot is. Er is in 1½ jaar niets anders bereikt dan een overeenkomst." Spreker bracht ~~een woord van~~ hulde aan admiraal HELFRICH. "Als wij, ~~volgens hem~~, admiraal HELFRICH in Indië hadden gehad, dan waren wij verder geweest. Wij geven thans onze beste vrienden onder de Indiërs prijs aan de lafaards SCHERMERHORN en consorten. Men tracht met allerlei orakeltaal het Nederlandsche volk zoet te houden. Met angstig kloppend hart maar met een gerust geweten wachten wij de dingen af." Spreker eindigde met de woorden: "Ik doe een beroep op U allen; de tweede ronde moet onze ronde zijn".-----
Naar aanleiding van schriftelijk ingediende vragen zei spreker: "De voorgeschiedenis van dit alles heeft zich afgespeeld in Australië, waar tijdens de oorlog al een Indische Commissie was gevormd"-----

Voor de pauze wakte de penningmeesteresse, Mevrouw BAKKER-
BIJL, op ^{van} de aangeboden inteeckenformulieren ^{in de hollen} ~~vooral te ge-~~
~~bruiken~~ en ~~om~~ zich van insignes en propaganda-lectuur te
voorzien, die in ruime mate verkrijgbaar waren. De Heer
H. RIEM sloot te 23.15 uur op de gebruikelijke wijze de ver-
gadering, ~~welke een rustig en ordelijk verloop had.~~-----

~~VI.-~~

*Opgemerkt moogt worden, dat tegen W. Belonjs, naar aan-
leiding van diens uitlating over K. C. Prof. Bakermackers,
proces. verbaal is opgenomen hetzake van overtreiding van
artikel 166 N. v. S.*

POLITIE VLAARDINGEN

No. 31 La. C.V.

Bijlage(n):

Verzoeken bij de beantwoording datum,
nummer en letter te vermelden

Typ. B.

Volgno.
10 APR. '47
ACD/13396

VLAARDINGEN, den 8en April 19 47

Telefoon NK 2345

BUREAU
Datum: 11-4-'47

Ik heb de eer UHoogEdelgestrengte te berichten, dat in deze gemeente is opgericht een afdeling van het comité "Handhaving Rijkseenheid" Het bestuur van voornoemde afdeling bestaat uit de volgende personen

Voorzitter: MARINUS HENDRIK LAURENS WESTSTRATE, geboren te Sluis, 2 Juni 1900, onderwijzer, wonende te Vlaardingen, Julianalaan 57;

Secretaris: DIRK DOORDUIN, geboren te Vlaardingen, 19 December 1920, kantoorbediende, wonende te Vlaardingen, Arnold Hoogvlietstraat 38;

Feningmeester: PETER AUGUSTUS LEOPOLD JOSEPH DAEMEN, geboren te ,s-Gravenhage, 17 Maart 1916, ambtenaar in dienst bij de P.R.A. wonende te Vlaardingen, Vaartweg 84;

MATTHIJS VLUG, geboren te Schiedam, 21 Augustus 1908, banketfabrikant, wonende te Vlaardingen, Burgemeester Verkadesingel 13;

WOUTER VAN LENT, geboren te Heteren, 29 April 1896, commandant bewaringskamp, wonende te Vlaardingen, Kethelweg 126;

HENDRIK JAN VAN LAAR, geboren te Winterswijk, 24 Mei 1893, bewaker, wonende te Vlaardingen, Kwartellaan 19;

AREND STRUIS, geboren te Vlaardingen, 5 Juni 1899, chef machinist, wonende te Vlaardingen, Parallelweg 21

LOUIS FERDINAND JULIEN ROSALIE BRACCO GARTNER, geboren te Vlaardingen, 14 April 1919, manufacturier, wonende te Vlaardingen, Hoogstraat 173;

GABRIEL DORSMAN, geboren te Vlaardingen, 31 Mei 1927, zonder beroep, wonende te Vlaardingen, Pieter Karel Drossaartstraat 60;

JACOBUS VAN NOORT, geboren te Vlaardingen, 8 September 1907, kapper, wonende te Vlaardingen, Oosterstraat 28a;

EGBERT PIETER VAN DER VEEN, geboren te Vlaardingen, 1 December 1901, kantoorbediende, wonende te Vlaardingen, Burgemeester Verkadesingel 33;

FREDERIK OOSTERHOF, geboren te Wolvega, 1 October 1916, schipper bij de politie te water, wonende te Vlaardingen, Anthonie Knottenbeltsingel 6;

GERRIT DON, geboren te Vlaardingen, 26 Augustus 1893, kantoorbediende, wonende te Vlaardingen, Hofsingel 49

GERHARD DAVID BIRNIE, geboren te Kralingen, 21 Februari 1891, arts, wonende te Vlaardingen, Schiedamsche weg 56;

FREDERIK OTTO FOCK, geboren te Karangsssoewoeng, 20 Augustus 1896, bankdirecteur, wonende te Vlaardingen Nieuwe Kerkstraat 8;

den Heer HOEFD. VAN DEN CENTRALEN
VEILIGHEIDSDIENST

te

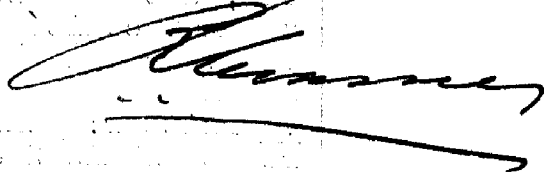
.s-G R A V E N H A G E.-

MARINUS VAN DER VELDEN, geboren te Vlaardingen, 18
October 1901, machinist, wonende te Vlaardingen,
Heemraadstraat, 20.

JOHANNES LEENDERT JONKER, geboren te Alblasserdam,
10 Februari 1894, bedrijfsleider, wonende te Vlaardin-
gen, Schiedamscheweg 116;

MAARTEN DEN ADMIRANT, geboren te Vlaardingen, 22 Maart
1893, bedrijfsleider, wonende te Vlaardingen, Willem
Beukelszoonstraat 60.-

DE COMMISSARIS VAN POLITIE,

195.
s Rijkspolitie - Gewest Arnhem

v.m. Gemeentelijk Politiecorps

Doetinchem

BUREAU

Doetinchem, 4 April 1947.

Litt. I.D.I No. 1016

Datum:

14-4-47

Onderwerp:

Overzicht van de politieke toestanden en gebeurtenissen over de maand Maart 1947 in de gemeente Doetinchem.-

Volgno.

11 APR 1947

ACD/3463.

Bijlagen: ~~twee~~

Op Vrijdag 21 Maart 1947, des namiddags te 8 uur, werd in het sociëteitsgebouw alhier een openbare vergadering gehouden van het Doetinchemsch comité "Handhaving Rijks-eenheid", waar als spreker optrad Prof. Dr. V. J. KONINGSBERGER, met het onderwerp; "Achtergrond en oorzaken van het Indische vraagstuk". Deze vergadering werd door ongeveer 200 personen bijgewoond en had een rustig verloop (zie bijgaand rapport I.D.I no.1015)

Op Maandag 24 Maart 1947, des namiddags te 8 uur, werd in het sociëteitsgebouw alhier een openbare vergadering gehouden van de Partij van den Arbeid, afd. Doetinchem, waar de partijvoorzitter, Koos VORRINK, sprak over "De stichting van een nieuwe wereldorde". Deze vergadering werd door ongeveer 400 personen bijgewoond en had een ordelijk en rustig verloop (zie ~~bijgaand~~ rapport I.D.I no.1014)

Meerdere openbare vergaderingen of andere politieke gebeurtenissen, w.o. stakingen of ordeverstoringen e.d., hebben zich in de afgelopen maand niet voorgedaan.-

Coll.Rech.

De Commandant van het v.m. Gem.Politiecorps Doetinchem

Aan het Hoofd van bureau B
van het bureau Nat.Veiligheid
Javastraat no.68 te
's-GRAVENHAGE.

(H. Eizenga)

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	14-4-47

R A P P O R T

-----oOo-----

Onderwerp:

Openb. Verg. v/h "Comité Handhaving Rijkseenheid", op 21 Maart 1947, in de groote zaal v/d Sociëteit, alhier belegd.

Op 21 Maart 1947 hield Prof-Dr. V.J. Koningsberger, tijdens een door de Afd. Doetinchem, van nevenvermeld Comité, in de groote Sociëteitszaal, alhier, belegde openbare vergadering, welke door circa 200 personen - waaronder diverse

vrouwen - werd bijgewoond, een betoog, met als onderwerp: "Achtergrond en oorzaken van het Indische vraagstuk". Nadat de plaatselijke voorzitter, D.J. Spanjaard Sr de bijeenkomst met een kort woord had geopend verkreeg Prof. Koningsberger het woord. Na te hebben medegedeeld, dat hij, wegens het feit, dat hij zich door verkeersmoeilijkheden circa 5 kwartier had verlaat, veel van hetgeen hij naar voren had willen brengen wegens het gevorderde uur achterwege moest laten, besprak spreker allereerst de historische en cultureel verhoudingen van Nederland en Indië. Hierbij legde spreker er voor al den nadruk op, dat Indië en haar bevolking vrijwel alles wat zij had bereikt, uitsluitend te danken had aan het pionierswerk van de Nederlanders en dat hij er van overtuigd was, dat het overgrote deel van de Indische bevolking niet gaarne verandering zag gebracht in de vooroorlogsche verhoudingen. Slechts een zeer kleine groep en wel de intellectueelen waren er, volgens spreker, de oorzaak van, dat er thans moeilijkheden waren gerezen. Zeer scherp hekelde hij in dit verband Soekarno en consorten, die hij openlijk schurken noemde en waartegen heden ten dage door de leden van de C.G. Excellentie wordt gezegd. Spreker sprak vervolgens als zijn meening uit, dat, waar toevallig juist op dezen dag de overeenkomst van "Lingadjatti" was geteekend en Indië daardoor voor een groot gedeelte verstoken bleef van de inmenging van het Nederlandse initiatief, voor Indië en haar bevolking een moeilijke tijd was aangebroken, aangezien - zooals het verleden met feiten te over had bewezen - alleen de Nederlanders er toe in staat geacht moeten worden, Indië, in elk opzicht, die welvaart te verschaffen, welke menschelijkerwijze te bereiken is. Nu de zaken zoo staan, rest ons - aldus de spreker - niet anders, dan de reggering op het onjuiste van haar beleid op wettige wijze opmerkzaam te maken en alles aan te wenden om de nadeelen welke uit de huidige verhouding kunnen voortvloeien zoo gering mogelijk te maken.

Nadat spreker verschillende in Indië opgedane ervaringen had gereleveerd en enkele uit de vergadering gerezen vragen had beantwoord, besloot hij zijn rede. Met een dankwoord aan den spreker en een tot de aanwezigen gericht oproep om bovengenoemd comité in haar streven te steunen, besloot de afdeeliningsvoorzitter te omstreeks 23 uur, deze ordelijk verlopen vergadering.

Doetinchem, 31 Maart 1947.

De verbindingsdienst Doetinchem.

INLICHTINGDIENST
SNEEK

GEHEIM

Onderwerp:
Weekbladbericht.

No.35/1947

195.

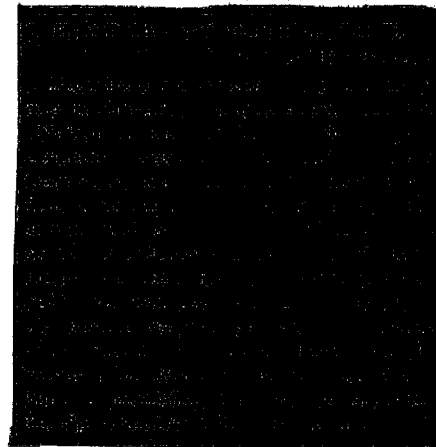
BUREAU B	
	14-11-47

Volgno.
14 APR 1947
ACD/3593.

Onderstaand bericht was opgenomen in het
SNEEKER NIEUWSBLAD, een 2 maal per week verschijnd
orgaan, van Vrijdag 11 April 1947.

JAN DETHMERS

geboren te Sneek,
24-11-1905, Arts,
wonende te Sneek,
Jousterkade No.6,
Gereformeerd,
Politieke richting
Anti-Revolutionair

Sneek, 12 April 1947

Verzonden aan:

Den Heer Procureur-Generaal, f.g. Directeur van Politie te Leeuwarden
Den Heer Hoofd der Centrale Veiligheidsdienst te 's-Gravenhage, Javastraat 68

GEWEL

Uitgeverij:
Werkbladbericht.

No. 23/1947

Volgno
14 APR 1947
ACD/2093

Uitstaand bericht was o... enomen in het
Sneek... een 2 maal per week verschij...
orgaan, van Vrijdag 11 April 1947.

J. W. Dethmers

geboren te Sneek,
24-11-1885, Arts,
wonende te Sneek,
Joustergade No. 6,
Gereformeerde,
politieke richting
anti-revolutionair

HANDHAVING RIJKSEENHEID.

Prov. Comité gevormd.

Bezoekers uit Friesland van den toog-
dag te Utrecht, georganiseerd door het
„Nationaal Comité Handhaving Rijks-
eenheid”, waar o.a. de oud-ministers
Gerbrandy en Welter het woord voer-
den, kwamen in Leeuwarden bijeen. Be-
sloten werd een Prov. Comité te vormen
en te bevorderen dat overal in de pro-
vincie gemeentelijke en plaatselijke co-
mités worden gevormd. In het voorloop-
tig comité werden gekozen: dr. Deth-
mers, Sneek; P. Hamer, Drachten; H.
Rohner, Dokkum; P. v. d. Goot, Work-
kum; J. Kooistra, Leeuwarden, secreta-
ris, Sperwerstraat 25, Leeuwarden.

Sneek, 1 April 1947

Verzonden aan

des heer... Directie van politie te Leeuwarden
des heer... Centrale Politieonderdienst te 's-Gravenhage, Javastraat 26

INLICHTINGDIENST
AMSTERDAM

No. ID. 1528/47.

Uw brief:

Onderwerp: Affiches.

Bijlagen: 1

Geheim.

BUREAU B	
Document:	
Local:	14-4-47

Amsterdam, 10 April 1947.

195.

Volgno.
14 APR 1947
ACD/1358a

Hierbij wordt U toegezonden afschrift van den tekst van dezer dagen te Amsterdam aangeplakte affiches, groot ca. 85 x 60 cm, van het Comité Handhaving Rijkseenheid. Op last van den Burgemeester dezer gemeente werd door den Korpschef, alhier, bij zijn telegram no. 25 dd. 4 dezer, ter kennis van het korps gebracht dat tegen het aanplakken dezer biljetten moest worden opgetreden, wijl de inhoud als opruiend werd geoordeeld.

VERZONDEN AAN: Chef C.V.D., Haag.

F.2.

A F S C H R I F T.

NATIONAAL COMITÉ HANDHAVING RIJKSEENHEID.

R E S O L U T I E.

Het Nationaal comité tot Handhaving der Rijkseenheid op 22 Maart 1947 te Utrecht in vergadering bijeen tezamen met de vertegenwoordigers der Plaatselijke Comité's over heel het land, diep onder den indruk van de voor het Koninkrijk der Nederlanden en voor zijn volk RAMPZALIGE BESLISSING VAN DE REGEERING TOT HET AANGAAN VAN EEN OVEREENKOMST MET DE ZOOGENAAMDE REPUBLIC INDONESIA,

stelt vast:

dat het beleid, hetwelk tot deze onverantwoordelijke stap heeft gevoerd, van den aanvang af is gekenmerkt geweest door ZWAKHEID tegenover verraderlijke en misdadige elementen in Nederlandsch-Indië, door GEBREK AAN KRACHT tegenover bondgenooten, door gemis aan OPENHARTIGHEID tegenover het Nederlandsche volk en de Nederlandsche volksvertegenwoordiging, dat het gevoerde beleid IN STRIJD is MET DE GRONDWET des Rijks, d.w.z. met den grondslag, waarop de rechten en vrijheden des volks berusten, dat dit beleid thans heeft gevoerd tot een accoord met de TEGENPARTIJ, die in wezen THUIS hoort IN HET KAMP VAN DEN VERSLAGEN VIJAND en van wie het houden van eenige belofte niet is te verwachten, dat de TERREUR, waaronder de bevolking in groote gebieden in Nederlandsch-Indië zucht en het gevoel van verlaten te zijn, dat door het beleid der Kabinetten Schermerhorn en Beel in de harten van millioenen getrouwen is gewekt, een felle aanklacht vormen tegen de regeering, dat tot groote schade van de toekomst van het moederland en de overzeesche gebieden, de regeering tot nu toe verzuimd heeft het Nederlandsche volk en het Nederlandsche parlement in te lichten over den onstellend dreigenden deviezennood en de te verwachten vermindering van onzen welstand, welke haar politiek ongetwijfeld tot gevolg moet hebben, dat het tot heden gevolgde REGEERINGSBELEID de EER en de NAAM VAN ONS RIJK TEGENOVER DE VOLKEN IN DE WERELD dermate heeft GESCHAAD, dat redding alleen kan worden gebracht door een snelle terugkeer tot een onafhankelijke zelfbewuste, krachtige, op het welzijn van de geregeerde volken gerichte staatkunde, welke de RECHTEN EN VRIJHEDEN DES VOLKS verzekert, dat in het Nederlandsche volk openbaar wordt een geest en gezindheid om tot zulk een krachtige onafhankelijke grondwettelijke politiek terug te keeren en VERLOST te worden van wat het gevoelt als de machtspolitiek van een meerderheid in het parlement, die met de regeering steeds verder wegglijdt naar staatkundige verworping en economische verarming, dat een toestand, waarbij de constitutie des Rijks wordt veranderd buiten een beroep op het volk, dat rechtens zijn woord in deze heeft mee te spreken en waarbij bindingen worden aangegaan, die het volk telkens weer voldongen feiten plaatsen, in wezen is een revolutionaire toestand, waartegen het plicht kan zijn op te treden, teneinde de rechten des volks niet te laten verloren gaan, dat het ONMOGELIJK is voor het Nederlandsche volk VERANTWOORDELIJKHEID voor het ruïneeren van het Koninkrijk en van groote deelen zijner bevolking van zich af TE SCHUIVEN en dit alleen voor rekening te laten van een ONBEKWAME REGEERING en een in dubbelzinnigheden gevangen meerderheid in de volksvertegenwoordiging, dat daarom ook verder door het Nationaal Comité ALLE krachten in het Nederlandsche volk zullen worden mobiel gemaakt om een einde te maken aan de ongrondwettige politiek der regeering, die blijk geeft van gebrek aan kracht en zedelijken moed, Besluit deze uitspraak aan te bieden aan Hare Majesteit de Koningin en voorts ter kennis te brengen van den Minister-President, den Vice-president van den Raad van State en van de Voorzitters der Eerste en Tweede Kamer.

DE VOORZITTER VAN HET
NATIONAAL COMITÉ HANDHAVING RIJKSEENHEID,
P.S. Gerbrandy.

Uitgave: Nationaal Comité
Handhaving Rijkseenheid
Secr.: Nassaulaan 20,
's-Gravenhage, Telef. 113130.

195

B

Vergadering Nationaal Comité Handhaving Rechtspraak

Woensdag 9 April 1947 in de

Buiten Societeit te Kampen

Spreker: J.W. Neetelenbos uit Almelo

Onderwerp: Linggadjatti

Aanwezig: ruim honderd personen.

Volgno.

19 APR. 1947

ACD/138089.

Voor den aanvang werd aan alle aanwezigen een exemplaar van het "Laatste Nieuws uit Indie" overhandigd. Na opening met gebed nam Neetelenbos het woord. Spreker noemde ons staatsstelsel momenteel een soort dictatuur. De regeering doet dingen die absoluut in strijd zijn met de Grondwet. Eerst had men over de voorgenomen grondwetswijziging moeten stemmen. Volgens spreker zou een president van een republiek, die eenmaal erkend is, niets meer met een Koningin te maken willen hebben. Soekarno had bewerkstelligd, dat 600.000 Javanen voor de Jappen moesten werken, waarvan 300.000 het leven hadden verloren. Verdrag van Linggadjatti noemde hij "een prulverdrag" voor tweeerlei uitleg vatbaar.

Spreker hekelde Van Mook, Schermerhorn en Van Pol, benevens Minister Jonkman. De Minister had een "kromme onkoninklijke weg" bewandeld. In Indie bestaat momenteel zoiets als een Gestapo (de T.R.I.) alleen nog wat onmenselijker en sadistischer. Het meerendeel der bevolking verlangt dat het huidige regiem verdwijnt. Ook de houding van Engeland in dezen werd gehekeld.

Spreker wekte de aanwezigen op tot verzet tegen het regeeringsbeleid inzak Indie. "Onder de moffen hebt U zich weten te verzetten, doe dit nu weer". Een militaire actie tegen de voorstanders der Republiek achtte hij bij voorbaat reeds geslaagd.

Het is misdadig dat een bevolking van 5 60 miljoen mensen de wetten wordt voorgeschreven door een groep van 3 a 400.000 man.

In de pauze werd gelegenheid gegeven tot het stellen van vragen.

Na de pauze betrad de Heer D. van Dijk, lid van de Partij van de Arbeid en lid van de Gemeenteraad te Kampen, het podium.

Deze verklaarde, dat de tijd tekort was geweest om vanwege de Partij van de Arbeid een debater te zenden. Hij achtte zich niet in staat een debat over deze kwestie te voeren. Hij maakte eenige opmerkingen en vroeg o.m. wat spreker bedoelde met zijn aansporing tot verzet. Neetelenbos antwoordde hierop: "Van Dijk wil morgen graag in het Vrije Volk lezen, dat Neetelenbos jullie heeft opgeruid tot gewapend verzet; neen, Neetelenbos roept jullie op tot geestelijk verzet!" (applaus)

Eenige aanwezigen gaven zich als lid op. De vergadering had een rustig verloop.

K.

BUREAU B

DE

11-4-47

POLITIE DEVENTER.

Afd. Inlichtingendienst.

Onderwerp:
Vergadering van het
Deventer Comité
Rijkseenheid.

19

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	23-4-47

Volgno.
22 APR 1947
ACD/14000

R A P P O R T.

Naar aanleiding van nevenstaand onderwerp, heb ik, ALBERTUS WAGENAAR, agent van politie der gemeente Deventer, de eer UEdelGestrenge het volgende te rapporteren:

Na daartoe bekomen opdracht heb ik op Vrijdag 18 April 1947 een vergadering bijgewoond van het Deventer Comité Handhaving Rijkseenheid. Deze vergadering werd gehouden in het gebouw "De Schouwburg" gelegen aan het Groote Kerkhof te Deventer. De vergadering werd bezocht door ongeveer 175 personen voornamelijk middenstanders. Als spreker trad op Luitenant-Generaal Bajetto, oud tweede kamerlid der R.K. Staatspartij.

Te ongeveer 20.10 uur werd de vergadering met een kort inleidend woord geopend door de penningmeester van het Deventer Comité: Jan Roest, geboren te Nieuwer-Amstel op 2 Februari 1891, van beroep accountant, wonende te Deventer Brinkgreverweg 81. (Lid van de Anti Revolutionaire Kiesvereniging).

De spreker die hierna aanving, begon zijn rede met er op te wijzen, dat de overeenkomst van Linggadjati was geteekend met gouden pennen beschikbaar gesteld door de Luitenant Gouverneur-Generaal Van Mook. Hij betwistte het echter of de overeenkomst met gulden letters in de historie zou worden opgeschreven. Spr. wees er op, dat er zijns inziens verschillende soorten Linggadjati waren, men had o.a. het "naakte" (de 17 artikels alleen), het Linggadjati met de interpretatie en nu nog weer met de facto-erkenning. Hij vond het van de regeering een grove fout dat zij hadden onderhandeld met Soekarno. Eerst had de regeering hier ook afwijzend tegenover gestaan en liever onderhandeld met Sjahrir. Toen zij echter in de gaten kreeg, dat Soekarno in Indië de sterke man was, hadden zij toch maar besloten om met hem te onderhandelen. Het Comité Handhaving Rijkseenheid was ook wel voor onderhandeling, maar dan moest er in Indië eerst orde en rust heerschen. De Indonesiërs wilden echter direct onderhandelen, want volgens hen heerschte er in Indië nu reeds orde en rust. Spr. weet de totstandkoming van Linggadjati hoofdzakelijk aan het drijven in die richting van Van Mook, Logeman en Jonkman. Voor den oorlog was er in Indië o.a. de Stuwgroep, hiervan waren de drie vorengenoemde personen ook lid geweest, die aanstuurde op een vrij en onafhankelijk Indië, desnoods los van Holland. Spr. vroeg zich af wat er van het Nederlandsche kapitaal in Indië zou terechtkomen. Vele ondernemingen waren vernield en op de andere, enkele uitgezonderd, werd niet gewerkt. Deze kapitalen lagen daar geheel renteloos. Wanneer deze ondernemingen waren opgebouwd en de producten hiervan verkocht b.v. naar Amerika en Engeland dan had dit voor ons land deviezen winst tengevolge gehad. Nu de Republiek door de onder-

- teekening -

A N:
Den Heer Commissaris van Politie
te
D E V E N T E R.

teekening eigenlijk was erkend, was het bezit van de ondernemingen geheel onzeker geworden. Eén der Indonesiërs had reeds verklaard dat over een eventuele teruggave van Nederlandsch bezit eerst het noodige onderzoek zou worden ingesteld. Volgens Spr, die zeide geen jurist te zijn, was de onderteekening niet rechtsgeldig, want er waren eigenlijk twee verschillende Linggadjati's één onderteekend door de Commissie Generaal, de 17 artikels plus de interpretatie, en één onderteekend door de Republiek alleen de 17 artikels. Hij vond het van de regeering te roemen dat zij zooveel troepen naar Indië stuurde, al werd er ook bij gezegd dat de regeering van die troepen geen gebruik wenschte te maken. Het had echter op de Republikeinen de noodige uitwerking, want deze probeerden nu tenminste geen gekke dingen uit te halen. Volgens spr. waren er in Indië groote groepen die op een basis van Rijkseenheid met Nederland wilde samenwerken; dit waren dan de gematigde Indonesiërs. Spr. meening was, dat de taak van het Comité Handhaving Rijkseenheid met de onderteekening nog lang niet was vervallen. Zijns inziens was het Rijksverband met de onderteekening nog niet vervallen. Het Comité had er nu echter op toe te zien, dat de regeering niet meer domme dingen uithaalde en zodoende steeds verder van de helling afgleed. De z.g.n. "rooie" mensen zouden nu wel lachen dat het accoord onderteekend was, maar over enkele jaren wanneer de inkomsten uit Indië voor Nederland minder werden dan zou het lachen hun wel vergaan. Vóór den oorlog kwam er een groot gedeelte van de inkomsten van Nederland uit Indië, dit zou nu echter wel minder worden. De Indonesiërs hadden het vóór den oorlog in Indië ook goed, terwijl er tegenwoordig velen in angst en vreeze leefden voor de republikeinen. Spr. hoopte echter, dat alles zich nog ten goede zou keeren en wekte de aanwezigen op, om zooveel mogelijk in eigen kring te strijden voor de Rijkseenheid.

Na de pauze werden door spr. verschillende vragen beantwoord. Spr. merkte bij een vraag nog op, dat er door hem een klacht was ingediend, over het zijns inziens ongrondwettige totstandkomen van een accoord met de Republikeinen, tegen den heer Van Mook en anderen. Op deze klacht had hij echter nooit iets gehoord.

Hierna werd de vergadering gesloten door Jan Roest, voor-
noemd.

De rede van de Luitenant-Generaal Bajetto had een zeer gematigd karakter, en bevatte geen opruiende of beleedigende zinsneden.

De vergadering had een ordelijk verloop.

Waarvan door mij is opgemaakt, geteekend en gesloten, dit rapport, te Deventer op 19 April 1947.

GEZIEN EN DOORGEZONDEN AAN:
den Heer Procureur-Generaal
fgd. Directeur van Politie
te ARNHEM.

den Heer Hoofd Bureau B. van het Bureau Nationale Veiligheid
Javastraat 68
's GRAVENHAGE.

Deventer, 21 April 1947.
De Commissaris van Politie,

Johanna

Quaestor

B. 195 019/95

No. 48.

BUREAU B
24-4-47

Kort verslag van den voorlichtingsavond, gehouden te Dordrecht op Maandag 21 April 1947 door het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid.

Voorzitter P.J.E. de Kanter, wonende te Dordrecht, Vrieseweg 58.

Spreker Dr. W.K.H. Feuilletau de Bruijn uit 's Gravenhage.

Aanwezig ongeveer 350 personen (aantal zitplaatsen 800)

De Voorzitter opent te 8.15 uur de bijeenkomst en brengt naar voren, dat het teekenen van het accoord van Linggadjati niet beteekent, dat men voor een voldongen feit is geplaatst en het dus geen nut meer zou hebben actie te voeren voor de handhaving der Rijkseenheid, integendeel de strijd begint nu pas, omdat het accoord veel ongewisheden in zich bergt.

Na zijn vreugde te hebben geuit over de groote opkomst, geeft hij vervolgens het woord aan den spreker, die als onderwerp heeft gekozen:

"De gevolgen van de aanneming van Linggadjati voor Indië en Nederland".

Spreker ving zijn rede aan met het stellen van de vragen: "Is het accoord in strijd met de Indische belangen" en "Heeft vechten daartegen nog zin". Beide vragen zou spreker bevestigend willen beantwoorden, want het gaat om onze welvaart en om die van Ned. Indië.

Aan den lijve zullen we binnenkort de gevolgen van het accoord ondervinden en niet speciaal de kapitalistische klasse, zooals veelal wordt verkondigd, doch de kleine man zal de dupe worden. Spreker vond het jammer dat zoo weinig arbeiders in de zaal aanwezig zijn, omdat deze quaestie juist voor hen van zoo groot belang is.

Spreker verwijt de Regeering, dat zij slechts gedeeltelijk den inhoud der stukken publiceert, welke betrekking hebben op het accoord en vraagt zich af of de overgelegde geheime notulen wel echt zijn. Wat houdt "Linggadjati I" in, we weten het niet. Linggadjati I en Linggadjati II verschillen hemelsbreed van elkander. De Nederlanders hebben geteekend voor het Nederlandsche standpunt, dat is Linggadjati II en de republiek Indonesia teekent voor Linggadjati I.

En wat de medezeggenschap der Kamer betreft, glijden we af naar de figuur van den Rijksdag onder Hitler, men had slechts te applaudisseeren. De Regeering heeft de Commissie Generaal opdracht gegeven om het accoord te teekenen, zonder het Parlement er in te kennen.

Tegen de verdere eischen der Republiek moet stelling worden genomen en verzet worden geboden aan de Regeering, welke niet op den ingeslagen weg mag voortgaan. De Regeering wenscht geen kolonialen oorlog, maar is het mogelijk

met

Volgno.
23 APR. 1947
ACD/4072

Bij de beantwoording daarvan liet spreker zich zeer fel uit over de door Engeland in Indië gevoerde politiek, welke ten doel had om ons als concurrent op de wereldmarkt uit te schakelen. Daarom werd door deze perfide politiek de chaos in Indië opzettelijk geschapen. Maar de Engelschen krijgen nu ook hun trekken thuis.

De Voorzitter dankte vervolgens den spreker en wakte de aanwezigen op zich aan te sluiten bij het Nationaal Comité, daarbij tevens een beroep doende op de pers en de radio om het publiek naar waarheid voor te lichten.

Vervolgens werd de film van den Legervoorlichtingsdienst getiteld: "Brengrers van Recht en Veiligheid" vertoond.

De in de dagbladen aangekondigde vertooning van een serie lantaarnplaatjes moest vervallen, omdat deze in het ongereede waren geraakt.

Van de gelegenheid tot het koopen van lectuur, betrekking hebbend op de Indische quaestie werd een druk gebruik gemaakt.

Te 10.45 uur was de bijeenkomst, welke een rustig verloop had, beeindigd.

Dordrecht, 22 April 1947.

Verzonden aan de Heeren:

Hoofd van den Centralen Veiligheidsdienst
Javastraat 68 's Gravenhage.

Procureur-Generaal bij het Gerechtshof
Raamweg 14 's Gravenhage,

[Hoofd van den Intelligentedienst
der Koninklijke Marine
Westplein 12 Rotterdam

Burgemeester van Dordrecht.

STADTSPOLITIE
HEERENVEEN

Heerenveen 24 April 1947.

Bureau „Crackstate“
Tel. K. 5280 - 2260

Handwritten signature
29/4

Onderwerp: Vergadering.

Uw teeken:
Oms teeken: Insp. N. 992
Bijlagen: 1.

Volgno.
25 APR. 1947
ACD/239

AAN : het hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat no.68.
's-GRAVENHAGE.

i.a. aan den heer Procureur-Generaal
fgd. Directeur van Politie,
LEEUWARDEN.

Bijgaand heb ik de eer U HoogEdelGestrenge beleefd te doen toekomen, een rapport, betreffende een openbare vergadering van het "Comite handhaving Rijkseenheid", welke gehouden is te Heerenveen op Woensdag 16 April 1947.

Typ.0.

De Inspecteur van Politie,

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	26-4-47

Handwritten signature

No. 104

RAPPORT

Onderwerp :

openbare vergadering
"Comite Handhaving Rijks-
eenheid.

Op Woensdag 16 April 1947, te omstreeks 20 uur werd in de posthuiszaal te Heerenveen een openbare vergadering belegd door het "Comite Handhaving Rijkseenheid."

Als sprekers traden hierbij op Dr. Vrijburg van Apeldoorn en de oud-opperbevelhebber van het leger generaal Winkelman.

Na een kort openingswoord van de voorzitter, gaf Dr. Vrijburg een korte uiteenzetting over de toestanden in Indonesië. Spreker die jaren in Indië woonachtig was, kende de bevolking van zeer nabij en betreurde het ten zeerste dat er van communistische zijde steeds propaganda werd gemaakt al zou de Indische bevolking worden uitgebuit door de Nederlanders. Niets zou minder waar zijn dan deze leugenachtige propaganda. Vervolgens gaf spreker een uiteenzetting over de daden van Soekarno, tijdens de Japanse bezetting. Spreker noemde Soekarno een landverrader en deze werd dan ook door zijn tegenstanders als een Noorse Quisling betiteld. Doordat Soekarno volledig met de Jappen had samengewerkt en zich tevens ontpopte als een goed spreker, daarbij scheldende op de Westerse bevolking, met name Engeland en Nederland, was het hem gelukt een gedeelte van het volk achter zich te krijgen. Soekarno en de zijnen hadden volledig medegewerkt aan de Japanse terreurdaden en waren dientengevolge schuldig aan de dood van duizenden landgenoten.

Tenslotte noemde spreker de groei van de bevolking in Indonesië, zulks ter oriëntatie van de communisten. Door het noemen van cijfers, toonde spreker aan dat het bevolkingsaantal in de loop der jaren aanmerkelijk was gestegen, zulks in tegenstelling met Australië. Dit was voor hem voldoende bewijs dat van geen uitbuiting sprake was

Daarna besteeg, onder luide toejuiching generaal Winkelman het podium.

Spreker ving zijn rede aan met te verklaren dat hij Friesland niet van nabij kende. Hij kende de Friezen alleen uit het leger. In het jaar 1918 had hij een deputatie Friezen door 's Gravenhage zien marcheren, om uiting te geven aan hun wil, de toenmalige regering te steunen. Dit had toen op hem een grote indruk gemaakt. Hij meende niet dat de Friezen genegen zouden zijn, met de huidige regering weer naar den Haag op te rukken om hun sympathie te betuigen. Het tegenovergestelde kwam hem waarschijnlijker voor. (Luid applaus). Spreker vervolgde zijn rede in verband met de ondertekening van Linggadjatje en kon zich hiermede allerm minst verenigen. Alhoewel de regering na de capitulatie van Japan, voor een moeilijke taak stond, omdat Nederland geen leger had, meende spreker dat de ondertekening van Lingga-

--djatie--

Aan :

djatie voor Indonesie en Nederland ernstige gevolgen zou hebben. Voortekenen hiervan waren reeds kenbaar gemaakt, door de aankondiging van minder thee, koffie enz. Dit alles zou grote werkloosheid ten gevolge hebben. Spreker kon zich het standpunt van de Partij van de Arbeid dan ook niet indenken. Deze partij, die streed voor de arbeidsklasse, werkte, door de ondertekening van Linggadjatie goed te keuren, tot de komende werkloosheid mede.

Vervolgens bracht spreker hulde aan de Nederlandse troepen voor hetgeen zij tot dusver hadden gepresteerd, in Indonesië. De troepen zouden tot meerdere grote dingen in staat zijn, maar moesten zich bepalen tot de demarcatielijn. Achter de demarcatie lijn zouden nog duizenden in concentratie-kampen verblijven, die gebukt gingen onder de nog steeds voortdurende terreur-daden van Soekarno en zijn trawanten. De vreselijkste mishandelingen hadden daar plaats als de geïnterneerden zich in gunstige zin uitlieten over de Hollanders. De Nederlandse regering zou hiermede voldoende bekend zijn, maar liet de zaak zoals die was.

Mussert was wegens landverraad geëxecuteerd, met Soekarno, een tweede Quisling, daarmede sloot men vriendschap. Als oud militair kon spreker zich dergelijke verhoudingen niet indenken. Spreker vulde zijn rede ~~man~~ met het voorlezen van enkele manifesten en commentaren, betrekking hebbende op de ondertekening van Linggadjatie, alsmede enige persoonlijke uitlatingen van de Minister van Overzeese Gebiedsdelen, in verband hiermede geuit.

Spreker zag dan ook naar een uitweg, om deze chaos ongedaan te maken. Weg met van Mook, de Commissie-Generaal en de Regering (luid applaus).

Nadat er in de pauze gelegenheid was gegeven schriftelijk vragen aan laatst genoemde spreker te stellen, werd hiervan door enkelen gebruik gemaakt. Deze vragen hadden betrekking op het regeringsbeleid en of de Koningin hieraan niet kon veranderen, of de regering ontslaan. Spreker antwoordde hierop overeenkomstig de bepalingen in de Grondwet vermeld.

Daarna werden door Dr. Vrijburg nog enkele lichtbeelden over Indonesië vertoond.

Deze vergadering die door ruim 600 personen, mannen en vrouwen werd bezocht, grotendeels behorende tot de Anti-Revolutionnaire partij en tot de Partij van de Vrijheid, werd te omstreeks 23 uur met het zingen van het 1e en 7e couplet van het Wilhelmus gesloten.

Beide redenaars waren gematigd in hun uitlatingen en stelden als sprekers teleur.

Aldus naar waarheid opgemaakt dit rapport, gesloten en getekend te Heerenveen op 21 April 1947.

Typ.0.

De agent van politie,

Gezien
De Inspecteur van politie,

M. M. M. M.

B. v. Dam.

GEMEENTE-POLITIE
VAN
APELDOORN

195

APELDOORN, 1 Mei
Telefoon K 6760-4041

19 47.

No. 400¹.

Antwoord op schrijven van:

Bijlagen: 1.

Onderwerp: vergadering Comite
"Rijkseenheid".

GEHEIM	
BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	9 MEI 1947

Volgno.
2 MEI 1947
ACD/14585

Ik heb de eer U bijgaand te doen toekomen een rapport
betrekkende op een alhier op 29 April 1947 gehouden verga-
dering door Comite "Rijkseenheid" inzake Indonesie.

F.

De commissaris van politie,

(J.S. de Jong)

AAN DEN HEER Centralen Veiligheidsdienst
Javastraat 68,
te
ARNHEM.

R A P P O R T.

Ondergetekenden, Gerrit van HUNFELLEN, Inspecteur van Politie en Gerrit Willem ter STEEGE, hoofdagent van politie te Apeldoorn, hebben de eer UEdelGestrenge, naar aanleiding van de op 29 April 1947 uitgeschreven openbare vergadering door het Comité Handhaving Rijkseenheid, afdeling Apeldoorn gehouden in de zaal van hotel "La Bordelaise" aan de Hoofdstraat te Apeldoorn, het volgende te rapporteren.

Omstreeks 20.15 uur werd deze door ongeveer 400 personen bezochte vergadering geopend door de plaatselijke voorzitter van het Comité Dr. COLFF, wonende te Apeldoorn, Tutein Nolthuislaan, waarbij hij direct het woord gaf aan de spreker van deze avond, de Heer H.A. LUNSHOF, voormalig Hoofdredacteur van "Elseviers weekblad".

Deze sprak onder de titel "Indië verloren, rampspoed geboren", over de binnenlandse politiek van de huidige regering ten opzichte van de overeenkomst van Linggadjati. Spreker memoreerde, dat hoewel de taak van de regering zwaar was, deze een ernstige beleidsfout had gemaakt door de overeenkomst van Linggadjati aan te nemen. Dit was echter niet alleen de schuld van de regering, doch ook van het volk, dat momenteel een ziekteproces doormaakt, waarin de rationale geest ten eerste verslapt is. Er wordt gezegd, aldus spreker, dat de overeenkomst een Indiëse kwestie is, doch dit is niet juist, deze bestaat niet. Het is zuiver een Nederlandse kwestie, of wel een Haagse kwestie. Het is de zorg van de regering om voor de belangen van Nederland op te komen, te strijden tegen de geesteshouding van beden. Verder memoreerde hij, dat de leden van de commissie-generaal de exponenten zijn van de slappe houding van het Nederlandse volk, waardoor de erfdelen van onze voorvaders thans worden verspeeld. Soekarno had duizenden landgenoten aan de Jappen uitgeleverd, terwijl men thans overeenkomsten met hem aangaat. Tienduizenden worden in Indië nog in kampen vastgehouden, terwijl wij niet de overtuiging hebben, dat de regering achter onze militairen in Indië staat. De rede van de Koningin hield in, dat recht moest worden gedaan aan de bevolking van Indië, doch spreker verklaarde, dat er thans geknoeid wordt en een kostbaar rijk aan een kleine minderheid wordt gegeven, waar hij tegen op moest komen. Wat er in Indië gebeurd is, aldus spreker, is de schuld van de Roems-Rode coalitie, de Roems-Katholieke Volkspartij is in zee gegaan met mensen, die het land in het verderf voeren; ik zeg niet, dat de partij van Schermerhorn revolutionair is, doch dat zij te slap is. De regering tast onze vrijheid en welvaart aan. Zij behoort rekening te houden met de minderheid, terwijl ook rekening dient te worden gehouden met de stem van het voorgeslacht. De minderheid wordt echter verdrukt en vertrapt in ons land. Verder citeerde spreker, dat op het congres van de Partij van de Arbeid was gezegd, dat indien de Nederlandse ambtenaren het niet met de politiek van de regering eens waren en zouden saboteren, dat deze ambtenaren dan zonder recht op wachtgeld moesten worden ontslagen. Dit gezegde ontlokte bij Wethouder De GROOT protest, waarbij hij

hij van achter uit de zaal riep: "Dat liegt U mijnheer LUNSKO waarna de spreker opmerkte, dat hij dit woordelijk citeerde uit het verslag van het congres van de Partij van de Arbeid in het dagblad "Het Vrije Volk".

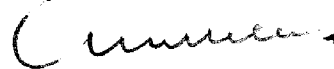
Spreker na deze interruptie voortgaande zei, dat er ever min voldoende rekening werd gehouden met de uitvoering van de Grondwet. Professor SCHERMERHORN had deze functie in de commissie-generaal nimmer mogen aannemen, omdat hij het vertrouwen van het Nederlandse volk niet genoot, hetgeen toch gebleken was bij de verkiezingen. Van de overeenkomst van Linggadjadi weten we nog niets. We weten niet welke verplichtingen we op ons genomen hebben. Het is, aldus spreker, zevende rangs-politiek, al bedoelen zij het misschien goed. De regering gelooft niet meer in onze eigen kracht en wil langs allerlei omwegen Indië behouden, doch wij zullen het verliezen. Het is mij raadselachtig, dat het NVV medewerkt aan het verwerpen van ons kostbaarste bezit. Hoe moet dan ons volk van negen en een half miljoen zielen leven. Spreker besloot zijn rede met te zeggen, dat de Rooms-Rode coalitie moet vallen.

Na de pauze werden door de spreker eenige schriftelijke vragen beantwoord, waarbij hij de opmerking maakte, dat de actie van het Comité moet zijn, deze coalitie-regering uit elkaar te drijven. Eenige aanwezigen maakten van de gelegenheid tot debatteren nog gebruik, waarbij geen nieuwe gezichtspunten naar voren kwamen.

Hierna sloot de voorzitter te ongeveer 22.15 uur deze vergadering, welke een rustig verloop had.

Aldus opgemaakt en getekend dit rapport.

Apeldoorn, 30 April 1947.
De inspecteur van politie,

De hoofdagent van politie,

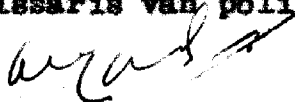

AAN den Heer Commissaris van Politie

te

APELDOORN.

Gezien:
De commissaris van politie,

(J.S.de Jong.)

RENKUM
=====

BUREAU B	
Numm.	
Datum.	30 April 1947

Volgno.
2 MCI 1947
ACD/14627

GEHEM

30 April 1947

Verslag van een vergadering, gehouden door het plaatselijk Comité "Handhaving Rijkséénheid" te Oosterbeek, op 16 April 1947 in "Thabor" te Oosterbeek.

Aanwezig waren ongeveer 240 personen.

Te omstreeks 20 uur werd de vergadering geopend door den Voorzitter van genoemd Comité, W. Bijlsma, wonende te Oosterbeek. Hij wees er op, dat 30millioen Javanen zouden moeten verhuizen naar Sumatra op bevel van de Republiek. Wat een huivering ging er door ons, toen we onlangs vernamen, dat Hitler het plan had opgevat om de Nederlanders te doen verhuizen naar Polen. Het gaat hier niet om Sjahrir of Soekarno, doch om 70 miljoen menschen, waarvan wij niemand kennen.

Vervolgens nam de spreker van den avond, Generaal b.d. Bajetto, wonende te Nijmegen, het woord. Hij ving aan met te verklaaren, dat de Luitenant Gouverneur-Generaal Van Mook voorheen lid was van de Stuwgroep in Ned. Indië, die als doel had Indië los te maken van Nederland. Dezezelfde Van Mook is nu de hoofdpersoon, de vertegenwoordiger van de Regeering, die een vaste richting heeft. De Progressieven zullen juichen over het accord van Linggadjati, doch spreker betwijfelde of zij later ook zullen juichen als zij dadelijk alles zullen missen wat Indië ons gaf. De overige bevolking van Indië, die niet allen vijandig tegenover Nederland staan, zien met angstige spanning tegemoet, wat het beleid van de Republiek hun brengen zal. Doch ook de pers, die onder de duim van Van Mook zit, werkt mee aan de scheiding tusschen Nederland en Indië. De Commissie-Generaal, die thans in Indië is, schijnt uiteen te vallen.

Na een verdere bespreking van de toestanden in en over Indië, waarbij geen nieuwe gezichtspunten naar voren kwamen, zeide ~~spreker~~ spreker, dat wij moeten staan op het standpunt: Wij lusten deze Regeering niet. 1¼millioen Nederlanders leven en werken in Indië, dus leeft van Indië, terwijl er 100millioen aan kapitaal in Indië geïnvesteerd is. De Republikeinsche Regeering benoemt gezanten bij vreemde mogendheden, zonder dat er eigenlijk nog sprake kan zijn van een zelfstandige Regeering. Dit en vele andere dingen hebben er ons toe gedreven om stelling te nemen tegen het uitleveren van Indië.

Na de toespraak van Generaal Bajetto dankte de Voorzitter voor diens rede en werd er een couplet van het Wilhelmus gezongen. De avond werd verder aangevuld door een lezing met lichtbeelden over de inwoners van Indië.

De vergadering, welke te omstreeks 23 uur werd gesloten, had een rustig verloop.-

KORT VERSLAG van de openbare vergadering, welke op Vrijdag 2 Mei 1947, door het Haagse Comité "Handhaving Rijks-eenheid" in de grote zaal van de Dierentuin alhier, was belegd.

Aanwezig 700 personen.

Te omstreeks 20 uur opende de voorzitter van het Haagse Comité:

Max Louis Frans BAJETTO (geboren te Meester Cornelis, 22 April 1881, wonende Groot Hertoginnelaan 48 alhier) de vergadering en zeide het slechte weer in aanmerking genomen, zeer tevreden te zijn over de opkomst. Na de sprekers te hebben ingeluid, verkreeg als eerste spreker het woord het le. kamerlid, J. REIJERS. Deze had als onderwerp gekozen: "Het Indische schaakspel".

Spreker wees in de eerste plaats op de verkeerde inzet van het door hem genoemde "schaakspel". Dit was begonnen met het voeren van besprekingen met mannen als SJAHRIR en SOEKARNO. Aan de hand van de kamerhandelingen behandelde de spreker de regeringspolitiek ten aanzien van Indië. Spreker was van mening, dat Nederland in het politieke wereldschaakspel geen enkele kans had op het kampioenschap.

Na deze rede, welke een matig applaus oogstte, werd gepauzeerd.

Na de pauze sprak J.A. DE WILDE, oud-Minister van Financiën, met als onderwerp "Wij geven de strijd niet op". Spreker vatte zijn rede samen in een drietal punten. Ten eerste: "Een beschuldiging, die vals is." ten tweede: "Een beleid, dat verderfelijk is" en ten derde: "Een strijd, die voortgezet moet worden".

Hij zei o.m.: "Wij leven in een land, waar de Partij van de Arbeid de toon aangeeft. Men dult geen critiek. Wie het met/regeringsbeleid niet eens is, is reactionnair. Wij wil oorlog." Spreker hekelt fel het pamflet van de Partij van de Arbeid, waarin de oppositie wordt gekenschetst als "een klein geniepig gezelschap, dat op koloniale oorlog aanstuurt". Dit was een beschuldiging, die vals is. Uitvoerig staad spreker stil bij de moeilijke omstandigheden, welke ontstonden toen Japan capituleerde. In dit verband leest spreker een brief voor, welke op 3 September 1945 door

VAN MOOK werd geschreven en welke aan MOUNTBATTEN was gericht. In dit schrijven waarschuwt Van Mook voor erkenning van de Republiek, daar dit tot grote moeilijkheden zou leiden. Later gaf Van Mook dit inzicht, dat door de oppositie geheel kon worden onderstreept, prijs. Hij was volgens spreker niet tegen de Engelsen opgewassen. Ook de heer LOGEMANN sprak in November 1945 in de 2e. Kamer als zijn mening uit, dat praten met de Republiek onwaardig was.

Sprekende over "Een beleid, dat verderfelijk is" De erkenning der Republiek loopt uit op mislukking. Het Nederlands gezag lijdt de ene nederlaag na de andere. Het Nederlandse Volk wordt verkeerd ingelicht, de grondwet wordt geschaad en het communisme juicht. Het gaat hier om de positie van de Kroon en de éénheid van het Rijk. Door de Republiek werden de 17 punten van het basis-accord ondertekend, de toelichting en de Regeringsverklaring werden niet ondertekend. Van Mook en de Commissie-Generaal zijn op een dood spoor gereden. Geen enkele poging is gedaan de Volksraad en de

Let's presentige

Kort verslag van een op 2 Mei 1947 te 1. presentige vergadering van het Haagse Comité "Handhaving Rijks-eenheid"

het

met Minister

Sprekende over

S

Raad van Indië weer te doen functionneren. Een poging om een Rijksconferentie bijeen te roepen of om Tjarda VAN STARKENBORGH STACHNOUWER weer op zijn post te doen terugkeren, werd nimmer gedaan. Het Indische Volk werd voor een fait accompli geplaatst. Spreker vond het onnodig, dat een Commissie-Generaal werd benoemd. Men had één Gouverneur-Generaal moeten benoemen. De heer SCHERMERHORN heeft de wijsheid van Salomo in pacht. Hij is niet de man voor Indië. Spreker neemt aan, dat hij te goeder trouw is, doch hij is ziende blind voor de toestand, welke hij mede heeft geschapen. In Indië is een sterke man nodig. Spreker betreurt dat de K.V.P. de P.v.d.A. volgt.

Voor het onderwerp

Het zwichten van de R.K.-kamerfractie achtte spreker pijnlijker, dan de staatsgreep van TROELSTRA in 1918. Toen stonden de katholieke staatsmannen pal voor het gezag. "Een strijd, die voortgezet moet worden". "Moeten wij nu het hoofd, aldus spreker, maar in de schoot leggen en maar berusten in wat plaatsvond? Dat mogen wij niet. Het Nederlands gezag kent rechten, maar ook plichten. Wij willen langs wettige- en parlementaire weg dat bereiken, wat wij ons ten doel stellen. De heer KOEJEMANS heeft reeds gedreigd met staking, doch dat is revolutie. De Republiek handelt nu reeds in strijd met het accord. Het Nederlandse Volk wordt onkundig gehouden. Het Volk moet worden voorlicht. De heren VAN ZIJL en POSTUMA zijn stilletjes uit Indië vertrokken. Schermerhorn wist niet eens, dat zij al op weg naar Nederland waren. Wij hebben in Indië, aldus spreker, een Goddelijke roeping en deze moeten wij handhaven. Onder het Volk groeit de stemming "Wij verdragen het niet langer". Spreker besluit zijn rede, welke met veel bezieling werd uitgesproken en welke herhaaldelijk door applaus werd onderbroken, met een opwekking de strijd voor de handhaving van de Rijkséénheid voort te zetten.

Nog zij opgemerkt, dat op het toneel een spandoek was aangebracht met als opschrift: "Wat wilt gij? Een rijk, of twee ruïnes?" "Niet onderhandelen. Handelen!"

Onder de aanwezigen bevonden zich enkele militairen in uniform, waar onder één in de rang van kapitein en één in de rang van le.luitenant.

Te omstreeks 23 uur werd de vergadering gesloten en ging men rustig uiteen.

Verzonden op 8 Mei 1947.

aan: het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst, alhier;
de Heer Procureur-Generaal, alhier.

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

Doorslag. 6D 45

's-GRAVENHAGE,
Javastraat 68
Tel. { 111539
 112778

7 Mei

1947

No. **B.15056.** **GENIEM.**

Bijlagen: **een.**

Dict.: **H.** Typ.: **MM.11**

Uw schrijven No.

dd.

Onderwerp: **Vergadering
"Handhaving Rijkseenheid".**

UITGEBOEKT

Hierbij heb ik de eer Uw Excellentie afschrift
aan te bieden van een verslag van een op 2 Mei 1947 te 's-Gra-
venhage gehouden openbare vergadering van het Haagse Comité
"Handhaving Rijkseenheid", naar de inhoud waarvan ik nog ver-
wijzen.

G.V.B.

Verzonden aan:
E.I. de Minister van Binnenlandse Zaken
E.I. de Minister van Overzeese Gebiedsdelen
E.I. de Minister van Justitie
Hoofd Sectie III M.I.B., Marinestaf
Hoofd G.S. III B

Ⓐ 43228 - '46 H.C. van Politie Amsterdam, Rotterdam,
Utrecht, Groningen

Cell: *dk*

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

Doorslag

's-GRAVENHAGE,

14 Mei

1947

No. **B.15056.** **GEHEIM.**

Javastraat 68

Tel. { 111539
112778

Bijlagen:

Dict.: **h.** Typ.: **coll**

Uw schrijven No.

dd.

Onderwerp: **Vergadering**
"Handhaving Rijkseenheid".

*Mr. A. L. ...
...
...*

Hierbij heb ik de eer U afschrift aan te bieden van een verslag van een op 2 Mei 1947 te 's-Gravenhage gehouden openbare vergadering van het Hangee Comité "Handhaving Rijkseenheid", naar de inhoud waarvan ik moge verwijzen.

C.V.D.

Verzonden aan:

- Hoofdcornissaris van Politie Amsterdam**
- Hoofdcornissaris van Politie Rotterdam**
- Hoofdcornissaris van Politie Utrecht**
- Hoofdcornissaris van Politie Groningen**

E.E. de Minister van Binnl. Zaken
" **Overzeese Gebiedsdelen**

coll 13228 - 146 **Hoofd Sectie III M.I.D. Marinestaf**
dk **Hoofd G.S. III B**

GEHEIM.

Kort VERSLAG van een op 2 Mei 1947 te 's-Gravenhage gehouden openbare vergadering van het "Haagse Comité Handhaving Rijkseenheid".

Aanwezig waren + 700 personen.

Te omstreeks 20 uur opende de voorzitter van het Haagse Comité:

Max Louis Frans BAJETTO (geb. te Meester Cornelis, 22 April 1881, won. te 's-Gravenhage de vergadering en zeide het slechte weer in aanmerking genomen, zeer tevreden te zijn over de opkomst. Hierna verkreeg als eerste spreker het le. kamerlid, J. REIJERS het woord. Deze had als onderwerp gekozen: "Het Indische schaakspel".

Spreker wees in de eerste plaats op de verkeerde inzet van het door hem genoemde "schaakspel". Dit was begonnen met het voeren van besprekingen met mannen als SJAHRIR en SOEKARNO. Aan de hand van de kamerhandelingen besprak de spreker de regeringspolitiek ten aanzien van Indië. Hij was van mening, dat Nederland in het politieke wereldschaakspel geen enkele kans had op het kampioenschap.

Na deze rede, welke een matig applaus oogste, werd gepauzeerd.

Na de pauze besprak Mr. J.A. DE WILDE, oud-Minister van Financiën, het onderwerp "Wij geven de strijd niet op". Spreker vatte zijn rede samen in een drietal punten.

Ten eerste: "Een beschuldiging, die vals is"; ten tweede: "Een beleid, dat verderfelijk is" en ten derde: "Een strijd, die voortgezet moet worden".

Hij zei o.m.: "Wij leven in een land, waar de Partij van de Arbeid de toon aangeeft. Men duldt geen critiek. Wie het met het regeringsbeleid niet eens is, is reactionnair; hij wil oorlog". Spreker hekelde fel het pamflet van de Partij van de Arbeid, waarin de oppositie wordt gekenschetst als "een klein geniepig gezelschap, dat op koloniale oorlog aanstuurt".

/z.i.

Dit was een valse beschuldiging. Uitvoerig stond spreker stil bij de moeilijke omstandigheden, welke ontstonden toen Japan capituleerde. In dit verband las hij een brief voor, welke op 3 September 1945 door Dr. VAN MOOK werd geschreven en welke aan MOUNTBATTEN was gericht. In dit schrijven waarschuwt Dr. van Mook voor erkenning van de Republiek, daar dit tot grote moeilijkheden zou leiden. Later gaf Dr. van MOOK dit inzicht, dat door de oppositie geheel kon worden onderstreept, prijs. Hij was volgens spreker niet tegen de Engelsen opgewassen. Ook oud-Minister LOGEMANN sprak in November 1945 in de 2e. Kamer als zijn mening uit, dat praten met de Republiek onwaardig was. Sprekende over "Een beleid, dat verderfelijk is" zei spreker. "De erkenning der Republiek loopt uit op mislukking. Het Nederlands gezag lijdt de ene nederlaag na de andere. Het Nederlands Volk wordt verkeerd ingelicht, de grondwet wordt geschand en het communisme juicht. Het gaat

hier om de positie van de Kroon en de éénheid van het Rijk. Door de Republiek werden de 17 punten van het basis-accord ondertekend, de toelichting en de regeringsverklaring werden niet ondertekend. Van Mook en de Commissie-Generaal zijn op een dood spoor gereden. Geen enkele poging is gedaan de Volksraad en de Raad van Indië weer te doen functioneren. Een poging om een Rijksconferentie bijeen te roepen of om Tjarda VAN SPARKENBORGH STACHOUWER weer op zijn post te doen terugkeren, werd nimmer gedaan. Het Indisch Volk werd voor een fait accompli geplaatst! Spreker vond het onnodig, dat een Commissie-Generaal werd benoemd. Men had z.i. een Gouverneur-Generaal moeten benoemen. "De heer Schermerhorn heeft de wijsheid van Salomo in pacht. Hij is niet de man voor Indië!" Spreker nam aan, dat hij te goeder trouw is, doch hij zou "ziende blind zijn voor de toestand, welke hij de heeft geschapen. In Indië is een sterke man nodig!" Spreker betreurde het dat de K.V.P. de P.v.d.A. volgt. Het zwichten van de R.K.-kamerfractie achtte spreker pijnlijker, dan de staatsgreep van TROELSTRA in 1918. Toen stonden de katholieke staatsmannen pal voor het gezag.

Over het onderwerp "Een strijd, die voortgezet moet worden" zei spreker: "Moeten wij nu het hoofd maar in de schoot leggen en maar berusten in wat plaats vond? Dat mogen wij niet. Het Nederlands gezag kent rechten, maar ook plichten. Wij willen langs wettige en parlementaire weg dat bereiken, wat wij ons ten doel stellen. De heer KOEJEMANS heeft reeds bedreigd met staking, doch dat is revolutie. De Republiek handelt nu reeds in strijd met het accord. Het Nederlandse Volk wordt onkundig gehouden. Het Volk moet worden voorgelicht! De heren VAN ZIJL POSTUMA zijn stilletjes uit Indië vertrokken. Schermerhorn wist niet eens, dat zij al op weg naar land waren. Wij hebben in Indië een Goddelijke en deze moeten wij handhaven. Onder het Volk ga de stemming "Wij verdragen het niet langer". Het besloot zijn rede, welke met veel bezieling gesproken en welke herhaaldelijk door ar onderbroken, met een opwekking de strij having van de Rijkséénheid voort te Nog zij opgemerkt, dat op het toneel was aangebracht met als opschrift: "Eén rijk, of twee ruïnes?" "Niet len!"

Onder de aanwezigen bevonden zich in uniform, waar onder één in d één in de rang van le.luitenant Te omstreeks 23 uur werd de

INLICHTINGDIENST

ROTTERDAM

I.D. No.357

GEHEIM

195

BUREAU B	
Nummer:	
Datum:	22-5-47

Volgno.
21 MEI 1947
ACD/15427

Rotterdam, 20 Mei 1947.

Hiermede wordt bericht, dat medio April 1947 te Rotterdam een afdeling werd opgericht van het "NATIONAAL COMITÉ HANDHAVING RIJKSEENHEID."

Het bestuur dezer afdeling werd als volgt samengesteld:

Voorzitter: Gonggrijp, Prof. George Lodewijk, geboren 17-10-1885 te Njalindoeng (N.O.I.), hoogleeraar, wonende Mathenesserlaan 417b te Rotterdam;

Secretaris: Schenk, Daniel Johannes, geboren 22-1-1897 te Rotterdam, expeditie, wonende Avenue Concordia 85 te Rotterdam;

Penningm.: van der Heijden, Ir. Abram, geboren 10-4-1909 te Rotterdam, architect, wonende Voor-
schoterlaan 137 te Rotterdam;

Leden: van der Arend, Petrus Cornelis, geboren 26-5-1895 te Rotterdam, directeur sigarettensfabriek, wonende Adrianalaan 176;
Christiaanse, Ir. Johannes Gijsbertus, geboren 11-8-1883 te Leiden, Ing. Plaatselijke Werken, wonende 's-Gravenweg 285 te Rotterdam;

de Graaf, Arie, geboren 14-8-1888 te Rotterdam, timmerman, wonende Jaffadwarsstraat 42b te Rotterdam;

Grashoff, Cornelis, geboren 27-11-1891 te Rotterdam, controleur ziektewet, wonende Rodenrijsestraat 22a te Rotterdam;

van Leeuwen, Johannes, geboren 23-10-1891 te Dordrecht, havenmeester, wonende Straatweg 248 te Rotterdam;

Nelemans, Mr. Frans Adolf, geboren 16-9-1885 te Driel (Gld), kantonrechter, wonende Mathenesserlaan 227 te Rotterdam;

Poggenbeek, Mr. Anton Ferdinand, geboren 21-8-1895 te 's-Gravenhage, wonende Rochussenstraat 135e te Rotterdam. (Heeft zich inmiddels teruggetrokken.)

Römer, Ir. Matthias Johannes, geboren 20-11-1885 te Schoonhoven, ex-directeur Gem. Elec. Bedrijf, wonende Mecklenburglaan 43 te Rotterdam;

Schouten, Petrus Jacobus, 16-5-1922 te Rotterdam, boekhouder, wonende Schepenstraat 25c te Rotterdam;

Sneller, Prof. Zeger Willem, geboren 11-12-1882 te Baarderadeel, hoogleeraar, wonende Bergsingel 124 te Rotterdam;

in 't Veld, Arie, geboren 24-8-1895 te IJsselmonde, graanhandelaar, wonende Kerkedijk 289 te Rotterdam; en

)Wilschut(

voormalig

Wilschut, Jan, geboren 31-12-1890 te Kethel en
Spaland, koopman, wonende Heemraadssingel 193 te
Rotterdam.

VERZONDEN AAN:
HOOFD CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST
Javasgraat 68 te 's- GRAVENHAGE.

GEMEENTEPOLITIE

ZAANDAM

B 09/95

ZAANDAM, 3 Juni 1947
Telefoon 4741

Volgno.
5 JUNI 1947
ACD/16934

Dict. C.
No. 1792/1947.

Doss.: I.D.

Bijlage(n)

Geheim.

BUREAU B

Nummer:	
Datum:	6-6-47

UITGEBOKT

Ik heb de eer U EdelGestrenge hierbij te doen
toekomen een verslag van een op Donderdag 29 Mei
1947 gehouden vergadering van het Comité Handhaving
Rijkseenheid, in het gebouw Ons Huis aan de Gedemp-
te Gracht te Zaandam.

Coll.

De Commissaris van Politie,

[Handwritten Signature]
(C. Roscher).

Aan

De ~~x~~ Heer Hoofd van de ~~x~~ Centrale ~~x~~
Veiligheidsdienst
Javastraat 68

is- Gravenhage

POLITIE TE ZAANDAM.

Onderwerp: Openbare vergadering
Comité Handhaving Rijkseenheid.

R A P P O R T.

De agent-rechercheur van gemeentepolitie CORNELIS BEVOORT, tevens onbezoldigd veldwachter der gemeente Zaandam, rapporteert:

Ingevolge daartoe bekomen opdracht heb ik op Donderdag, 29 Mei 1947 een vergadering bijgewoond, belegd door het plaatselijk Comité Handhaving Rijkseenheid. De vergadering was openbaar en gratis toegankelijk. Zij werd gehouden in het gebouw "Ons Huis" aan de Gedempte Gracht alhier. Aanwezig waren naar schatting ongeveer 100 personen.

te 20.10 uur opende de voorzitter met een welkomstwoord, waarin hij de geringe opkomst in verband bracht met het fraaie zomerweer. Hij kondigde aan dat in de plaats van W. BELONJE, de geannonceerde spreker, het woord gevoerd zou worden door de Heer A.G. Wolf uit Heemstede, die wegens ziekte van de heer Belonje thans de politieke kanten van het Indië-vraagstuk zou belichten. Hij kondigde voorts aan, dat er in de pauze gelegenheid zou zijn om schriftelijk vragen te stellen aan de spreker, die dan deze vragen na de pauze zou beantwoorden. Eindelijk bracht de voorzitter de aanstaande petitie van het comité onder de aandacht der aanwezigen. Hierna gaf hij het woord aan de spreker van de avond.

Deze begon met zijn toehoorders de entrée-rede van Seys-Inquart in 1940 in herinnering te brengen. Alles, wat deze Duitse regeerder toen zei, was omgekeerd uitgekomen. Wij, Nederlanders waren nog niet gewend om Regeringsverklaringen omgekeerd uit te leggen. Na de oorlog meenden wij, dat we de Duitse manier van uitleggen (nl omgekeerd) wel weer overboord konden zetten. Maar wat bleek? Minister Logeman van het kabinet Schermerhorn verklaarde: "Met opstandelingen zullen wij niet onderhandelen." Wij wisten toen nog niet, dat dat betekende: Wij zullen met opstandelingen onderhandelen. Later verklaarde minister Logeman: "Wij zullen niet onderhandelen met Soekarno, wel met Shahrir." Het katholieke dagblad "De Tijd" schreef, toebekend werd, dat van Mook, vertegenwoordiger van Hare Majesteit, Soekarno had ontvangen en een tegenbezoek aan hem had gebracht: "Hoe jammer, dat we niet eerder bedacht hebben, dat Regeringsverklaringen tegenwoordig omgekeerd moeten worden uitgelegd. We hadden dan een teleurstelling minder gehad!"

Toen de Commissie-Generaal naar Indië werd gestuurd had deze de opdracht een reorganisatie in Indië tot stand te brengen binnen het Koninkrijk. Dat betekende natuurlijk: Buiten het koninkrijk. Want het accoord van Linggadjadi begint met de omschrijving van het koninkrijk: Nederland, Suriname en de Weste-

Aan de Heer

Commissaris van Politie

te

Z A A N D A M.

-lijke-

lijke Antillen. Daar is Indië niet bij genoemd, dus behoort het blijkbaar niet tot het Koninkrijk.

Na het zenden van de C.G. begonnen de politieke opriolen van de Regering echter eerst goed. Op 19 December 1946 diende Romme, fractieleider der K.V.P. (waartegen de spreker ook behoort) in de tweede Kamer zijn bekende motie in, waarin hij uitsprak, dat Indonesië voor de ondertekening van het accoord de Nederlandse Regeringsinterpretatie van dit accoord moest aanvaarden. Maar Minister Jonkman gaat blijkbaar van de spreuk der oude Griekse wijsgeren, dat alles verandert, uit, want zonder de Staten-Generaal er in te kennen gaf hij plotseling de Commissie-Generaal opdracht het accoord te tekenen. De Partij v.d. Arbeid had als punt in haar beginselprogramma: Een Indië-beleid op basis van de Koninklijke rede van 1942. En met deze vlag zwaaien de socialisten op de brug van het schip van staat, maar hun volgelingen stouwen het ruim vol met een lading, die door die vlag in genene dele wordt gedekt. De Koninklijke rede is door de socialisten ondermijnd, zij hebben de revolutionaire steekvlam er onder gezet. Het waren de socialisten, die tegen Soekarno zeiden: "Ga je gang maar." En zij hebben het Koninkrijk hier nog meer afgebroken dan in Indië. De grote Churchill zei eens, dat Engeland wel in staat was, zich tegen buitenlandse vijanden te verdedigen, doch dat er niemand was, die het tegen zichzelf kon beschermen. Zo is het ook met ons land. Indië is overgeleverd aan een bende, die de rijst naar Voor-Indië uitvoert en de inlanders in Indië laat verhongeren, die bij Modjokerto de boel onder water zet. Een schamele poging om daar een eind aan te maken was de aanhouding van de Martin Behrman.

Er is gespeeld met de heiligste begrippen van Koninkrijk, Rijkseenheid en Grondwet. Wat hier geschied is, is geen democratie, dat is revolutie. Is de bedoeling, dat wij met het uitschot samenwerken en Nederlandse troepen sturen om de opstandelingen te helpen. Nu de Pasoendan-beweging gaande is, wordt aan de Repoeblik Indonesia beloofd, dat Nederlandse troepen zullen helpen haar gezag te herstellen. Toen de Repoeblik tegen het Nederlandse gezag in rebellie kwam, mochten de Nederlandse troepen niets doen. Wij hadden met onze geallieerde vrienden de orde kunnen herstellen, als wij tenminste maar hadden geprotesteerd tegen de houding van de Engelsen in Indië. Daar is niets van gekomen, integendeel, van Mook dankte de Britten toen zijn weggingen.

Sprekende over de houding van de K.V.P. in deze kwestie zei de Heer Wolf, dat de Indië-politiek van de Regering niet het ideaal van de K.V.P. was. Wat Romme bouwt, wordt door de socialisten weer afgebroken. Hij is als een bouwmeester, die inplaats van vaklieden, slopers in zijn dienst had genomen. Daarom was het volgens spreker's inzicht noodzakelijk, dat de K.V.P. zich van de P.v.d.A. afwendde. Het socialisme heeft al genoeg slachtoffers gemaakt onder idealistische dominees en jeugdige katholieken. Spreker verwachtte dan ook van het socialisme geen heil en hij wenste niet, dat er katholieken zouden worden dienstbaargemaakt aan het socialisme.

Een rij namen van uitnemende Nederlanders, volgens spr. wenste het Indië-beleid van de Regering in andere banen. Nadat spreker nog enkele vragen had beantwoord, sloot de voorzitter te 20.10 uur de vergadering.

Waarvan rapport. e

M. B. van der

GEMEENTEPOLITIE

B

195

Volgno.

5 JUNI 1947

ACD/16037

ZAANDAM

BUREAU B ZAANDAM,

Telefoon 4741

3 Juni 1947

Dict. C.
No. 1791/1947.
Doss.: I.D.

Nummer:	
Datum:	6-6-'47

1 Bijlage(A)

Ik heb de eer U EdelGestrenge hiernaevens te doen toekomen een courantenknipsel uit het Dagblad voor de Zaanstreek "De Typhoon" van 17 Mei 1947, betreffende een debat over "Linggadjati" tusschen Dr. Feuilleteau de Bruin en F.J. Goedhart.

Coll.

De Commissaris van Politie,

Aan

De ~~x~~ Heer Hoofd van de ~~x~~ Centrale
Veiligheidsdienst
Javastraat 68

[Handwritten Signature]
(C. Roscher).

's- Gravenhage.

I. D. HAARLEM

N° 12/1947

195

13

Uitslag van een op

te Haarlem gehouden

Donderdag 5 Juni 1947, Vopenbare vergadering van het Comité voor handhaving Rijkseenheid te Haarlem, Concertgebouw. Sprekers: Prof. Gerbrandy en Welter. Aanwezig 1800 personen. Stemming enthousiast. Ongeregeldheden kwamen niet voor.

Volgno.
10 JUNI 1947
ACD/17064

11-6-47
 UITGEBUURT
 11-6-47

W. J. G. van der Grinten

Als eerste spreker trad op Prof. Dr. P. J. Gerbrandy, geb. te Nymphenburg 13-4-1885. Prof. Gerbrandy begon zijn rede met een overzicht te geven van de catastrophale toestand, waarin Ned. Indië zich bevindt. Spreker was van mening, dat ~~het~~ allen met enke op parlementaire wijze gekozen regering verantwoordelijk waren. "De voorbije oorlog is gestreden om het recht. Hoe is het met het recht in Indië? Daar durft zich niemand uit te spreken uit angst voor de Republiek. De huidige toestand is hemelstergend. De kabinetten Schermerhorn en Beel zijn hiervoor verantwoordelijk. Deze personen voerden ingrijpende veranderingen in de structuur van het staatsbeleid in met verwaarlozing van de bepalingen in de Grondwet vastgelegd. Spreker hekelde op heftige wijze de republiek van Soekarno en Mohammed Hatta, die naar zijn mening van Japanse makelij was. "Het is thans zover gekomen, dat Nederlanders uit zelfbehoud zich aansluiten bij deze klik. Dit is een vreselijke schuld, die drukt op de schouders van onze Regering. Blijkbaar heeft ze nu de gemaakte fouten ingezien. De Ministers Beel en Jonkman hebben zich in Indië persoonlijk van de situatie op de hoogte gesteld met als resultaat, dat direct bij hun terugkeer door de Commissie-Generaal aan de republiek een nota in de vorm van een ultimatum werd toegezonden.

Indien de Regering nu het roer omgooit, staan wij voor 100% achter haar. Maar dan zal de republiek moeten verdwijnen, want ik weiger deze te erkennen (luid applaus). Overigens was het spreker niet duidelijk waarom de Ministers Beel en Jonkman naar Indië moesten gaan, omdat zij aan de hand van de rapporten, die zij in Den Haag onder de ogen kregen, voldoende over de situatie in Indië waren ingelicht (hilariteit). Voorts hekelde hij de opstelling van de nota, die zijns inziens geen andere mogelijkheden opende, dan opnieuw onderhandelen met de klik van Soekarno, en verdere concessies doen. "In de Tweede Kamer is ook over het verdrag van Linggadjati veel te doen geweest. Doch wat is gebeurd? Men heeft dit verdrag er doorgejaagd, trots de verstandige politiek van de heren Schouten en Romme. Nu zitten wij met de wrakstukken van een kolonie die voorheen de gehele wereld ten voorbeeld werd gesteld. Indien de nota door de republiek wordt verworpen, wat doet dan de Regering? Wij zijn momenteel niet in staat, gezien onze slechte deviezenpositie, een oorlog te voeren en dit weet Soekarno ook. Spreker besloot met de aanwezigen op te wekken tot het tekenen van een petitie, die aan de Regering zal worden voorgelegd, teneinde aan de huidige politieke crisis een eind te maken.

Als tweede spreker trad op de Heer Welter, oud-Minister van Koloniën, die meende een waarschuwend woord te moeten laten klinken tot de Regering. "Wij mogen niet onderhandelen met lieden, die ons vijandig gezind zijn!" Spreker soemde diverse stappen van de Regering op, die z.i. volkomen de chaos van nu in de hand hadden gewerkt. "Een man als Tjarda van Starckenborch Stachouwer had in Indië moeten onderhandelen, in plaats van Van Mook. De Ministers Beel en Jonkman hebben tijdens hun verblijf in Indië de chaos kunnen constateren en moeten nu verantwoording hiervoor afleggen; doen zij dit niet, dan dienen zij te verdwijnen!" Voorts hekelde hij het ontstaan en de instandhouding van de republiek, die z.i. te wijten was aan de socialistische neigingen regeringen

Charles Joseph Ignace Marie Mellor, geb. te's. G. van der Grinten 6-4-1880,
 won. te's. G. van der Grinten

in Engeland en Nederland. Spreker was er van overtuigd, dat indien er momenteel een man als Colijn minister-president ware geweest, de republiek reeds was weggevaagd. Wat doet van Meek? Op 4 September 1945 schreef hij een brief aan den geëlleerden opperbevelhebber Lord Mountbatten, waarin hij letterlijk schreef, dat Soekarno een ernstige collaborateur was, die in de gevangenis thuis hoorde. Thans onderhandelt hij met dezen "Excellentie" (hilariteit). Voorts oefende spreker critiek op de politiek van de Partij van den Arbeid, die, koste wat kost, haar zin wil ke doordrijven. Zij verbergen de toestanden in Indië. De honger, de besmettelijke ziekten etc. De houding van de K.V.P. is als volgt te verklaren. Deze partij, die immer heeft bewezen de voorvechter te zijn voor de rechten van de democratie, maakte een kapitale blunder, door in het vorige jaar een compromis te sluiten met de Partij van den Arbeid.

Zij wilde haar partij doen voorstellen als een door en door sociale partij, die meende goed gesteund te zijn met de socialistten. Er is echter ten opzichte van het Indië-beleid het tegendeel bewezen. Zij hebben de sleutelpositie uit handen gegeven, trots hun overwinning tijdens de laatste verkiezingen. Thans beseffen zij, dat als Indië voor ons verloren gaat, dit voor Nederland rampoed betekent, die uiteindelijk juist den kleinen man zal drukken. Dan zal het communisme zich verder invreten in deze toch al zo ontwrichte maatschappij. Wij stonden sceptisch tegenover het accoord van Linggadjadi, maar ha na haar totstandkoming toch verwacht weer te kunnen werken op onze ondernemingen en onze financiële belangen veilig te kunnen stellen, doch ook dit is mis gelopen. Amerika heeft dit ten opzichte van de Philippijnen beter bekeken en heeft daar niet alle troeven uit handen gegeven. De regering dient te beseffen, dat wij in de ogen van Amerika niet credietwaardig zullen zijn, indien wij onze belangen in Indië niet hebben veiliggesteld. Wij hebben hierop recht, Indië is groot gemaakt door Nederland. Spreker waarschuwde de regering na het verstrijken van den 10en Juni 1947 niet opnieuw in de oude sleur te vervallen, doch een krachtiger houding aan te nemen. Veronderstel dat Soekarno de nota verwerpt, zal Schermerhorn dan erkennen te hebben gefaald? Neen! Voorts hekelde hij eveneens de opstelling der nota, waarin talrijke belangrijke punten ontbraken. Vooral de positie van de Kroon wordt geheel verwaarloosd. Alles hangt nu af van de K.V.P., zij kan aan deze chaos een einde maken en ik vertrouw, dat zij dit zal doen. Spreker besloot met een opwekking om lid te worden van het Comité voor de Handhaving van Rijkseenheid en de petitie te tekenen. Het geheel had een rustig verloop. Na afloop der bijeenkomst werd bij den uitgang der zaal een collecte gehouden tot dekking der gemaakte kosten.

De stemming der toehoorders was uiterst enthousiast.

INLICHTINGENDIENST.
ROTTERDAM.
I.D. No. 621.
GEHEIM.

Volgno.

10 JUNI 1947

ACD/17190

Rotterdam, 9 Juni 1947

UITGEBOKT

BUREAU	
Nummer:	
Datum:	13-6-47

af. Rotterdam

Kort verslag van de openbare vergadering van het plaatselijk Comité "Handhaving Rijkseenheid", gehouden op Vrijdag 6 Juni 1947, te 20 uur, in de Riviera-hal te Rotterdam.

Aanwezig ^{was} circa 1200 personen, onder wie circa 250 vrouwen en een 30-tal militairen.

Gonggrijp, prof. George Lodewijk, geboren 17-10-1885 te Njalindoeng (N.O.I.), ~~hoogleraar in de economie, wonende te Rotterdam, Mathenesserlaan No. 417b,~~ opent te ruim 20 uur de vergadering met een woord van welkom en zegt, dat in een goed geregeerde staat, Regering en Volk gebonden zijn aan de bestaande wetten. Wat Indië betreft, zweert daarom de Gouverneur-Generaal trouw aan de Grondwet en belooft, dat hij de welvaart van Indië naar vermogen zal bevorderen. En ~~wanneer~~ ^{wanneer} in Indië rechtszekerheid, orde en rust worden gehandhaafd, ~~betreft~~ ^{betreft} dit tevens de orde en rust in Nederland. ~~De~~ ^{De} leven thans in een tijd van diepgaande crises en revolutionaire woelingen. De ene fout is met alle macht tegen deze stromingen op roeien en de andere fout is zich critiekloos daaraan overgeven. We behoren in zo'n tijd van revolutie ons zelf te zijn.

De 80-jarige oorlog was een strijd van behoud, n.l. de vrijheden der burgers. De oorlog van 1940 was ook een strijd van behoud, n.l. de handhaving van onze vrijheid en niet om materiele waarden. Churchill en Roosevelt hebben deze vrijheden in het Atlantisch Handvest opnieuw geformuleerd.

Er zijn thans 3 sectoren in de wereld, n.l.:

1. Westers-Amerikaanse wereld,
2. ~~Westerse~~ Wereld der Sovjet Unie
3. Aziatische Wereld, waarbij we de Afrikaanse wereld kunnen inlassen.

De wereldvrijheid hangt nu af of "deze Aziatische wereld wordt getrokken door Moskou of ons Westen."

Spr. besluit met te concluderen, dat dit, wat Indië betreft, zal afhangen van "onze kloekheid en ons plichtsbesef." "Je Maintiendrai" ~~wat~~ ^{dat} daarom ons devies ~~zijn~~ ^{zijn} ~~moeten zijn~~ ^{moeten zijn}.

Generaal Winkelman ~~begint~~ ^{begint} met de bekentenis nimmer in Indië te zijn geweest, doch het onderwerp te willen bezien van het standpunt van een rechtgeaard Nederlander. Spr, wijst zijn toehoorders op het, enige jaren geleden uitgegeven, boek "Daar is iets groots verricht", doch hij zou nu met een kleine variatie daarop willen zeggen "Daar is iets leijks verricht", n.l. het sluiten van het accoord van Linggadjati.

~~De Generaal~~ ^{De} voorstanders van dit accoord, o.a. Vorrink, hebben "ons" reactionnaire, botte egoïsten genoemd, die een verstard koloniaal bewind willen herstellen. Anderen noemden "ons", "een klein van geniepige haat bezeten gezelschap", dat de grootste leugens gebruikt om een koloniale oorlog te ontketenen. Hoe zou dat kunnen, roept spr. uit, want wij hebben immer voor de vrijheid gestreden. Spr. wijst er op, dat zijns inziens de koloniale verhoudingen

verhoudingen reeds jaren niet meer bestaan. Sedert 1931 was de meerderheid van de Volksraad inheems. Er waren vele inheemse burgemeesters en Departementshoofden, terwijl er in Londen zelfs een inheemse minister was. De emancipatie kan evenwel niet vlugger gaan dan haar ontwikkeling toestaan en hiervoor heeft het Nederlands-Indisch gouvernement alles gedaan hebben

Spr. wijst op de Koninklijke rede van 6 December 1942, waarin o.a. werd gezegd, dat na de bevrijding een conferentie met alle bevolkingsgroepen zou plaats hebben, waarin in orde en rust, vrijoverleg zou zijn. En juist met deze orde en rust is het droevig gesteld. De Japanse capitulatie kwam onverwachts en er waren niet onmiddellijk voldoende troepen beschikbaar. Engeland aanvaardde van Amerika de opdracht de Jappen te ontwapenen, de krijgsgevangenen te bevrijden en de geïnterneerden te beveiligen. Hiervan is niets terecht gekomen. Het zal evenwel nog anders zijn gegaan wanneer Jhr. van Starckenborgh Stachouwer en de ~~ambassadeurs~~ ^{ambassadeurs} tenaren dadelijk op hun plaatsen waren gekomen. Hierover zijn wij het allen eens, dat het karakter van de wanorde ontstaan is door de Japanse bezetting. Met die hulp hebben collaborateurs als Soekarno kans gezien aan het bewind te komen. Nu is de toestand wanhopig. Moord, brandstichting en mishandeling zijn aan de orde van de dag en dat laat de regering toe. Overal waar onze troepen zijn is orde en rust, doch waar Soekarno met zijn bende is, heerst de grofste willekeur.

Alles van Winkelman

Spr. zegt nog pas geleden van oorlogsvrijwilligers te hebben gehoord, dat de bevolking 's nachts met gevaar voor eigen leven hun hulp had ingeroepen. "Het is schande," roept spr. uit, "dat zulks kan gebeuren in een gebied waarvoor wij verantwoordelijk zijn." (Applaus). "Onze verantwoordelijke mannen lappen eenvoudig Art. 73 van het Handvest aan hun laars. Van Mook, die Soekarno in zijn brief aan Mountbatten beschrijft als een collaborateur, ontpopt zich later als een vriend van de Republiek. Van Mook heeft het, aldus spr., zelfs bestaan ^{zelfs bestaan} een dag ^{herover mededeling} teroren mededeling van de voorgenomen actie bij Modjokerto te doen aan de Republiek, waardoor verrassing was uitgesloten.

Spreeker onvolg.

"Soekarno heeft een Quisling-natuur. In de Hogeschool te Bandoeng sprak hij ~~xxxxxx~~ (Soekarno) een rede uit, waarin hij de Hollandse vrouwen slechts geschikt achtte voor de bordelen der Japanse soldaten, terwijl hij over de Koningin uitlatingen deed, welke hier niet zijn te herhalen. Dr. van Mook zeide, dat onderhandelingen met Soekarno onvruchtbaar waren, doch desondanks bezocht Dr. Koets Soekarno. Het was immers alleen maar praten, doch niet ~~niet~~ onderhandelen. En de Engelsman spreekt en schrijft over deze Nederlandse zaak heel anders dan b.v. over de Groot-Moefti van Jeruzalem, want dat raakt Engelse belangen. Mussert werd gefusilleerd, maar Soekarno erkennen wij hier."

De regering laat onze vrijwilligers en de 7 December-Divisie opsluiten binnen een demarcatie-lijn, waar zij doelschijven zijn voor de Republikeinen. Hulde aan onze troepen voor hun houding onder die omstandigheden, zegt spr.

En dat alles is gebeurd, terwijl de Jappen nog gewapend rondliepen, in het Republikeinse leger Japanse instructeurs dienden en nog duizenden Nederlanders in interneringskampen verbleven.

Toen kwam Linggadjati en sloeg ons de schrik om het hart. Wij hadden nog hoop op de Kamer, doch de partij-politiek heeft van het landsbelang gewonnen. Spr. maakt de ~~xxx~~ ^{xxx} ~~wazigheid~~ ^{wijze} ~~waarmede~~ het ontwerp werd behandeld en gaat in op de motie -

Romme

Romme - Van der Goes van Naters. " In ieder geval heeft de Regering het Linggadjati van Romme, hetwelk door de Kamer was aangenomen, op eigen houtje laten vallen en hebben wij nu weer het naakte Linggadjati, waarvan Mr. Aalberse heeft gezegd, dat dit strafbare Grondwet-schennis betekent." *Wie bestoet General Winkelman zijn redevering.*

De tweede spreker, de Wilde, Mr. J.A., geboren 7-1-1879, lid der Staten-Generaal en wonende Westeinde 43 te Voorburg, *zette* dat *we leven leeft* onder een Regering, die, naarmate zij incompetenter wordt, steeds meer autoritair gaat optreden, hiertoe in staat gesteld door een toevallige parlementaire meerderheid. Wie zich echter tegen Linggadjati keert, wordt - en dat wel speciaal door de Partij van de Arbeid - voor reactionnair en koloniaal oorlogsmaker uitgekreten. Spr. haalt hierbij aan het bekende, door Kees Vorrink ondertekende pamflet van de Partij van de Arbeid en *zegt*, dat *dit* de tegenstanders van Linggadjati, hierin bestempeld worden als een kleinzielig, geniepig gezelschap, dat in vijf jaren oorlog niets geleerd zou hebben.

Verder spr. memoreert het einde van de oorlog in Indië en het onder Japane leiding ontstaan der Republiek *en zegt dat* De Engelsen toen niets deden en de *overhandhaving* overlieten aan de Japanners. Desondanks zagen wij de toekomst met vertrouwen tegemoet, want wij hadden de juiste man op de juiste plaats, n.l. de Gouverneur-Generaal Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, die de teugels wederom in handen zou nemen. *Achteraf* hadden wij nog een man, n.l. Van Mook, die de toestand doorzag en die in zijn bewuste brief van 3 September 1945 Lord Mountbatten de toestand klaar en helder uiteenzette. Wij, tegenstanders van Linggadjati, volgen nu nog steeds dezelfde politiek, zoals Van Mook die voorstond in September 1945 en juist daarom is het een valse voorstelling, dat wij reactionnair of belust op een koloniale oorlog zouden zijn. Al heel spoedig bleek echter, dat Van Mook niet de juiste man was. Hij ging *en spr. vraagt* zich af of dit geschiedt is onder pressie van Engeland of door gebrek aan troepen } praten met de Republiek, daarbij niet het gevaar ziende, dat *revolutie* gelijk een woekerplant is, welke men slechts kan overwinnen door haar bij de wortel af te snijden. Ook Logemann maakte deze zelfde fout, *zegt spr.* Hij toch was het, die in 1945 verkondigde, dat praten met de Republiek onvruchtbaar, zelfs onwaardig zou zijn. De eerste indrukken zijn altijd de beste, *zegt spr.*, en de indrukken van deze twee Indië-kenners bij uitnemendheid, waren dan ook juist *{* alhoewel spr. *zegt* niet te willen ontkennen, dat men in de politiek wel eens op een oordeel of inzicht terug moet komen - *}. In dit geval was dit echter onjuist,* *als spreker* en mede hierdoor ontzegt spr. aan de Regering het recht om de tegenstanders als reactionnair te bestempelen.

Spreker vervolgt: "Het verloop der dingen heeft de eerste zienswijze van Van Mook en Logemann volkomen gerechtvaardigd. Men heeft, onder Engelse leiding, toch onderhandelingen aangeknoopt met de Republiek, daardoor de marionetten-regering van die Republiek op gelijke hoogte stellende met de Nederlandse Regering, wat toch gevolg heeft gehad een verscheurd Koninkrijk. Men heeft zodanig gemanoëvreerd, dat alleen de 17 punten van het accoord zijn ondertekend. De toelichting en de notulen, welke door de Republiek niet worden erkend heeft men terzijde geschoven, hiermede een eind makende aan ons Koninkrijk.

Zelfs in het kamp van de voorstanders van Linggadjati waren

in dit verband

waren mensen, die het gevaar gingen inzien. Spr. ~~was~~ ^{is} op het bekende artikel van Mr. Oud in "Het Vrije Volk" van 3 December 1946 en op de artikelen van Prof. Aalberse in "Het Brabants Nieuwsblad". Evenwel de Regering volgde haar eigen autoritaire weg.

E mede

Spr. ~~zeft~~ ^{zegt} met allergrootste bezwaar te hebben tegen het feit, dat Dr. Van Mook, toen hij overstag ging, alle ervaren Indië-kenners terzijde heeft geschoven, hiermede de grootste verwarring stichtende onder de getrouwe Indonesiërs, en waardoor het noodlottige Linggadjadi tot stand kwam, dat een Rijksconferentie in feite overbodig maakte en ons voor een voldongen feit heeft gesteld.

De benoeming van een Commissie-Generaal is een volkomen overbodig iets, ~~zegt spr.~~ en een ernstige fout in ons beleid. Het was voldoende geweest deskundige ambtenaren, desnoods een nieuwe Gouverneur-Generaal te zenden, doch het moesten blijkbaar dictatoriale mensen zijn, zoals Schermerhorn, een man, die geen grenzen kent. Schouten heeft hier voor herhaaldelijk gewaarschuwd en gezegd, dat Schermerhorn een man is, die de minderheden volkomen negeert en bovendien denkt, dat hij de wijsheid in pacht heeft. Wij hebben mannen nodig, die zich houden aan de wetten des lands en opkomen voor het Nederlands gezag in plaats van dat zij persoonlijk-idealisme nastreven. Spr. ~~zegt~~ ^{zegt}, de heren Van Mook en Schermerhorn niet van kwade trouw te willen verdenken, doch meende toch, dat zij ons Koninkrijk slopen. Zij brengen ons van de ene impasse in de andere, zijn blind voor de werkelijkheid en onderkennen de mentaliteit van de Republiek, zich daarbij gedekt voelende door een parlementaire meerderheid. Spr. ~~zegt~~ ^{zegt} niet anders te kunnen doen dan tegen dit alles met klem te protesteren, want Niet alleen dat deze handelwijze een ondermijning van het gezag betekent, zij heeft reeds de economische welvaart van het Indonesische en Nederlandse volk ten val gebracht en zal voortgaan dat te blijven doen.

Spr. vindt het bedenkelijk, dat de Katholieke Volkspartij nu het accoord van Linggadjadi toch ondertekend ~~is~~ met volledige terzijdeschuiving van de, door het Parlement aangenomen, motie Romme-Van der Goes van Naters aan de Regering niet een halt heeft toegeroepen en deze gang van zaken in feite ~~is~~ ^{is} gesanctionneerd en dus mede-verantwoordelijk is voor deze verderfelijke politiek.

Spr. vraagt zich ten slotte af of de strijd nu verloren is en "wij" ons hoofd moeten buigen voor het personalistisch socialisme. ~~en komt~~ ^{komt} daarbij tot de conclusie, dat dit niet het geval behoeft te zijn. "Wij" mogen Nederlands-Indië niet los laten, het gezag moet hersteld worden, doch het zal moeten gaan langs legale wegen. "Wij" mogen niet dezelfde weg volgen als Koejemans, ~~zegt spr.~~ ^{zegt spr.} die dreigt met staking als het tot een oorlog zou komen. Dit ~~is~~ ^{is} een vorm van democratie, die wij niet kennen.

Spokenwoord:

Nu de Republiek de overeenkomst schendt, geeft dit ons het recht deze te ontbinden. Bovendien zegt de Republiek wel, dat wij de facto het gezag uitoefent op Java en Sumatra, doch niets is minder waar; daartoe herinnere men zich de verschillende onafhankelijkheidsbewegingen op Java. De Republiek is door terreur in elkaar getimmerd en juist nu moet komen de juiste man op de juiste plaats, die geen overtreding duldt, noch van de Republiek noch van het accoord en in staat is, het gezag

gezag te handhaven." Spr. hekelt de eenzijdige voorlichting, alhoewel de verklaringen van de heren Verzijl en Posthuma reeds verhelderend hebben gewerkt.

" Zolang de Partij van de Arbeid en C.P.N. echter regeren, is zelfs een nauwgezette uitvoering van Linggadjadi onmogelijk, omdat zij steeds tot nieuwe concessies bereid zijn. Indien "wij" hiertegen protesteren, zegt spr., worden "wij" uitgemaakt voor oorlogsschrikers, doch voor de collaborateur Soekarno staat men steeds klaar."

~~Spr. zegt, dat wij~~ wat de tegenstanders zo graag beweren, geen vrees moeten hebben voor het buitenland, of dit nu Engeland of Amerika is, want men moet maar eens een beter bestuurd kolonie aanwijzen dan Nederlands-Indië. Voor het communisme behoeven we in het geheel niet bevreesd te zijn, want dat weet niet wat democratie is."

"Wij" zullen steeds blijven protesteren, net zolang tot weer een Nederlandse politiek zal worden gevoerd. Ons volk slikt niet alles meer, de Indië-kenners moeten nu gaan en langs de legale weg moeten en kunnen "we" de zaak weer in het reine brengen."

Gonggrijp, G.L., voermond, die in de pauze nog opgewekt werd van het petitionnement, sluit hierna te circa 23.15 uur met een woord van dank aan de sprekers, de bijeenkomst ~~af~~ met de bezoekers ~~kaln~~ uitgang. ~~Wanneer de spreker~~

Bij de uitgang van de zaal werd een collecte gehouden ~~ten bate van de zaalhuur of ten behoeve van de kosten van de zaalhuur.~~ In de zaal was een boekenstand ingericht. Het spreekgestoelte was ~~behangen~~ met de nationale vlag, terwijl de bekende aanplakbiljetten met de gebroken kroon in de zaal waren opgehangen.

Beide sprekers oogstten herhaaldelijk applaus. Aan de bezoekers werd een krant, "Indië", uitgereikt, waarvan een exemplaar ten behoeve van de C.V.D. is aangevraagd.

De vergadering was per advertentie aangekondigd in : ~~in~~ de "Nationale Rotterdamse Courant", Met "Rotterdamsch Nieuwsblad", "Trouw" en "De Rotterdammer".

Verzonden aan : Hoofd van den Centrale Veiligheids Dienst, Javastraat 68 te 's-Gravenhage. Procureur-Generaal bij het Gerechtshof, fgd. Directeur van Politie te 's-Gravenhage.

De heer de
Wilde
zijn redenering
als volgt

tot bekering

+

8

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

GEHEIM.

No.B.17190.

Dict.: H. Typ.: TV.9.

Onderwerp: Vergadering
"Nationaal Comité Handhaving
Rijkseenheid."

's- Gravenhage, 23 Juni 1947.
Javastraat 68.

Tel.:)111539.

)112778.

UITGEBOEKT

Kort verslag van de openbare vergadering van het Comité "Handhaving Rijkseenheid", afd. Rotterdam, gehouden op Vrijdag, 6 Juni 1947 te 20 uur in de Riviera-Hal, aldaar.

Aanwezig waren circa 1200 personen, onder wie circa 250 vrouwen en een 30-tal militairen.

Prof. George Lodewijk Gonggrijp, geb. 17.10.1885 te Njalindoeng (N.O.I.), won. te Rotterdam, opende te ruim 20 uur de vergadering met een woord van welkom en zei o.m. dat in een goed geregeerde staat, Regering en Volk gebonden zijn aan de bestaande wetten. Wat Indië betref zwoer daarom de Gouverneur-Generaal trouw aan de Grondwet en beloofde dat hij de welvaart van Indië naar vermogen zou bevorderen. Indien in Indië rechtszekerheid, orde en rust zouden worden gehandhaafd, aldus spreker, zou dit tevens de orde en rust in Nederland bevorderen.

Prof. Gonggrijp vervolgde: "We leven thans in een tijd van diepgaande crises en revolutionaire woelingen. De ene fout is met alle macht tegen deze stromingen op roeien en de andere fout is zich critiekloos daaraan overgeven. We behoren in zo'n tijd van revolutie ons zelf te zijn.

De 80-jarige oorlog was een strijd van behoud, nl. de vrijheden der burgers. De oorlog van 1940 was ook een strijd van behoud, nl. de handhaving van onze vrijheid en niet om materiele waarden. Churchill en Roosevelt hebben deze vrijheden in het Atlantisch Handvest opnieuw geformuleerd.

Er zijn thans 3 sectoren in de wereld, nl.:

1. Westers-Amerikaanse wereld,
2. Wereld der Sovjet Unie,
3. Aziatische Wereld, waarbij we de Afrikaanse wereld kunnen inlassen.

Verzonden aan:

Z.E. de Minister v. Binnenl. Zaken,
Z.E. de Minister v. Justitie,
Z.E. de Minister v. Overzeese Gebiedsdelen,
De Hr. Hoofd v. d. Generale Staf III B.,
De Hr. Hoofd Sectie III M.I.D., Marinestaf,
De Hr. Hoofdcommissaris v. Politie te Amsterdam,
De Hr. Hoofdcommissaris v. Politie te Den Haag,
De Hr. Hoofdcommissaris v. Politie te Utrecht,
De Hr. Hoofdcommissaris v. Politie te Groningen.

-De-

van het feit
De wereldvrijheid hangt nu af/of deze
Aziatische wereld wordt getrokken door Moskou of ons Wes-
ten".

Spr. besloot met te concluderen, dat dit, wat Indië hetrof, zou afhangen van "onze kloekheid en ons plichtsbesef". "Je Maintiendrai" zou daarom het devies moeten zijn.

Generaal Winkelman, die hierna het woord voerde begon met de bekentenis nimmer in Indië te zijn geweest, doch het onderwerp te willen bezien van het standpunt van een rechtgeaard Nederlander. Spr. wees zijn toehoorders op het, enige jaren geleden uitgegeven boek: "Daar is iets groots verricht", doch hij zou nu met een kleine variatie daarop willen zeggen: "Daar is iets lelijks verricht", nl. het sluiten van het accoord van Linggadjati. De Generaal vervolgde: "De voorstanders van dit accoord, o.a. Vorrink, hebben ons reactionnaire, botte egoïsten genoemd, die een verstard koloniaal bewind willen herstellen. Anderen noemden ons "een klein van geniepige haat bezeten gezelschap", dat de grofste leugens gebruikt om een koloniale oorlog te ontketenen. "Hoe zou dat kunnen," riep spr. uit, "want wij hebben immer voor de vrijheid gestreden." Spr. wees er op, dat z.i. de koloniale verhoudingen reeds jaren niet meer bestaan. Sedert 1931 was de meerderheid van de Volksraad inheems. Er waren vele inheemse burgemeesters en Departementshoofden, terwijl er in Londen zelfs een inheemse minister was. De emancipatie kon evenwel niet vlugger gaan dan haar ontwikkeling toestond en hiervoor zou het Nederlands-Indisch gouvernement alles gedaan hebben.

Spr. wees op de Koninklijke rede van 6 December 1942, waarin o.a. werd gezegd, dat na de bevrijding een conferentie met alle bevolkingsgroepen zou plaats hebben, waarin in orde en rust, vrij overleg zou zijn. En juist met deze orde en rust is het droevig gesteld. De Japanse capitulatie kwam onverwachts en er waren niet onmiddellijk voldoende troepen beschikbaar. Engeland aanvaardde van Amerika de opdracht de Jappen te ontwapenen, de krijgsgevangenen te bevrijden en de geïnterneerden te beveiligen. Hiervan is niets terecht gekomen. Het zou evenwel anders zijn gegaan, wanneer Jhr. van Starckenborgh Stadhouwer en de desbetreffende ambtenaren dadelijk op hun plaatsen waren gekomen. "Hierover zijn wij het allen eens," aldus gen. Winkelman, "dat het karakter van de wanorde ontstaan is door de Japanse bezetting. Met die hulp hebben collaborateurs als Soekarno kans gezien aan het bewind te komen. Nu is de toestand wanhopig. Moord, brandstichting en mishandeling zijn aan de orde van de dag en dat laat de regering toe. Overal waar onze troepen zijn, is orde en rust, doch waar Soekarno met zijn bende is, heerst de grofste willekeur."

Spr. zeide nog pas geleden van oorlogsvrijwilligers te hebben gehoord, dat de bevolking 's nachts met gevaar voor eigen leven hun hulp had ingeroepen.

"Het is schande", riep spreker uit, "dat zulks kan gebeuren in een gebied waarvoor wij verantwoordelijk zijn." (Applaus). "Onze verantwoordelijke mannen lappen eenvoudig Art. 73 van het Handvest aan hun laars. Van Mook, die Soekarno in zijn brief aan Muntbatten beschrijft als een collaborateur, ont-popt zich later als een vriend van de Republiek." Van Mook zou het, aldus spreker, zelfs bestaan hebben van de voorgenomen actie bij Modjokerto tevoren mededeling te doen aan de Re-publiek, waardoor verrassing was uitgesloten. Spreker vervolg-de: "Soekarno heeft een Quisling-natuur. In de Hogeschool te Ban-doeng sprak hij een rede uit, waarin hij de Hollandse vrou-wen slechts geschikt achtte voor de bordelen der Japanse soldaten, terwijl hij over de Koningin uitlatingen deed, wel-ke hier niet zijn te herhalen. Dr. van Mook zeide, dat on-derhandelingen met Soekarno onvruchtbaar waren, doch des-ondanks bezocht Dr. Koets Soekarno. Het was immers alleen maar praten, doch niet onderhandelen. En de Engelsman spreekt en schrijft over deze Nederlandse zaak heel anders dan b.v. over de Groot-Moefti van Jeruzalem, want dat raakt Engelse belangen. Mussert werd gefusilleerd, maar Soekarno erkennen wij hier.

De Regering laat onze vrijwilligers en de 7 December-Divisie opsluiten binnen een demarcatie-lijn, waar zij doelschijven zijn voor de Republikeinen. Hulde aan onze troepen voor hun houding onder die omstandigheden.

En dat alles is gebeurd, terwijl de Jappen nog gewapend rondliepen, in het Republikeinse leger Japan-se instructeurs dienden en nog duizenden Nederlanders in interneringskampen verbleven.

Toen kwam Linggadjati en sloeg ons de schrik om het hart. Wij hadden nog hoop op de Kamer, doch de partij-politiek heeft van het landsbelang gewonnen." Vervolgens laakte spreker de wijze waarop het ontwerp werd behandeld en ging in op de motie Romme - Van der Goez van Naters. "In ieder geval heeft de Regering het Linggadjati van Rom-me, hetwelk door de Kamer was aangenomen, op eigen houtje laten vallen en hebben wij nu weer het naakte Linggadjati, waarvan Mr. Aalberse heeft gezegd, dat dit strafbare Grond-wet-schennis betekent," besloot generaal Winkelman zijn rede-voering.

De tweede spreker, Mr. J. A. de Wilde, geb. 7.1.1879, won. te Voorburg, zeide dat men hier te lande/onder een Regering, die, naarmate zij incompetenter wordt, steeds meer autoritair gaat optreden, hiertoe in staat gesteld door een toevallige parlementaire meerderheid. Wie zich echter tegen Linggadjati keert, wordt - en dat wel speciaal door de Partij van de Arbeid - voor reactionnaire en koloniale oorlogophitser uitgekroten. Spr. haalde hierbij aan het be-kende, door Koos Vorrink ondertokende pamflet van de Par-tij van de Arbeid en zeide, dat de tegenstanders van Linggadjati, hierin bestempeld worden als een kleinzielig, geniepig gezelschap, dat in vijf jaren oorlog niets geleerd zou hebben. Vervolgens memoreerde hij het einde van de oorlog in Indië en het onder Japanse leiding ontstaan der

Republiek. "De Engelsen deden toen niets en lieten de handhaving der openbare orde aan de Japanners over. Desondanks zagen wij de toekomst met vertrouwen tegemoet, want wij hadden de juiste man op de juiste plaats, nl. de Gouverneur-Generaal Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, die de teugels wederom in handen zou nemen. Verder hadden wij nog een man, nl. Van Mook, die de toestand doorzag en die in zijn bewuste brief van 3 September 1945 Lord Mountbatten de toestand klaar en helder uiteenzette. Wij, tegenstanders van Linggadjati, volgen nu nog steeds dezelfde politiek, zoals Van Mook die voorstond in September 1945 en juist daarom is het een valse voorstelling, dat wij reactionnair of be-lust op een koloniale oorlog zouden zijn. Al heel spoedig bleek echter, dat Van Mook niet de juiste man was. Hij ging (en spr. vroeg zich af of dit geschied is onder pres-sie van Engeland of door gebrek aan troepen) praten met de Republiek, daarbij niet het gevaar ziende, dat revolutie ge-lijk een woekerplant is, welke men slechts kan overwinnen door haar bij de wortel af te snijden. Ook Logemann maakte deze zelfde fout. Hij toch was het, die in 1945 verkondig-de, dat praten met de Republiek onvruchtbaar, zelfs on-waardig zou zijn. De eerste indrukken zijn altijd de beste en de indrukken van deze twee Indië-kenners bij uitnemend-heid, waren dan ook juist (alhoewel spr. zei niet te willen ontkennen, dat men in de politiek wel eens op een oordeel of inzicht terug moet komen)." In dit geval was dit echter on-juist, aldus spreker, en mede hierdoor ontzei hij aan de Re-gering het recht om de tegenstanders als reactionnair te bestempelen.

Spreker vervolgde: "Het verloop der dingen heeft de eerste zienswijze van Van Mook en Logemann volkomen gerechtvaar-digd. Men heeft, onder Engelse leiding, tóch onderhande-lingen aangeknoopt met de Republiek, daardoor de marionet-ten-regering van die Republiek op gelijke hoogte stellende met de Nederlandse Regering, wat tot gevolg heeft gehad een verscheurd Koninkrijk. Men heeft zodanig gemancouvreerd, dat alleen de 17 punten van het accoord zijn ondertekend. De toelichting en de notulen, welke door de Republiek niet worden erkend, heeft men terzijde geschoven, hiermede een eind makend aan ons Koninkrijk.

Zelfs in het kamp van de voorstanders van Linggadjati waren mensen, die het gevaar gingen inzien." Spr. wees in dit verband op het bekende artikel van Mr. Oud in "Het Vrije Volk" van 3 December 1946 en op de artikelen van Prof. Aalberse in "Het Brabants Nieuwsblad". Evenwel de Regering volgde haar eigen autoritaire weg, aldus spreker.

"Het allergrootste bezwaar heb ik tegen het feit, dat Dr. Van Mook, toen hij oversteg ging, alle ervaren Indië-kenners terzijde heeft geschoven, hiermede de grootste verwarring stichtende onder de getrouwe Indonesiërs waar-door mede het noodlottige Linggadjati tot stand kwam, het

Linggadjati dat een Rijksconferentie in feite overbodig maakte en ons voor een voldongen feit stelde.

De benoeming van een Commissie-Generaal is een volkomen overbodig iets en een ernstige fout in ons beleid. Het was voldoende geweest deskundige ambtenaren, desnoods een nieuwe Gouverneur-Generaal te zenden, doch het moesten blijkbaar dictatoriale mensen zijn, zoals Schermerhorn, een man, die geen grenzen kent. Schouten heeft hiervoor herhaaldelijk gewaarschuwd en gezegd, dat Schermerhorn een man is, die de minderheden volkomen negeert en bovendien denkt, dat hij de wijsheid in pacht heeft. Wij hebben mannen nodig, die zich houden aan de wetten des lands en opkomen voor het Nederlands gezag in plaats van dat zij persoonlijk-idealisme nastreven." Spr. zeide, de heren Van Mook en Schermerhorn niet van kwade trouw te willen verdenken, doch meende toch, dat zij het Koninkrijk slopen. ("Zij brengen ons van de ene impasse in de andere, zijn blind voor de werkelijkheid en onderkennen de mentaliteit van de Republiek, zich daarbij gedekt voelende door een parlementaire meerderheid.") Spr. kon slechts tegen dit alles met klem protesteren. ("Niet alleen dat deze handelwijze een ondermijning van het gezag betekent, zij heeft reeds de economische welvaart van het Indonesische en Nederlandse volk ten val gebracht en zal voortgaan dat te blijven doen.")

Spr. vond het bedenkelijk, dat de Katholieke Volkspartij, nu het accoord van Linggadjati toch ondertekend was met volledige terzijdeschuiving van de, door het Parlement aangenomen motié Romme-Van der Goes van Naters, aan de Regering niet een halt had toegeroepen en deze gang van zaken in feite had gesanctioneerd en dus medeverantwoordelijk zou zijn voor deze vanderfelijke politiek.

Spr. vroeg zich ten slotte af of de strijd nu verloren zou zijn en men het hoofd zou moeten buigen voor het personalistisch socialisme. Hij kwam daarbij tot de conclusie, dat dit niet het geval behoeft te zijn. "Wij mogen Nederlands-Indië niet los laten, het gezag moet hersteld worden, doch het zal moeten gaan langs legale wegen. Wij mogen niet dezelfde weg volgen als Koejemans," aldus spreker. "Deze laatste dreigde met staking als het tot een oorlog zou komen. Dit is een vera van democratie, die wij niet kennen.

Nu de Republiek de overeenkomst schendt, geeft dit ons het recht deze te ontbinden. Bovendien zegt de Republiek wel, dat zij de facto het gezag uitoefent op Java en Sumatra, doch niets is minder waar; daartoe herinnere men zich de verschillende onafhankelijkheidsbewegingen op Java. De Republiek is door terreur in elkaar getimmerd en juist nu moet de juiste man op de juiste plaats komen, die geen overtreding duldt, noch van de Republiek noch van het accoord en in staat is, het gezag te hand-

haven." Spr. hekelde de eenzijdige voorlichting, alhoewel de verklaringen van de heren Verzijl en Posthuma reeds verhelderend hebben gewerkt.

"Zolang de Partij van de Arbeid en C.P.N. echter regeren, is zelfs een nauwgezette uitvoering van Ling-gadjati onmogelijk, omdat zij steeds tot nieuwe concessies bereid zijn. Indien wij hiertegen protesteren," zeide spreker, "worden wij uitgemaakt voor oorlogspolitici, doch voor de collaborateur Soekarno staat men steeds klaar."

"Wij moeten, wat de tegenstanders zo graag beweren, geen vrees hebben voor het buitenland, of dit nu Engeland of Amerika is, want men moet maar eens een beter bestuurde kolonie aanwijzen dan Nederlands-Indië. Voor het communisme behoeven we in het geheel niet bevreesd te zijn, want dat weet niet wat democratie is." De heer de Wilde besloot zijn redevoering als volgt: "Wij zullen steeds blijven protesteren, net zolang tot weer een Nederlandse politiek zal worden gevoerd. Ons volk slikt niet alles meer, de Indië-kenners moeten nu gaan en langs legale weg moeten en kunnen we de zaak weer in het reine brengen."

G.L. Gonggrijp, die in de pauze nog opgewekt had tot tekering van het petitionnement, sloot hierna te circa 23.15 uur met een woord van dank aan de sprekers de bijeenkomst.

Bij de uitgang van de zaal werd een collecte gehouden ter delging van de kosten van de zaalhuur.

In de zaal was een boekenstand ingericht.

Het spreekgestoelte was versierd met de nationale vlag, terwijl de bekende aanplakbiljetten met de gebroken kroon in de zaal waren opgehangen.

Beide sprekers oogstten herhaaldelijk applaus.

Aan de bezoekers werd een krant "Indië" uitgereikt.

C.V.D.

Typ.: TV.
Coll.: dr.

195

16 Juni

7.

B.X.17329

UITGEBODEN

GEHEIM

van.

RD.5

Propaganda
"Comité Handhaving Rijkseenheid".

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernaast aan te bieden een te Rotterdam verspreid propagandablad van het "Comité Handhaving Rijkseenheid", waarvan tot dusverre één exemplaar te mijner beschikking is gekomen.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST,
namens deze:

De Heer Minister-President
* de GRAAFHAGE.

J.G. Grabbendam.

Joll.: dk

GEHEIM. B

FOR ITTB TO OLDENZAAL.

Oldenzaal, 10 Juni 1947.

Volgno.
13 JUNI 1947
ACD/17238

№: 1091-09-47

Onderwerp: Toezending rapport lezing over Indië.

(K) 195

Bijgaande doe ik U toekomen een politierapport betreffende een te Oldenzaal gehouden lezing over het beleid van de Ned. Regering in Indië, gehouden op Zaterdag 7 Juni 1947 in de gemeente Oldenzaal.

C. B. ...

De wnd. Korpchef van Politie
Th. Padberg.

UITGEBEENT

[Handwritten signature]

Aan
het Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
Javastraat no. 68.
s GRAVENHAGE.

BUREAU D	
Nummer:	
Datum:	10-6-47

UITGEBOKT

Volgno.
17 JUNI 1947
ACD/17331

GEMEENTE-POLITIE LEERDAM

BUREAU D
18-6-47

GELIEVE BIJ DE BEANTWOORDING DATUM EN No. VAN DIT SCHRIJVEN TE VERMELDEN.

No. 1342.

BERICHT OP BRIEF VAN

BETREFFENDE B. Wigmans. e.a.

LEERDAM, 16 Juni 1947.

manifest is opgeborgen in: 08 224.

TYP. V.

hierbij heb ik de eer U te doen toekomen een "Manifest" uitgegeven door de C.P.N. afdeling Leerdam. Het werd uitgegeven in verband met de gehouden streek Landdag van het plaatselijk comité Leerdam van het Comité tot Handhaving Rijkseenheid op 14 Juni 1947 te Leerdam.

In verband daarmee moge ik U beleeft berichten dat genoemde Landdag werd bezocht door circa 3 duizend personen, en dat sprekers waren Prof. Gerbrandy en Generaal Winkelman. Daar het doel en streven der Rijkseenheid algemeen bekend mag worden geacht, acht ik een verslag van de Landdag overbodig.

∟ mij
ggk.

Aangezien werd medegedeeld dat de C.P.N. leden deze Landdag zouden verstoren is politie versterking verzocht en verkregen.

het geheel is echter rustig verlopen.

Op het terrein waren o.m. twee verslaggevers van het blad "De Waarheid" aanwezig. Een dezer personen is vermoedelijk geweest de in Uw schrijven, nr B.X.12309, d.d. 19 Maas 1947, genoemden B. Wigmans.

Omtrent dezen B. WIGMANS, kan ik U thans mededeelen dat mij zijn personalia nu bekend is. Dit luidt als volgt:

BERNARDUS WIGMANS, geboren te Rotterdam 6 Mei 1913, v beroep bankwerker, wonende B 123 te Dalem (gemeente Vuren, Zuid-Holland. Hij is districtorganisator van de C.P.N. in deze omgeving.

De Inspecteur van Politie

AAN

de Chef van het Bureau
Centrale Veiligheidsdienst
te
Gravenhage (Javastraat 68).

Afd. Recherche.

ADMINISTRATIE

NO; 1091-89/947.

Onderwerp:

(K)

Protest-meeting inzake het Indië -beleid,
gehouden op Zaterdag 7 Juni 1947, op het "Spartaterrein
aan de Haerstraat te Oldenzaal.

R A P P O R T .

Onder auspiciën van het Plaatselijk Comité "Handhaving Rijkseenheid" te Oldenzaal, werd op het voetbalterrein "Sparta" aan de Haerstraat te Oldenzaal, op Zaterdag 7 Juni 1947, een protest-meeting gehouden over het "Indië-beleid". De Voorzitter van het plaatselijk comité, de heer De Meere, opende de meeting te omstreeks 16.20 uur en heette de aanwezigen, plm. 60 toehoorders hartelijk welkom, vooral de sprekers van de dag, n.l. Luitenant-Generaal M.L.F. Bajetto en de heer A. Bijl uit Zwolle. De Voorzitter merkte op, dat deze bijeenkomst niet beschouwd moest worden als een kapitalistisch relletje, maar dat zij belegd was, om uiting te geven aan onze bezorgdheid over Indië, waar het o.i. fout gaat, ja fout is. Hierop gaf hij het woord aan de eerste spreker, luitenant-Generaal Bajetto. Deze behandelde het accoord van Linggadjatie aan de hand van de laatste nota door de commissie-Generaal aan de leiders van de Republiek gezonden. Op de eerste plaats is het nodig, aldus spreker, dat in Indië de rust en orde weer hersteld wordt. Eerst wanneer dat bereikt is kan men het streven tot hervorming van de Ned. Ind. Regering ter hand nemen echter onder Ned. soevereiniteit: De republiek bezit geen soevereiniteit, al laten de leiders voorkomen, alsof zij die wel bezitten, b.v. door het aanstellen van zg. vertegenwoordigers in andere landen: Verder eischen de indonesiërs steeds weer het terugtrekken van de Ned. Troepen uit Indië, welke actie zich thans daar ook reeds gaat uitstrekken tot de vakverenigingen. Spreker betreurt het, dat naast de Communisten, die begrijpelijkerwijze deze eis steunen, zich ook de Partij van de Arbeid hiermede inlaat. Immers er moet toch voor gewaakt worden, dat de Javanen uit de Maline gebieden blijven, dat de rust en orde komt en bewaard blijft, waarvoor een zeer sterke gendarmerie nodig is, gedeeltelijk bestaande uit indonesiërs, gedeeltelijk uit Nederlanders en tenslotte is het toch ook nodig, dat Indië beschermd wordt tegen eventuele aanvallen (vijandelijke) van buiten. De Indonesiërs zijn hier zelf nog niet toe in staat en daarom is het nodig, dat de Nederlanders enkele strategische punten bezet houden. Ook op handels- en Economisch gebied kan Indië zich zelf niet redden, daarvoor zijn er te weinig intellectuelen en leidinggevers de mensen. Ook daarom is het nodig, ja een plicht, dat Nederland de Indonesische ~~kwakke~~ bevolking helpt. Naast de indonesische belangen bestaan er natuurlijk ook Nederlandse belangen. Zeer veel Nederlanders verdienen daar hun brood en is het voor hen een levenskwestie. Verder zijn wij met ongeveer 4 miljard gulden geïnteresseerd in Indië, welk bedrag thans geïnvesteerd is en voor ons dus geen bron van inkomster in de vorm van deviezen betekent. Voor het Ned. volk is van groot belang het voedselpakket. Het eerder de industriën en bedrijven in Indië weer beginnen te werken, hoe beter het voor de Indonische bevolking is, want zeker 1/3 gedeelte ervan vindt hierin haar bestaan. Het doel der leiders der Republiekeinen is de plaats in te nemen, welke wij Nederlanders bezaten en zich zo lof mogelijk van Nederland te maken. Zij willen een centraal gezag en Linggadjatie geeft een federaal gezag. De Javanen willen de suprematie, want volgens hen is de natie

listische beweging bij hen begonnen en vormen zij de ruggegraat. De indonasiërs kunnen zich zelf nog niet besturen, anders zou het een mi daad zijn, dat we er bleven. Wij moeten van Indie een rechtstaat maken maar het niet overlaten aan collaborateurs. Het verheugd spreker, dat de laatste nota gesteld is als een soort ultimatum, welke een krachtig regering betekent. Hij hoopt echter, dat het nu niet alleen bij woorden blijft, maar eventueel ook met daden. Een fout vond spreker in deze nota n.l. dat er niet in gesproken wordt over de Koninklijke figuur. Tenslotte wijst hij het Nederlandse volk en speciaal het Christelijk gedeelte ervan op het grote gevaar, dat Indie dreigt, n.l. het Communisme. De leiders op Java zijn allen uiterst links georiënteerde socialisten en zelfs is aan een in Moskou opgeleide volgeling van Stalin een leidende functie gegeven.

Door onze tegenstanders wordt ons zo dikwijls verweten, dat wij herste willen van de oude Koloniale verhoudingen. Dit is onjuist. Wij willen allen onder één Rijksverband. Een Koloniale oorlog noemt spreker, humbug, daar onze troepen gemakkelijk de rust kunnen handhaven en een oorlog daardoor niet nodig is.

We moeten echter onze eer niet te grabbel godien in Indië. Ons principiële standpunt is ongrondwettig en onwettig. We moeten blijven aandringen op het bijeenroepen van een rijksconferentie, zoveel mogelijk langs democratische weg. Wij zijn niet onrealistisch, maar Nederland is gebonden aan de door de regering gedane beloften. Daarom moeten wij haar nauwkeurig op de vingers zien en niet geheel vrij laten. Spreker hoopte dat alle aanwezigen deze visie naar buiten zullen uitdragen, waarvan door zeer velen gebruik zal worden gemaakt, opdat de politiek van Nederland er niet een is van bangheid.

Na deze toespraak was er gelegenheid om vragen te stellen, waarvan door 5 personen gebruik werd gemaakt.

Daarna kreeg de tweede spreker het woord.

Deze begon er op te wijzen, dat de Nederlanders verplichtingen hebben tegenover de Indonesische bevolking welke door de historie zijn gegroeid. Het Comité Rijkseenheid wil, dat eerst de orde en rust in Indie terugkeert, waarna een stemming in volle vrijheid over haar lot zal beslissen. Wij willen geen oude toestanden weer.

Verder wordt ons verweten, dat wij niet willen samenwerken en dat zo het Indie mislukt, wij daarvan de schuld dragen.

Wij willen wel samenwerking, maar in goeden geest en dat verlangen wij ook van de tegenpartij.

Wij hebben getwijfeld aan de eerlijkheid van de republiek en toen werd ons verweten dat wij naar de oude toestanden terug wilden.

Maar na zijn terugkeer uit Indie heeft minister Beel zich in Amsterdam in gelijken zin uitgelaten. Wij begrijpen ook dat het Oosten ontwaakt en wij slaan deze ontwaking misschien hoger aan dan b.v. "van Mook".

Maar volgens ons kan uit het Ned. Indische volk een betere man naar voren komen dan hij, die door de Japanners naar voren is geschoven. Ook in Nederland begint men beter te begrijpen, waarom het gaat.

Het is niet alleen bescherming van de kapitalistische belangen, maar ook de arbeidersbelangen en gerechtvaardigde Nederlandse belangen zijn er mee gemoeid.

Daarom moet het Nederlandse volk zich duidelijk uitspreken over de te volgen politiek.

Wij moeten onze verplichtingen begrijpen en deze voor de volle 100% uitvoeren.

Wij verzetten ons tegen een dictatuur in Ned. Indie van één groep (de Javanen) over verschillende andere, evengoed als wij ons tijdens de bezetting in ons land verzet hebben tegen de dictatuur van een kleine groep. Onze politiek is genoemd de politiek van de koloniale reactie, maar wij willen het koloniale imperialisme bestrijden.

De Nederlandse militairen kunnen in Indie vallen in de strijd tegen de Jappen, of bij het herstellen van de orde en rust, maar niet voor het imperialisme.

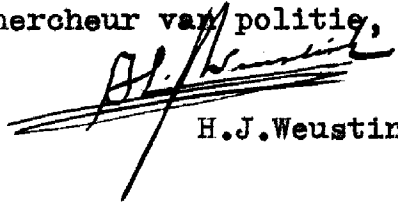
Als volk van Nederland worden wij door de regeringsvoorlichtingsdienst ook niet juist over de toestand in Indie voorgelicht.

Een publieke zaak moet in het publiek behandeld worden, dat is democratisch. De politiek, die thans wordt gevoerd, is Nederland niet waardig

3e. en in strijd met de meest elementaire eisen der democratie. Ook is het
accoord van Lángadjattie niet grondwettelijk, getuige ook de uitspraken
van verschillende vooraanstaande politici, als mr. Aalberse, mr. Oud. Ir.
Albarda, mr. Joekes. Het accoord is in strijd met de Nederlandse grondwet.
De democratie kan in Nederland en Ned. Indië alleen overwinnen als het
gaat volgens het program van de Rijkseenheid.
Het Indische volk is beter dan Soekarno en de zijnen en daarom vragen wi
zo besluit spreker na herstel van orde en rust een vrije stemming, welke
dan ongetwijfeld zal vragen vrijheid onder Nederlands toezicht.

Nadat de heer De Meere, beide sprekers bedankt had voor hun toespraak
werd deze meeting besloten met het zingen van het Wilhelmus.
Te 18 uur werd de meeting gesloten. Ongeregeldheden deden zich niet voor.
Naar waarheid opgemaakt dit rapport te Oldenzaal op Maandag 9 Juni 1947.

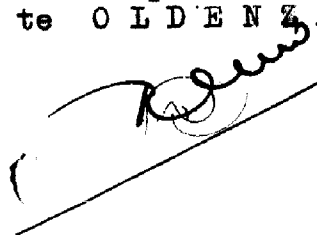
De rechercheur van politie,

H.J. Weustink.

GEZ I E N ;

de Wnd. Inspecteur van politie
te O L D E N Z A A L,

Th. Padberg.

Inlichtingendienst.

B

GEHEIM.

HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT

UTRECHT, den 16

Vol. no.	19 47.
18 JUN 1947	
ACD/17384	

LA/12r 614 '47

Bijlagen: 1

Bericht op schrijven No.

van

Onderwerp:

BUREAU D

19-6-47	
UNGEBOEKT	

E

Hierbij ingesloten doe ik U toekomen een pamflet van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid, hetwelk te Utrecht huis aan huis verspreid wordt.

De wnd. Hoofddcommissaris van politie,

(R. W. Van Eijk).

R. W. Van Eijk

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's Gravenhage.

GEMEENTE POLITIE
TE ZUTPHEN

n. 2428/132.

DERWERP: Toezending
erslag.

BILLAGEN:
Typ:W.

GEHEIM.

UITGEBOKT

ZUTPHEN, 16 Juni 1947.

Aan de Heer Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst

BUREAU D

Javastraat 68

's-GRAVENHAGE.

Volgno.
18 JUNI 1947
ACD/17385

Nummer:	
Datum:	19-6-47

02195

Handwritten signature and date: 19/6/47

Hiernevens heb ik de eer UHoogEdelGestrenge te
doen toekomen een verslag van de op 11 Juni 1947
in de Buitensociëteit alhier gehouden openbare
vergadering van de afdeling Zutphen van het Comité
Herstel Rijkseenheid.
Coll.:

De Commissaris van Politie,

Handwritten signature

✓ *Handkants*
~~Verslag van de op Woensdag, 11 Juni 1947, in de Buitensocie-
teit te Zutphen gehouden openbare vergadering van de Afd. Zutphen
van het Comité Herstel Rijkseenheid, gehouden op 11 Juni 1947 aldus~~

~~Aanwezig waren plm. 1000 personen.~~

~~Sprekers: Prof. Mr. P.S. Gerbrandy en Generaal Bajetto;~~

~~Onderwerp: De Indonesische kwestie.~~

~~Bij het betreden van het podium werd de oud-ministerpres-
dent met een hartelijk applaus verwelkomd.~~

Om 20.10 uur werd de vergadering geopend door de voorzitter van de Afd. Zutphen, Dr. Hessel TURKSTRA, geboren 15 Maart 1893 te Westdongeradeel, rector van het Lyceum te Zutphen, wonende aldaar ~~Heeckerenlaan 50~~. Hij deelde mede, dat op een protestmeeting te Arnhem een beroep werd gedaan op Prof. Gerbrandy en Welter om in Zutphen een spreekbeurt te komen vervullen. Dat werd toen onmiddellijk toegezegd. "Waarom moesten zij naar Zutphen komen? Was dat nodig?" Ja, want meer dan ooit moet thans de stormklok worden geluid. Dat is wat alle mensen moeten weten. Alle Nederlanders dienen dat te weten. Op het pamflet, dat is verspreid, werd u reeds medegedeeld, dat het hier geen partij-politieke kwestie betreft. Het land is in gevaar. Daarom zouden Gerbrandy en Welter hier vanavond spreken. Tot mijn spijt moet ik u echter mededelen, dat Welter door een plot selinge buitenlandse reis verhinderd is hier te komen. Generaal Bajetto is onmiddellijk bereid gevonden, hier vanavond in zijn plaats op te treden. Hij is een kenner van Indië. Ook de Heer Looye ga van de R.K. Volkspartij, die hier vanavond zou hebben gesproken is plotseling door ziekte verhinderd hier aanwezig te zijn. Zo zien we, dat de mens wikt, maar God beschikt. Ik heet Prof. Gerbrandy en Generaal Bajetto hier van harte welkom. Met de lijsten voor de petitie zijn wij alle buurten afgeweest om te tekenen. Ook hier in de zaal zal straks in de pauze nog gelegenheid bestaan op deze lijsten te tekenen. Ook wordt voor de actie uw financiële steun gevraagd. Voor dat doel zijn alhier kwitantieboekjes aanwezig. In de pauze zal er gelegenheid zijn om hier voor te geven. Als voorzitter kan ik geen interrupties toestaan. Ik geef thans het woord aan Prof. Gerbrandy.

Peter S.

→ *geb. te Wijmbritseradeel, 13-4-1885 won. te De Vrij*
Prof. Gerbrandy sprak als volgt:

"Volgens betrouwbaar in Nederland binnengekomen berichten zijn de laatste 7 maanden op Java en Madoera 2 miljoen mensen ~~aan~~ honger, pokken en pest bezweken, terwijl een nog groter aantal in een zodanige slechte lichamelijke toestand verkeert, dat er nauwelijks hoop bestaat op herstel. Ook de rapporten over de minder bekende streken, leveren een troosteloos beeld van de toestand daar. Nog altijd zuchten velen in concentratiekampen. Terreur en banditisme tieren er welig. En wie is daarvoor verantwoordelijk? Daarvoor bent u en ik en wij allen verantwoordelijk. Daarvoor is onze Nederlandse regering verantwoordelijk. Wij hebben over deze gebieden nog altijd het oppergezag en de plicht van onze hoogste vertegenwoordiger in Indië is in de eerste plaats, de inheemse bevolking te beschermen tegen onderdrukking, van welke kant ook. Wij hebben een oorlog gevoerd en gewonnen. Hebben wij die eigenlijk wel gewonnen of zijn wij bezig hem te verliezen? Waarvoor vochten wij eigenlijk? Wij vochten toen tegen het regiem van Duitsland en het Japanse fascisme. Ook in die strijd hadden wij een ideaal. Wat is er terecht gekomen van de idealen, waarvoor de volkeren gestreden hebben? In ons Indië? Roosevelt formuleerde die idealen in het kort als volgt: vrijheid van godsdienst, vrijheid van spreken en schrijven, vrij van gebrek en vrij van angst en terreur. Is men in Indië vrij van gebrek en vrij van angst en terreur? Honderdduizenden verkommeren er en toch was Indië eenmaal een rijk gebied, dat bestuurd werd op een wijze,

die de bewondering van de hele wereld afdwong. Toen werd er in de Tweede Kamer geïnterpelleerd, als men een Indiër op een onderneming als straf in de zon had laten staan. Dan werd er door de linker vleugel in de Kamer geroepen: Dat is koloniale politiek. Thans sterven ze bij duizenden. Waar blijven nu de interpellaties? Hoe komen die tegenstellingen? Dat is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de door Schermerhorn en Beel gevormde kabinetten. Hun politieke mensen kunnen zich daar niet uitspreken.

De Nederlandse staat heeft echter te zorgen voor den mensen daar. Deze worden nu overheerst door een klik van Hitler en Stalin. Hoe kan men onderhandelen met een Soekarno en Mohamed Hatta? Dat is een product van onze verslagen vijand Japan. Het was de tactiek van Japan om de verloren oorlog toch nog in een overwinning om te zetten. In 1944 kwam de Japanse boodschap betreffende de onafhankelijkheid van Indonesië. Het Japanse opperbevel benoemt Soekarno tot President en Mohamed Hatta tot vice-president. Zij begeven zich daarop naar het Japanse opperbevel en Soekarno houdt daar een rede. De atoombom maakte echter op tijd een eind aan de oorlog. Wie is Soekarno? Wij hebben hier een Mussert en die werd doodgeschoten. Deze Soekarno heeft 2 miljoen man van zijn eigen landgenoten voor het verrichten van slavenarbeid naar Japan gezonden. Ze moesten daar werken in de fabrieken en aan de spoorwegen. Terecht heeft Dr. Van Mook hem als een Quisling-figuur geschetst. Hun leermeesters waren Japanners. Reeds jaren voor het uitbreken van de wereldoorlog, waren zij ophitsers. Onder de Japannezen heerste terreur. Men moest fluisterend de waarheid spreken. Zoals wij dat gewoon waren tijdens de Duitse bezetting. Hetzelfde geschiedt nu in Indonesië. Wat is daar de waarheid? Als men de Indonediërs openhartig kon laten spreken, dan zou men horen, dat zij het prachtig hadden voor de oorlog onder het Nederlands gezag; dat het vreselijk was onder de bezetting van de Japanners, maar dat het onder de republiek nog erger is. Dat het daar thans zo slecht is, is de schuld van de kabinetten Schermerhorn en Beel. De politiek, die thans gevoerd wordt, is slechter dan ooit door een kabinet gevoerd. De regering begint dit echter in te zien. Beel hield een reden in Makassar. Daarop volgde een nota aan de republiek. U kon het lezen en ook het antwoord van de republiek. Indien dit kabinet zijn koers wijzigt, dat heeft het recht op de steun van het Nationaal Comité. Dan krijgen zij onze steun. Wij zijn geen politieke partij. Wij strijden voor een rechtstaat. Recht voor de volkeren aldaar. Om onze steun te verwerven, moet koersverandering vaststaan. Het lijkt er echter nog niet op.

Moesten de ministers Beel en Jonkman naar Indië gaan om zich persoonlijk te overtuigen van de toestand daar? Zij waren volkomen in staat geweest om hier tot de conclusie te komen, dat er met zulke menschen als Soekarno en zijn klik, geen regering is op te bouwen. Zij hadden het gehele bestuursapparaat tot hun beschikking. Deze ministers waren volkomen in staat, net als u, om de toestand aldaar te bezien en hun conclusie te trekken. Hebben ze de juiste conclusie getrokken? Hoe kan men nu nog gaan praten als de tegenpartij onbetrouwbaar is? In Batavia zitten de schuldigen. De Nederlandse regering is verantwoordelijk voor dit fiasco. Zij moet weg. En gij, Commissie-Generaal. Gij maakt ons te schande voor de gehele wereld. Amerika zal zeggen, hoe is het mogelijk, dat zij zo doen, die anders zo pienter waren. De Commissie Generaal en Dr. Van Mook zijn ook omgedraaid. Zij, Beel en Jonkman gingen daarheen om hen te ontlaan en vandaag kan men weer lezen, dat ze mogen blijven. Wat is ons leger daar? Een politieleger. Het is daar om te waarborgen vrijheid van godsdienst, vrijheid van spreken enz. ^{de}

Onze soldaten voelen zich geroepen dit doel te bereiken. Deze nota gaat niet uit, waarvan ze uit moest gaan. De inhoud is zo appetijtelijk mogelijk voor de Indiërs gemaakt. Deze nota gaat niet uit van de eerste plicht van het Nederlands oppergezag, om te zorgen voor

F waarborgen

het welzijn van millioenen. Zij is een afglijden van het al magere Linggadjati. Met deze nota komt men er niet onderuit weer met de onbetrouwbare lieden te gaan praten. De antwoordnota van de republiek ziet er niet naar uit alsof dit het antwoord is op een ultimatum. Zij komt direct met eisen. Er moet een tussenregering worden gevormd, die voor de helft uit Indonesiërs moet bestaan. De besluiten moeten bij meerderheid van stemmen worden genomen. Zij kunnen dus alles tegenwerken. Deze republiek speelt op tijd en tij is geld. Ons leger kost 1 milliard per jaar en dat van de buitenlandse deviezen. Dat kan niet doorgaan. Deze nota zal opnieuw vertraging brengen in de zo noodzakelijke opbouw van het land. Het is een levensbelang voor ons volk en ook voor het volk van Indië dat de eigenaars van de ondernemingen zo spoedig mogelijk hun eigendommen terugkrijgen, opdat de goederenvoorraden weer kunnen gaan vloeien. Maar deze heren van de republiek nemen onze regering en de luitenant-gouverneur-generaal weer in de maling. Ik kom tot ^{de} ~~de~~ conclusie: Er is een groot gevaar. U kunt de verantwoording niet dragen. Het Nationaal Comité tot Handhaving van de Rijkseenheid zegt: Volk van Nederland, dat kunt ge niet dulden. Herinner U wat de Duitse bezetting was. Wij moeten alles doen om een einde te maken aan de toestand in Indië. Wij zijn constitutioneel verantwoordelijk voor de 70 millioen mensen, die in de hoogste nood verkeren in een wereld, waarin geen recht en veiligheid heerst. Het roer moet worden omgegooid. U kan daaraan meewerken door de petitie te tekenen." ~~aldus eindigde spreker zijn rede.~~

~~Hierna werd een kwartier pauze gehouden.~~

Na de pauze werden door Dr. Turkstra, voornoemd, enkele gedeelten geciteerd uit een beschouwing van de heer Looyenga, voorzitter van het sub-comité van de K.V.P., die op deze avond zou hebben gesproken, indien hij niet door ziekte verhinderd was.

De Generaal ~~afwezig~~ (Daarna werd het woord gegeven aan Generaal Bajetto. ^{MAX LOUIS FRANS E})
"Nederlands-Indië was een land van melk en honig voor de invaas van de Japanners. Overal heerste rust en orde. Nederlands-Indië was een rechtsstaat. De Nederlanders waren goede kolonisten. De Nederlandse ambtenaren waren er ^{alleen} ~~allevé~~ voor controle. Door de Nederlanders is Indië vooruitgegaan. Begin vorige eeuw telde Java 5 millioen inwoners, terwijl er thans 50 millioen zijn. Het aantal intellectuelen onder de Indische bevolking is echter gering. Hoe is het thans. Er heerst terreur. De bevolking van Madoera zucht onder de terreur. Een ieder die niet bukt, wordt uitgehongerd. Het beste bewijs daarvoor zijn de brieven van onze militairen in Indië. Zij zijn de beste propagandisten voor onze zaak. Het is de schuld van onze regering, dat het in Indië niet goed gaat. Zij bezit de middelen om een einde te maken aan de republiek. Jonkman heeft dit zelf gezegd. Maar onze regering praat liever. Nu spreek ik nog niet eens over de geïnterneerden, die nog zuchten onder de klauwen van de republiek. Soekarno is een collaborateur en ook Mohamed Hatta. Zij zijn geweldig anti-Nederlands. Sharir is geen collaborateur en misschien ook niet zo anti-Nederlands. Hij heeft echter niets te zeggen, want achter de schermen werkt de gehele klik, die anti-Nederlands is. De republiek lijdt aan zelfoverschatting. Zij wil de plaats innemen, die wij daar innemen. Zij wensen 100% merdeka. 100% vrij te zijn. De nota van de regering is te fel genoemd. In hun antwoordnota dringen zij aan op het terugtrekken van de Nederlandse troepen. Geen wonder. Met dit machtsapparaat valt en staat het Nederlands gezag. Er zijn vele aanwijzingen, dat het met het gezag van de republiek niet best gesteld is. Er zijn tal van Indische volken, die met de republiek niets te maken willen hebben. Er is misère in de binnenlanden. Schietpartijen komen re-

gelmatig voor. De beweging van de Pasoendan trekt onze aandacht. De reactie op deze beweging was een heftig verzet van Soekarno en Sharir. Zij zeggen: Wij voeren het gezag, dus is het een binnenlandse aangelegenheid. Dit standpunt van de republiek is zeer begrijpelijk, doch niet van de Commissie-Generaal. Ik acht deze betreurenswaardig. De ware machthebbers van de republiek zijn niet zij met wie de Nederlandse regering onderhandelt, maar zij die over de wapens hebben te beschikken, zoals Soedirman. ^{Van de} Nederland Indië losliet zouden de inheemse volken elkaar gaan bestrijden, tenzij er een andere mogendheid zich over land en volk ^{ontfermt}. Het communisme doet daár ook reeds zijn invloed gelden. Niet alleen West-Europa, maar ook Java wordt bedreigd. Dat blijkt wel uit het feit, dat Soekarno een ras ^{echt} communist tot zijn politiek adviseur heeft benoemd. De Commissie-Generaal vist daar in troebel water. Wij zullen eindeloos blijven praten, tenzij ons volk getuigt daar geen genoegen meer mee te nemen. Er is maar een leus: Beter één rijk, dan twee ruïnes, ^{aldus beschoot spreker zijn rede.}

^{Vervolgen} ^{Deerna} werden door Prof. Verbrandy ^{enige} de schriftelijke vragen beantwoord. 1. Wat denkt u van de economische belangrijkheid van Indië? ^{Of ik nog iets wil zeggen over de economische belangrijkheid van Indië. Nederland is een staat, die eeuwen lang georiënteerd is geweest op de zee. Wij namen overal in de wereld het initiatief. Wij hadden bezittingen in alle werelddelen. Onze economische positie was daarop georiënteerd. Het was toen ook een vraag, hoe wij het snelst naar Indië konden varen. Java telde een eeuw geleden 5 miljoen inwoners en thans 50 miljoen. Hoe kan dit volk zich kleden, voeden met een dergelijke bevolkingsaanwas. Wij hebben daar ons kapitaal belegd. Daar liggen onze deviezen. Wanneer Nederland wordt losgescheurd van Indië, dan zal dit een ramp zijn voor de Javaan, want 1/3 der bevolking is aangewezen op de buitenlandse ondernemingen. Wanneer die beide Rijken van elkaar worden gescheurd, dan hebben we twee ruïnes in plaats van één Rijk, dat welvarend is. De economische belangen staan echter niet voorop, maar de politieke belangen, zoals vrijheid van godsdienst enz.}

2. Is het beleid in Indië tot op heden **fout** geweest? Van wie is Indië?

"Wij kunnen gerust zeggen, dat het het land is van Nederland, want Nederland heeft Indië gemaakt tot wat het nu is. De spoorwegen en de ondernemingen: zoals rubber, tabak enz. Deze zijn gevestigd door de Nederlanders. Het zou niet zo zijn, wanneer Nederland werd weggewerkt. In verband hiermede, zouden wij kunnen vragen: Van wie is Palestina? Van de Arabieren of van de Joden? De oplossing is: Wij moeten aan de aspiraties van die volkeren tot politieke zelfstandigheid tegemoet komen. Daarvoor moet een vorm gevonden worden. De Nederlanders zijn naar Indië gestuurd, omdat de volkeren daar deze aspiraties totaal niet kennen. Wij moeten weten, waar de Soedanezen willen staan. Wij behoren te weten, wat leeft er onder die menschen."

3. Waarom worden onze jongens, die naar Indië moeten, weggevoerd met militaire politie?

"Het transport moet ordelijk geschieden. Daarvoor is bewaking nodig, die de orde handhaaft. Vooral in de dorpen kan dit nodig zijn. De jongens, die naar Indië zijn opgeroepen, zijn dankbaar dat zij daar zijn. Zij zeggen zelf, dat zij er willen vechten voor vrede en rechtszekerheid, anders stuur ons maar naar huis. Die dat zeggen, dat zijn flinke jongens."

4. Zijn Engeland en Amerika schuldig aan wat er in Indië gebeurt? "Wat voor schuld kunnen die er aan hebben. Wat weten wij van Brits Indië af. Daar kunnen wij niet over praten. Wij kennen daar de

toestanden niet. De Britten en Amerikanen kennen ons Indië niet. Veel hangt echter af van Uw houding en van de voorlichting in andere landen. Dr. Van Mook heeft zelf in dat opzicht het buitenland bewerkt. Dus zijn die staten eenzijdig voorgelicht. De ogen van de Amerikanen zijn echter allang open gegaan, want zij zien thans ook het communistisch gevaar in het Verre Oosten."

4. Wat moeten wij met deze huidige regering doen, om er af te komen?

"Daarop kan het antwoord kort zijn. Teken het petitionnement en dan zijn wij op de goede weg."

5. Waarom is Prof. Romme omgedraaid?

Dat is moeilijk te beantwoorden. Vraag dat liever aan hem zelf. De grote factor zal wel geweest zijn, ^{een} eventuele breuk met de Partij van de Arbeid. ^{24/11/48} ^{met} ^{hem} ^{aanwezig} ^{om} ^{een} ^{regering} te vormen. Bovendien zal hij vermoedelijk niet rekenen op de Christ. Hist., want deze hebben onlangs nog tegen het gezantschap bij de Paus gestemd."

6. Waarom grijpt ~~in Indië~~ ^{in de Indiëse kwestie} H.M. de Koningin niet in?

Over deze vraag wil ik niet veel zeggen. Volgens de Grondwet is de Koningin onschendbaar. Wat die beslist blijft ~~binne~~nskamers. Verantwoordelijk is de Minister. Wat de Koningin inzake Indië gedaan heeft, zal later uit de historie moeten blijken. Dat wordt tijdens haar leven niet bekend gemaakt."

7. Dr. Van Mook noemde Soekarno een quisling figuur. Hoe kan hij dan met hem onderhandelen? Hoe is dat te rijmen?

"Dat is ook niet te rijmen. De politiek van Dr. Van Mook zit muurvast. Er is maar een uitweg. Politiek te voeren, zoals het Comité tot ^{de} handhaving van de ^{Rijk}seenheid dat wil. Kan het indienen van een petitie van invloed zijn op onze regering?

Naar mijn mening bestaat er bij het Ned. volk een tekort aan belastingstelling voor Ned. Indië. Wij plukken daar thans de vruchten van. Wij kunnen de regering niet met geweld omver werpen. Een regering is altijd nog bang voor de publieke opinie. Door invloed uit te oefenen op het parlement, kan men dus dwingen een regering heen te gaan. ^zo ^ondoende kan onze petitie dus van invloed zijn op de regering."

Daarna dankte Dr. Turkstra de sprekers voor de overtuigende wijze van voorlichting en sloot ~~omstreeks 22.40 uur~~ de vergadering

~~Het geheel had een ordelijk verloop.~~

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

's-Gravenhage, 23 Juni 1947.
Javastraat 68.

No.B.17385

G E E I M

(111539.

Dict.HB. Typ, :SvD.12.

tel.:

(112778.

Onderwerp: Vergadering "Comité Handhaving
Rijkseenheid.

Verslag openbare vergadering van de Afd.Zutphen van het
Comité Handhaving Rijkseenheid, gehouden op 11 Juni 1947, aldaar.

Aanwezig waren plm. 1000 personen.

Om 20.10 uur werd de vergadering geopend door de voor-
zitter van de Afd.Zutphen, Dr. Hessel TURKSTRA, geb.15 Maart
1893 te Westdongeradeel, rector van het Lyceum te Zutphen,
won. aldaar. Hij deelde mede, dat op een protestmeeting te
Arnhem een beroep werd gedaan op Prof.Gerbrandy en Welter om
in Zutphen een spreekbeurt te komen vervullen. Dat werd toen
onmiddellijk toegezegd. "Waarom moesten zij naar Zutphen komen?
Was dat nodig?" Ja, want meer dan ooit moet thans de storm-
klok worden geluid. Dat is wat alle mensen moeten weten. Alle
Nederlanders dienen dat te weten. Op het pamflet, dat is ver-
spreid, werd u reeds medegedeeld, dat het hier geen partij-
politieke kwestie betreft. Het land is in gevaar. Daarom zou-
den Gerbrandy en Welter hier vanavond spreken. Tot mijn spijt
moet ik u echter mededelen, dat Welter door een plotselinge
buitenlandse reis verhinderd is hier te komen. Generaal Bajet-
to is onmiddellijk bereid gevonden, hier vanavond in zijn
plaats op te treden. Hij is een kenner van Indië. Ook de Heer
Looyenga van de R.K. Volkspartij, die hier vanavond zou hebben
gesproken is plotseling door ziekte verhinderd hier aanwezig
te zijn. Zo zien we weer, dat de mens wikt, maar God beschikt.
Ik heet Prof. Gerbrandy en Generaal Bajetto hier van harte
welkom. Met de lijsten voor de petitie zijn wij alle buurten
afgeweest om te tekenen. Ook hier in de zaal zal straks in de
pauze nog gelegenheid bestaan op deze lijsten te tekenen. Ook
wordt voor de actie uw financiële steun gevraagd. Voor dat

doel

AAN:

Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken

Z.E. de Minister van Justitie

Z.E. de Minister van Overzeese Gebiedsdelen

dHr. Commissaris der Koningin in de Prov.Gelderland

dHr. Hoofd G.S. IIIB

dHr. Hoofd Sectie III M.I.D. Marinestaf

dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Amsterdam

dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Rotterdam

dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Den Haag

dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Utrecht

dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Groningen.

doel zijn alhier kwitantieboekjes aanwezig. In de pauze zal er gelegenheid zijn om hier voor te geven. Als voorzitter kan ik geen interrupties toestaan. Ik geef thans het woord aan Prof. Gerbrandy".

Prof. Pieter S. Gerbrandy, geb. te Wijmbritseradeel, 13.4. 1885 won. te Den Haag sprak als volgt:

"Volgens betrouwbaar in Nederland binnengekomen berichten zijn de laatste 7 maanden op Java en Madoera 2 miljoen mensen van honger en aan pokken en pest bezwaken, terwijl een nog groter aantal in een zodanige slechte lichamelijke toestand verkeert, dat er nauwelijks hoop bestaat op herstel. Ook de rapporten over de minder bekende streken, leveren een troosteloos beeld van de toestand daar. Nog altijd zuchten velen in concentratiekampen. Terreur en banditisme tieren er welig. En wie is daarvoor verantwoordelijk? Daarvoor bent u en ik en wij allen verantwoordelijk. Daarvoor is onze Nederlandse regering verantwoordelijk. Wij hebben over deze gebieden nog altijd het oppergezag en de plicht van onze hoogste vertegenwoordiger in Indië is in de eerste plaats, de inheemse bevolking te beschermen tegen onderdrukking, van welke kant ook. Wij hebben een oorlog gevoerd en gewonnen. Hebben wij die eigenlijk wel gewonnen of zijn wij bezig hem te verliezen? Waarvoor vochten wij eigenlijk? Wij vochten toen tegen het regime van Duitsland en het Japanse fascisme. Ook in die strijd hadden wij een ideaal. Wat is er terecht gekomen van de idealen, waarvoor de volkeren gestreden hebben? In ons Indië? Roosevelt formuleerde die idealen in het kort als volgt: vrijheid van godsdienst, vrijheid van spreken en schrijven, vrij van gebrek en vrij van angst en terreur. Is men in Indië vrij van gebrek en vrij van angst en terreur? Honderdduizenden verkommeren er en toch was Indië eenmaal een rijk gebied, dat bestuurd werd op een wijze, die de bewondering van de hele wereld afdwong. Toen werd er in de Tweede Kamer geïnterpelleerd, als men een Indiër op een onderneming als straf in de zon had laten staan. Dan werd er door de linker vleugel in de Kamer geroepen: "Dat is koloniale politiek". Thans sterven ze bij duizenden. Waar blijven nu de interpellaties? Hoe komen die tegenstellingen? Dat is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de door Schermerhorn en Beel gevormde kabinetten. Hun politieke mensen kunnen zich daar niet uitspreken.

De Nederlandse staat heeft echter te zorgen voor de mensen daar. Deze worden nu overheerst door een klik van Hitler en Stalin. Hoe kan men onderhandelen met een Soekarno en Mohamed Hatta? Dat is een product van onze verslagen vijand Japan. Het was de tactiek van Japan om de verloren oorlog toch nog in een overwinning om te zetten. In 1944 kwam de Japanse boodschap betreffende de onafhankelijkheid van Indonesië. Het Japanse opperbevel benoemt Soekarno tot President en Mohamed Hatta tot vice-president. Zij begeven zich daarop naar het

Japanse

Japanse opperbevel en Soekarno houdt daar een rede. De atoom-bom maakte echter op tijd een eind aan de oorlog. Wie is Soekarno? Wij hebben hier een Mussert en die werd doodgeschoten. Deze Soekarno heeft 2 miljoen man van zijn eigen landgenoten voor het verrichten van slavenarbeid naar Japan gezonden. Ze moesten daar werken in de fabrieken en aan de spoorwegen. Terecht heeft Dr. Van Mook hem als een Quisling-figuur geschetst. Hun leermeesters waren Japanners. Reeds jaren voor het uitbreken van de wereldoorlog, waren zij ophitsers. Onder de Japannezen heerste terreur. Men moest fluisterend de waarheid spreken. Zoals wij dat gewoon waren tijdens de Duitse bezetting. Hetzelfde geschiedt nu in Indonesië. Wat is daar de waarheid? Als men de Indonesiërs openhartig kon laten spreken, dan zou men horen, dat zij het prachtig hadden voor de oorlog onder het Nederlands gezag; dat het vreselijk was onder de bezetting van de Japanners, maar dat het onder de republiek nog erger is. Dat het daar thans zo slecht is, is de schuld van de kabinetten Schermerhorn en Beel. De politiek, die thans gevoerd wordt, is slechter dan ooit door een kabinet gevoerd. De regering begint dit echter in te zien. Beel hield een rede in Makassar. Daarop volgde een nota aan de republiek. U kon het lezen en ook het antwoord van de republiek. Indien dit kabinet zijn koers wijzigt, dat heeft het recht op de steun van het Nationaal Comité. Dan krijgen zij onze steun. Wij zijn geen politieke partij. Wij strijden voor een rechtsstaat. Recht voor de volkeren aldaar. Om onze steun te verwerven, moet koersverandering vaststaan. Het lijkt er echter nog niet op.

Moesten de ministers Beel en Jonkman naar Indië gaan om zich persoonlijk te overtuigen van de toestand daar? Zij waren volkomen in staat geweest om hier tot de conclusie te komen, dat er met zulke mensen als Soekarno en zijn klik, geen regering is op te bouwen. Zij hadden het gehele bestuursapparaat tot hun beschikking. Deze ministers waren volkomen in staat, net als U, om de toestand aldaar te bezien en hun conclusie te trekken. Hebben ze de juiste conclusie getrokken? Hoe kan men nu nog gaan praten als de tegenpartij onbetrouwbaar is? In Batavia zitten de schuldigen. De Nederlandse regering is verantwoordelijk voor dit fiasco. Zij moet weg. En gij, Commissie-Generaal. Gij maakt ons te schande voor de gehele wereld. Amerika zal zeggen, hoe is het mogelijk, dat zij zo doen, die anders zo pienter waren. De Commissie Generaal en Dr. van Mook zijn ook omgedraaid. Zij, Beel en Jonkman gingen daarheen om hen te ontslaan en vandaag kan men weer lezen, dat ze mogen blijven. Wat is ons leger daar? Een politieleger. Het is daar om vrijheid van godsdienst, vrijheid van spreken enz. te waarborgen. Onze soldaten voelen zich geroepen dit doel te bereiken. Deze nota gaat niet uit, waarvan ze uit moest gaan. De inhoud is zo appetijtelijk mogelijk voor de Indiërs gemaakt. Deze nota gaat niet uit van de eerste plicht van het Nederlands oppergezag, om te zorgen voor het welzijn van miljoenen. Zij is een

een afglijden van het al magere Linggadjati. Met deze nota komt men er niet onderuit weer met de onbetrouwbare lieden te gaan praten. De antwoord-nota van de republiek ziet er niet naar uit alsof dit het antwoord is op een ultimatum. Zij komt direct met eisen. Er moet een tussenregering worden gevormd, die voor de helft uit Indonesiërs moet bestaan. De besluiten moeten bij meerderheid van stemmen worden genomen. Zij kunnen dus alles tegenwerken. Deze republiek speculeert op tijd en tijd is geld. Ons leger kost 1 miljard per jaar en dat van de buitenlandse deviezen. Dat kan niet doorgaan. Deze nota zal opnieuw verdraging brengen in de zo noodzakelijke opbouw van het land. Het is een levensbelang voor ons volk en ook voor het volk van Indië dat de eigenaars van de ondernemingen zo spoedig mogelijk hun eigendommen terugkrijgen, opdat de goederenverraden weer kunnen gaan vloeien. Maar deze heren van de republiek nemen onze regering en de luitenant-gouverneur-generaal weer in de maling.

Ik kom tot de volgende conclusie: Er is een groot gevaar. U kunt de verantwoording niet dragen. Het Nationaal Comité tot Handhaving van de Rijkseenheid zegt: Volk van Nederland, dat kunt ge niet dulden. Herinner U wat de Duitse bezetting was. Wij moeten alles doen om een einde te maken aan de toestand in Indië. Wij zijn constitutioneel verantwoordelijk voor de 70 miljoen menschen, die in de hoogste nood verkeren in een wereld, waarin geen recht en veiligheid heerst. Het roer moet worden omgegooid. U kan daaraan meewerken door de petitie te tekenen".

Na de pauze werden door Dr. Turkstra, voornoemd, enkele gedeeltes geciteerd uit een beschouwing van de heer Looyenga, voorzitter van het sub-comité van de K.V.P., die op deze avond zou hebben gesproken, indien hij niet door ziekte verhinderd was.

Daarna werd het woord gegeven aan Generaal Max Louis Frans Bajetto, geb. te Meester Cornelis, 22.4.1881, wonende te Den Haag. De Generaal sprak als volgt:
"Nederlands-Indië was een land van melk en honig voor de inval van de Japanners. Overal heerste rust en orde. Nederlands-Indië was een rechtsstaat. De Nederlanders waren goede kolonisten. De Nederlandse ambtenaren waren er alleen voor controle. Door de Nederlanders is Indië vooruitgegaan. Begin vorige eeuw telde Java 5 miljoen inwoners, terwijl er thans 50 miljoen zijn. Het aantal intellectuelen onder de Indische bevolking is echter gering. Hoe is het thans. Er heerst terreur. De bevolking van Madoera zucht onder de terreur. Een ieder die niet bukt, wordt uitgehongerd. Het beste bewijs daarvoor zijn de brieven van onze militairen in Indië. Zij zijn de beste propagandisten voor onze taak. Het is de schuld van onze regering, dat het in Indië niet goed gaat. Zij bezit de middelen om een einde te maken aan de republiek. Jonkman heeft dit zelf gezegd. Maar onze regering praat liever. Nu spreek ik nog
niet

niet eens over de geïnterneerden, die nog zuchten onder de klauwen van de republiek. Soekarno is een collaborateur en ook Mohamed Hatta. Zij zijn geweldig anti-Nederlands. Sharir is geen collaborateur en misschien ook niet zo anti-Nederlands. Hij heeft echter niets te zeggen, want achter de schermen werkt de gehele klik, die anti-Nederlands is. De republiek lijdt aan zelfoverschatting. Zij wil de plaats innemen, die wij daar innemen. Zij wensen 100% merdeka. 100% vrij te zijn. De nota van de regering is te fel genoemd. In hun antwoordnota dringen zij aan op het terugtrekken van de Nederlandse troepen. Geen wonder. Met dit nachtsapparaat valt en staat het Nederlands gezag. Er zijn vele aanwijzingen, dat het met het gezag van de republiek niet best gesteld is. Er zijn tal van Indische volken, die met de republiek niets te maken willen hebben. Er is misère in de binnenlanden. Schietpartijen komen regelmatig voor. De beweging van de Pasoendan trekt onze aandacht. De reactie op deze beweging was een heftig verzet van Soekarno en Sharir. Zij zeggen: Wij voeren het gezag, dus is het een binnenlandse aangelegenheid. Dit standpunt van de republiek is zeer begrijpelijk, doch niet van de Commissie-Generaal. Ik acht deze be-treurenswaardig. De ware nachthobbers van de republiek zijn niet zij met wie de Nederlandse regering onderhandelt, maar zij die over de wapens hebben te beschikken, zoals Soedirman. In-dien Nederland Indië losliet zouden de inheemse volken elkaar gaan bestrijden, tenzij er een andere mogendheid zich over land en volk zou ontfermen. Het communisme doet dáár ook reeds zijn invloed gelden. Niet alleen West-Europa, maar ook Java wordt bedreigd. Dat blijkt wel uit het feit, dat Soekarno een raschte communist tot zijn politiek adviseur heeft benoemd. De Commissie-Generaal vist daar in troebel water. Wij zullen ein-delees blijven praten, tenzij ons volk getuigt daar geen genoc-gen mee te nemen. Er is maar één leus: Beter één rijk, dan twee ruïnes".

Vervolgens werden door Prof. Gerbrandy enige schriftelijke vragen beantwoord. 1. Wat denkt U van de economische belang-rijkheid van Indië? "Of ik nog iets wil zeggen over de econo-mische belangrijkheid van Indië. Nederland is een staat, die eeuwen lang georiënteerd is geweest op de zee. Wij namen over-al in de wereld het initiatief. Wij hadden bezittingen in alle werelddelen. Onze economische positie was daarop georiënteerd. Het was toen ook een vraag, hoe wij het snelst naar Indië kon-den varen. Java telde een eeuw geleden 5 miljoen inwoners en thans 50 miljoen. Hoe kan dit volk zich kleden, voeden met een dergelijke bevolkingsaanwas. Wij hebben daar ons kapitaal belegd. Daar liggen onze deviezen. Wanneer Nederland wordt losgescheurd van Indië, dan zal dit een ramp zijn voor de Ja-vaan, want 1/3 der bevolking is aangewezen op de buitenlandse ondernemingen. Wanneer die beide Rijken van elkaar worden ge-scheurd, dan hebben we twee ruïnes in plaats van één Rijk, dat welvarend is. De economische belangen staan echter niet voorop, maar de politieke belangen, zoals vrijheid van godsdienst enz."

Is

2. Is het beleid in Indië tot op heden fout geweest? Van wie is Indië?

"Wij kunnen gerust zeggen, dat het het land is van Nederland, want Nederland heeft Indië gemaakt tot wat het nu is. De spoorwegen en de ondernemingen: zoals rubber, tabak enz. Deze zijn gevestigd door de Nederlanders. Het zou niet zo zijn, wanneer Nederland werd weggewerkt. In verband hiermede, zouden wij kunnen vragen: Van wie is Palestina? Van de Arabieren of van de Joden? De oplossing is: Wij moeten aan de aspiraties van die volkeren tot politieke zelfstandigheid tegenover komen. Daarvoor moet een vorm gevonden worden. De Nederlanders zijn naar Indië gestuurd, omdat de volkeren daar de aspiraties totaal niet kennen. Wij moeten weten, waar de Soedanezen willen staan. Wij behoren te weten, wat leeft er onder die mensen."

3. Waarom worden onze jongens, die naar Indië moeten, weggevoerd met militaire politie?

"Het transport moet ordelijk geschieden. Daarvoor is bewaking nodig, die de orde handhaaft. Vooral in de dorpen kan dit nodig zijn. De jongens, die naar Indië zijn opgeroepen, zijn dankbaar dat zij daar zijn. Zij zeggen zelf, dat zij er willen vechten voor vrede en rechtszekerheid, anders stuur ons naar huis. Die dat zeggen, dat zijn flinke jongens."

4. Zijn Engeland en Amerika schuldig aan wat er in Indië gebeurd?

"Wat voor schuld kunnen die er aan hebben. Wat weten wij van Brits-Indië af? Daar kunnen wij niet over praten. Wij kennen daar de toestanden niet. De Britten en Amerikanen kennen ons Indië niet. Veel hangt echter af van Uw houding en van de voorlichting in andere landen. Dr. van Mook heeft zelf in dat opzicht het buitenland bewerkt. Dus zijn die staten eenzijdig voorgelicht. De ogen van de Amerikanen zijn echter allang open gegaan, want zij zien thans ook het communistisch gevaar in het Verre Oosten".

5. Wat moeten wij met deze huidige regering doen, en er af te komen?

"Daarop kan het antwoord kort zijn. Teken het petitionnement en dan zijn wij op de goede weg."

6. Waarom is Prof. Ronne ongedraaid?

Dat is moeilijk te beantwoorden. Vraag dat liever aan hem zelf. De factor zal wel geweest zijn, een eventuele breuk met de Partij van de Arbeid. Zijn er dan wel voldoende mensen om een eventuele nieuwe regering te vormen. Bovendien zal hij vermoedelijk niet /grote

niet rekenen op de Christ.Hist., want deze hebben onlangs nog tegen het gezantschap bij de Paus gestemd".

7. Waarom grijpt H.M. de Koningin in de Indische kwestie niet in?

"Over deze vraag wil ik niet veel zeggen. Volgens de Grondwet is de Koningin onschendbaar. Wat die beslist blijft binnenskamers. Verantwoordelijk is de Minister. Wat de Koningin inzake Indië gedaan heeft, zal later uit de historie moeten blijken. Dat wordt tijdens haar leven niet bekend gemaakt."

8. Dr. van Mook noemde Soekarno een Quisling figuur. Hoe kan hij dan met hen onderhandelen? Hoe is dat te rijmen?

"Dat is ook niet te rijmen. De politiek van Dr. van Mook zit nuurvast. Er is meer één uitweg. Politiek te voeren, zoals het Comité tot Handhaving van de Rijkseenheid dat wil. Kan het indienen van een petitie van invloed zijn op onze regering? Naar mijn mening bestaat er bij het Ned. volk een tekort aan belangstelling voor Ned. Indië. Wij plukken daar thans de vruchten van. Wij kunnen de regering niet met geweld onver werpen. Een regering is altijd nog bang voor de publieke opinie. Door invloed uit te oefenen op het parlement, kan men de regering dus dwingen heen te gaan. Zodoende kan onze petitie dus van invloed zijn op de regering".

Daarna dankte Dr. Turkstra de sprekers voor de overtuigende wijze van voorlichting en sloot de vergadering.

C.V.D.

**POLITIE
VLAARDINGEN**

Geheim

UITGEBOEKT

Volgno.
19 JUNI 1947
Juni 1947
ACD/17418

No. 55 La. C.V.
Bijlage(n): 2

Vlaardingen, 18
Telefoon 21

Verzoeken bij de beantwoording
datum, nummer en letter
te vermelden

Typ. B.

BUREAU D

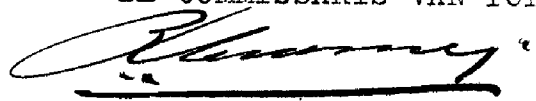
Datum: 19-6-47

195

Hierbij heb ik de eer U Hoog Edelge-
 strenge te doen toekomen een verslag
 van de openbare bijeenkomst van de
 afdeling Vlaardingen van het comité
 "Handhaving Rijkseenheid" gehouden op
 Maandag 16 Juni 1947 in de zaal
 "Harmonie" aan de Schiedamseweg alhier
 mede een verslag van de openbare
 bijeenkomst van de afdeling Vlaardingen
 van de E.V.C. gehouden op Zaterdag,
 14 Juni 1947 op de openbare weg het
 Veerplein alhier.-

*Niet
aangef. H.
B.V.L.
in Ontst.
C.V.*

DE COMMISSARIS VAN POLITIE

den Heer HOED. CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

te ,s-GRAVENHAGE.-

I

17418

⊙

No. 40/47

Verslag van de openbare bijeenkomst van de afdeling Vlaardingen van het Comité "Handhaving Rijkseenheid" gehouden op Maandag, 16 Juni 1947 te 20.00 uur in de ~~zaal "Harmonie" aan de Schiedamsweg te Vlaardingen.~~ *aldus*

Aanwezig ongeveer 400 personen (geheel gevulde zaal) waaronder geen militairen in uniform.

Medewerkenden: ~~SPREKERS:~~

F ~~MARINUS HENDRIK LAURENS WESTSTRATE~~, geboren te Sluis, 2 Juni 1910, onderwijzer, wonende te Vlaardingen, Julianaaan 57, voorzitter van de afdeling Vlaardingen van het comité "Handhaving Rijkseenheid";

~~Mejuffrouw J.E. van Ravensteijn;~~

~~Dr. W.K.H. FEUILLETAU-DE BRUYN, oud lid van de volksraad.~~

-0-0-

MARINUS HENDRIK LAURENS,

De bijeenkomst werd geopend door ~~Weststrate~~ *F*. Deze deelde mede, dat het comité zich ten doel stelt het Nederlandse volk de waarheid mede te delen van hetgeen in Indië geschiedt. "Het comité is niet een partij of vereniging, doch een samenbundeling van mensen die het niet eens zijn met het beleid van de Regering. Het is van mening, dat de huidige Kamermeerderheid niet is datgene wat ten aanzien van de Indische kwestie in ons volk leeft. Het comité wil zich met een petitieoement wenden tot de Staten Generaal. Ook in Vlaardingen zullen de mensen in de gelegenheid gesteld worden hun handtekening te geven. Zij zullen een pamflet thuis krijgen om rustig na te kunnen lezen, wat zij tekenen, *aldus Weststrate*

VERVOLGENS
~~Na het openingswoord door Weststrate~~ werd het woord gevoerd door Mejuffrouw van Ravensteijn, Deze deelde mede, dat er in Indië een chaos dreigde te ontstaan. "Indië gaat ten onder, tenzij wij onmiddellijk hulp bieden. Hebt ge wel eens nagedacht, vroeg spreekster, "wat het is als de volken van Indië aan Soekarno worden uitgeleverd. Ge hebt toch de brieven gelezen van de jongens in Indië en daaruit vernomen, dat daar duizenden de hongersdood sterven. Wij zijn berid om de volken daar

verstrekende bevoegdheden te geven, maag gij moet medehelpen om te voorkomen dat Schermerhorn en van Mook ons nog ~~niet~~ verder in de afgrond brengen. Het communisme steekt in Indië de kop op en thans zijn er reeds concentratiekampen, erger dan Bergen Belsen en Matthausen ooit geweest zijn. Spreekster ~~had~~ een broer, die pater-aalmoezenier was, bij de slag in de Javazee, verloren. Thans ~~had~~ zij het als noodzaak gevoeld om zich voor de goede zaak in te zetten. Speciaal richtte zij zich tot de Katholieke vrouwen in Nederland teneinde hen op te wekken de Katholieke bewindvoerders te overtuigen dat de koers welke thans wordt gevolgd tot een ramp zal leiden.

Dr. Feuilletau de Bruyn, die daarop het woord nam, ^{zei} ~~sprak~~ als ~~zijn mening uit~~, dat "Wij allen moeten weten, dat ons Rijk overzee in brand staat. Men zegt: "Het is ver van mijn huis" maar, ~~zo waarschuwde spreker~~, bedenkt dat ons gehele Rijk in brand staat. Vervolgens gaf spreker een overzicht van hetgeen zich rondom de ondertekening van het accoord van Linggadjati ~~had~~ afgespeeld. Hij verweet de Regering, dat zij thans met de Staten Generaal ~~deed~~, wat Hitler destijds met de Rijksdag ~~had~~ gedaan." De Repoebliek is niet van plan om met ons samen te werken. Dit heeft de Regering op 6 Augustus 1946 zelf gezegd. Bij de verovering van Modjokerto hebben de Nederlandse militairen stukken gevonden, waarin een der bevelhebbers van de T.R.I. aan de Regering der Repoebliek verzocht, toch vooral de overeenkomst van Linggadjati te tekenen, omdat hij vreemde dat de legers van de Repoebliek anders onder de voet zouden worden gelopen. Er heerst ~~aldus spreker~~ in de door de Repoebliek bezette gebieden, grote hongersnood. In de laatste zes maanden van 1946 stierven alleen op Java 2.000.000 mensen de hongerdood. Naar schatting zal dit aantal in 1947, 6.000.000 à 7.000.000 bedragen. Of ge nu lid zijt van de Katholieke Volkspartij of van de Partij van de Arbeid, ge zijt aan dit alles schuldig. Ge kunt niet zeggen "Wij hebben dit niet gewild! In Indië dreigt een economische crisis, omdat daar alleen welvaart gebracht kan worden met behulp van de Nederlanders, Aan de hand van

F
Willem Karel Hendrik
gbb. de Palembang,
11-7-10 06, wonende
te den Haag

aldus spreker

verschillende gegevens trachtte spreker dit aan te tonen. "Er dreigt", zo vervolgde hij, "een politieke crisis, omdat zij niet in staat zijn zichzelf te regeren." Sjahrir en Soekarno ~~zou-~~den, volgens spreker, bezig zijn het communisme in Indië in het zadel te helpen. De leider van de communistische partij zou juist niet in de regering van de Repoebliek zitting hebben, omdat Amerika er dan lucht van zou krijgen, dat het in Indië op politiek gebied niet goed ²⁰⁰ gaat. "De Regering zegt dat wij niet in staat zijn om gewapend tegen de Repoebliek op te treden, doch de divisiecommandanten beweren, dat een militaire actie slechts zes weken zal duren. Dat wij dan de bevolking tegen ons krijgen is onjuist, want 98% der bevolking wil graag de Nederlanders terug. ~~Het dagblad van Bata-~~ ^{1019e spreker zou} ~~via zou hebben geschreven,~~ dat zolang Dr. van Mook en Schermerhorn nog in Indië ^{wonder} zijn, er niet veel goeds te verwachten ^{was} is." Hetgeen tot dusver ten aanzien van Indië is geschied, is in strijd met de Grondwet. Het hoofdbestuur van de Partij van de Arbeid wenst thans het contact met de Repoebliek weer op te nemen en eist dat met het terugtrekken van de Nederlandse troepen een aanvang wordt gemaakt. Ook zou de Grondwet gewijzigd moeten worden. ^{"SPREKER VROEG ZICH AF, OF} ~~Kant men met dit laatste~~ niet wat ~~de~~ ^{was} laat, ~~zo vroeg spreker zich af.~~ "Indien wij Indië kwijt raken, gaan wij economisch ten onder." Spreker haalde bij dit betoog verschillende cijfers aan. Wat thans ten aanzien van Indië geschiedt, is in strijd met de democratie. Democratie is niet de helft + 1 of de helft + 12, doch in een democratisch land is de Regering verplicht om te luisteren naar de redelijke eisen van de minderheid." Spreker waarschuwde de leden van de Partij van de Arbeid dat hun partij door een rechtse coalitieregering in de oppositie zou worden gedreven en het haar slecht bekomen zou, zo behandeld te worden, ²⁰als zij thans de oppositiepartijen behandelt. Van de gelegenheid tot het stellen van vragen werd ruim gebruik gemaakt. De vragen werden door Dr Feuilletau de Bruyn beantwoord. ~~De bijeenkomst welke een ordelijk verloop had~~ werd te 22,30 uur besloten met het gezamenlijk zingen van het eerste couplet van ons Volkslied

Aan de aanwezigen werden pamfletten uitgereikt. Een *afdrift*
exemplaar daarvan gaat hierbij. Aan de uitgang werd een
collecte gehouden tot bestrijding der onkosten.-

Vlaardingen, 18 Juni 1947
De hoofdagent van politie

J. B. J.

Gezien:

DE COMMISSARIS VAN POLITIE

[Handwritten signature]

ROTTERDAM.

I.D. No. 645.

GEHEIM

Rotterdam, 18 Juni 1947

BUREAU D

Nummer:	
Datum:	19-6-47

Volgno.

19 JUNI 1947

ACD/17420

UITGEBOKT

Kort verslag van de openbare vergadering van het plaatselijk Comité "Handhaving Rijkseenheid", gehouden op Dinsdag 17 Juni 1947, te 20 uur, in "Lommerrijk", Straatweg No.99 te Rotterdam-Hillegersberg.

Aanwezig circa 250 personen, onder wie circa 75 vrouwen en een drie-tal militairen.

Gonggrijp, Prof. George Lodewijk, geboren 17-10-1885 te Njalindoeng (N.O.I.), hoogleraar in de economie, wonende te Rotterdam, Mathenesserlaan No.417b, voorzitter van het plaatselijk comité, opent te 20.15 uur namens de in oprichting zijnde afd. Hillegersberg, de vergadering met een woord van welkom en spreekt een inleidend woord, vrijwel gelijkkluidend aan zijn rede, gehouden op Vrijdag 6-6-1947 in de Riviera-Hal te Rotterdam (zie hiervoor dezerzijds schrijven I.D. No. 621 d.d. 9-6-'47)

Vermeulen, Mr. Hendrik Johannes, geboren 28-8-1893 te Amsterdam, jurist, wonende te Utrecht, Nieuwegracht No.161, bespreekt in een uitvoerig betoog de geschiedenis van Indië vanaf de oprichting der Oost-Indische Compagnie tot aan het begin van de laatste wereldoorlog, de bestuursverhoudingen van Indië met Nederland en hoe boven dit alles de Koning der Nederlanden staat - bij de grondwet uitdrukkelijk vastgelegd - dat wil dus zeggen een "één en on-deelbaar" Koninkrijk.

Spr. memoreert speciaal de geschiedenis na 1900, wijst er op dat Indië van dat tijdstip af steeds groter zelfstandigheid kreeg, waarbij de "adat gemeenschap" de grondslag vormde voor het te voeren beleid, dat vóór het uitbreken van de laatste wereldoorlog reeds zo ver was gevorderd dat de Gouvernements-eilanden Sumatra - Borneo en Grote Oost waren gevormd. Dit betekende reeds een grote mate van zelfstandigheid.

Spr. behandelt vervolgens de oorlog in Indië, het ontstaan van de bekende radiorede van H.M. de Koningin, welke door de ministerraad was samengesteld, nadat een door Dr. van Mook samengesteld conceptrede door de ministerraad was afgekeurd en zegt, dat de grondslag van deze rede wel inhield het scheppen van nieuwe constitutionele verhoudingen, doch alles binnen het Rijksverband. Dr. van Mook sibt zich, aldus spr., na deze rede in de politiek, streeft net zo lang tot hij "alleen-heerser" is gedraagt zich alsof hij Min. van Buitenlandse Zaken is van een zelfstandig Ned. Indië. Deze positie behoudt Dr. van Mook ook na de oorlog, daarbij gesteund door de heren Logemaan en Schermerhorn, mensen die naar buiten de radiorede van Hare Majesteit hebben aanvaard, doch in werkelijkheid de ontbinding van het Koninkrijk voorstaan en die zich hebben verlaagd tot het schandelijkste wat maar kon gebeuren, n.l. het openen van onderhandelingen met de groott-collaborateur Soekarno. Het volk heeft door de verkiezingsuitslag duidelijk bewezen, dat het met deze politiek van Schermerhorn niet accoord gaat.

Spr. zegt het te betreuren, dat het kabinet Beel op dezelfde

dezelfde voet voorgaat en een commissie-generaal uitzendt, die buiten haar bevoegdheid gaat.

Door het tekenen van het naakte Linggadjati is wederom gebleken, dat we leven in een tijd van permanente, het parlementaire stelsel kapot makende, staatsgreep.

Na scherpe critiek te hebben geleverd op Dr. van Mook, die met een "klik" regeert, zegt spr. te hopen, dat door het recente bezoek van de ministers Beel en Jonkman, vooral eerstgenoemde de ogen zijn geopend, alhoewel te vrezen valt, dat de minister-president niet opgewassen zal zijn tegen Van Mook, Schermerhorn, c.s..

Het blijft steeds bij conferieren, zegt spr., met als gevolg weer nieuwe concessie's aan de Republiek.

Spr. wekt ten slotte op tot steun aan de actie van een "Eén en ondeelbaar koninkrijk" en tot herstel van het Rijk overzee.

Van de gelegenheid tot het stellen van vragen wordt door een aantal personen gebruik gemaakt. O.m. wordt gevraagd, hoe de spreker denkt uit de huidige moeilijkheden te komen en welke de oplossing voor de toekomst moet zijn.

Spr. antwoordt, dat slechts "gewapend" optreden ons kan redden en als oplossing voor de toekomst te zien: het bijeenroepen van de Rijks-conferentie, doch dan op basis als bedoeld in de rede van Hare Majesteit van 7-12-1942.

Schenk, Daniel Johannes, geboren 22-1-1897 te Rotterdam, expediteur, wonende te Rotterdam, Avenue Concordia 85, provinciaal voorzitter van het Comité Rijkseenheid, wijst op de verantwoordelijkheid van het Nederlandse volk voor het beleid in Indië en zegt, dat men allereerst moet komen tot herstel van orde.

Spr., wekt tot slot op tot tekening van de bekende petitie en sluit vervolgens te 22.00 uur de rustig verlopen bijeenkomst.

Bij de uitgang van de zaal werd een collecte gehouden ten bate van de zaalhuur.

In de zaal, welke niet was versierd, was een boekenstand ingericht.

Gecolporteerd werd met het bekende oranje-groene speldje.

Aan de bezoekers werd het bekende blad "Het laatste nieuws uit Indië" uitgereikt.

Op elke stoel was een strooibiljet, met het opschrift: Op Java stierven in zes maanden twee miljoen mensen de hongerdood, neergelegd.

Een exemplaar hiervan is aangehecht.

De vergadering was per affiche bekend gemaakt.

Verzonden aan: Hoofd Centrale Veiligheids Dienst, Javastraat 68
's-Gravenhage.

Procureur-Generaal bij het Gerechtshof, fgd.
Directeur van Politie te 's-Gravenhage.

AAN ACD.

ONAFGEDAAN, TIJDELIJK OPLEGGEN (Indien gewenst onder-
strepen, anders doorhalen)

AFGEDAAN, OPBERGEN IN:

SPECIALE INSTRUCTIES AAN ACD:

DATUM:

Handtekening:

.....

AANTEKENINGEN:

Handwritten notes:
12/12/12
1005

CENTE-POLITIE
VAN
APELDOORN

B 195

UITGEBOEKT

BUREAU D	
Nummer:	
Datum:	1-7-'47

APELDOORN, 28 Juni
Telefoon K 6760-4041

19 47

No. 400²

Antwoord op schrijven van:

Bijlagen:

Onderwerp: rapport vergadering.

Volgno.
30 JUNI 1947
ACD/17772

Ik heb de eer U bijgaand te doen toekomen een rapport, betrekking hebbende op een alhier op Donderdag, 26 Juni 1947, gehouden vergadering van het "Comité Handhaving Rijkseenheid."

FEB.

De commissaris van politie,

J.S. de Jong
(J.S. de Jong.)

AAN DEN HEER Hoofd Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-G R A V E N H A G E.

Ⓢ

Ondergetekende, Gerrit Willem ter Steege, hoofd-agent van politie-rechercheur te Apeldoorn, tevens onbezoldigd rijksveldwachter, heeft de eer UEdelGestrenge omtrent de vergadering van het Comité Handhaving Rijkseenheid, gehouden op 26 Juni 1947 in de Schouwburg Tivoli te Apeldoorn het volgende te rapporteren;

Omstreeks 20.00 uur opende de voorzitter van het plaatselijk comité, de heer Wolf, de door ongeveer 500 personen bezochte vergadering en heette de aanwezigen hartelijk welkom, in het bijzonder de spreker van deze avond, de heer Welter, oud-minister.

Na enige huishoudelijke mededelingen gaf hij het woord aan de heer Welter.

De heer Welter begon zijn rede met het geven van een schets over Indië van voor de oorlog. Hij memoreerde daarbij dat er toen rust en orde heerste tot dat de Jappen in 1942 Indië binnen vielen. Na de capitulatie in Augustus 1945 is het land beginnen te wankelen door het verkeerde regeringsbeleid. Spreker noemde daarbij enige fouten die toen begaan zijn, onder andere, het terugroepen van de heer Tjarda Starckenborg Stachhouwer en in diens plaats het benoemen van de heer van Mook tot Gouverneur Generaal alsmede het samenstellen van de Commissie Generaal. Nu de ministers Beel en Jonkman in Indië zijn geweest, hetgeen zij voor het aangaan van het verdrag Linggadjati hadden moeten doen, zullen hun ogen toch wel open moeten gaan. Spreker beweerde dat indien Dr. Colijn en anderen het bewind in handen hadden gehad, Soekarno en Hatta dan in de gevangenis gezeten zouden hebben. Dat het thans zover gelopen is, volgens spreker, is alleen te danken aan de politiek van de Partij van de Arbeid die van een groep Indische intellectuelen n.l. de S.T.U. Spreker gaf als zijn mening te kennen dat het eventuele verlies van Indië gepaard met het verlies van Duitsland als achterland, economisch een ramp voor Nederland zou zijn met als gevolg: groei van het communisme, want "communisme is de godsdienst van de maatschappelijk wanhopige". De Katholieke Volkspartij, volgens spreker, is een gezagsgetrouwe partij, zij beging echter de nootlottige vergissing met de Partij van de Arbeid samen te gaan, de Partij van de Arbeid die hijs inziens revolutionnair is terwijl de Katholieke Volkspartij anti-revolutionnair is. De Katholieke Volkspartij heeft daarbij alle troeven uit de handen gegeven aan de Partij van de Arbeid. Toen de heer Romme zag dat de zaak in de afgrond dreigde te storten, trachtte hij daar een stok voor te steken, door het indienen van zijn motie, de stok bleek echter niet sterk genoeg te zijn en is daarbij gebroken, volgens spreker.

De heer Welter gaf hierna enige economische verschillen op tussen de jaren 1938 en 1946, hij zeide daarbij dat men de regering de raad had gegeven de economische belangen van Nederland veilig te stellen, doch deze had die raad in de wind geslagen. De politiek van de Partij van de Arbeid heeft, volgens spreker, voor 100 % gefaald. „Ik zou vertrouwen in Indië hebben”, zeide hij, „indien er rust en orde in Indië heersten en de daarvoor verantwoordelijke personen waren verwijderd. Het volk van Indië en het Koninkrijk is opgeofferd aan een partij. Door de nota van de regering is de Republiek blijkbaar geschrokken en heeft Sjahir een radiorede gehouden waarin hij liet uitkomen dat het toch

niet zo bedoeld was."

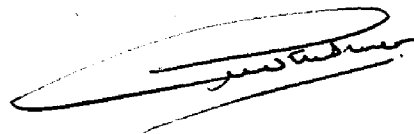
Hierna zeide spreker wat het Comité wilde, n.l. het terugroepen van de heer van Mook en de Commissie Generaal. Het is echter, volgens spreker, een leugen indien men zegt dat wij bloed willen vergieten; wij willen alleen rust en orde in Indië en onze jongens daar zijn niet bloeddorstig, zij willen alleen rust en orde brengen.

Spreker eindigde met te zeggen, dat men onder het juk van de Partij van de Arbeid weg wil en het Rijk wil opbouwen, de Nederlandse vlag als symbool van orde en vrijheid.

Na de pauze beantwoordde de heer Welter enige gestelde vragen, waarna hij een ieder opwekte het komende petitionnement te ondertekenen.

Omstreeks 22.00 uur sloot de voorzitter, met een woord van dank aan de heer Welter, deze rustige vergadering. Aldus naar waarheid opgemaakt en getekend,

Apeldoorn, 27 Juni 1947.
De rapporteur voornoemd,

AA

De Heer Commissaris van Politie

te

A P E L D O O R N.

GEZIEN:
DE COMMISSARIS VAN POLITIE,

(J.S. de Jong)

FEV

UITGEOEKT

Lokaal:

Datum:

4-7-'47

Volgno.:

2 JULI 1947

ACD/17062

VERSLAG VAN EEN OP VRIJDAG 27 JUNI 1947 TE GRONINGEN GEHOUDEN
OPENBARE PROVINCIALE VERGADERING VAN HET COMITÉ HANDHAVING RIJKS-
EENHEID, IN DE GEBOUWEN "DE HARMONIE" EN "HET TEHUIS" TE GRONINGEN

In de Harmonie, zaalruimte plm. 1300 personen, waren plm. 550 personen aanwezig, waarvan ongeveer 1/3 deel vrouwen. In het Tehuis, zaalruimte plm. 500 personen, waren plm. 150 personen aanwezig in ongeveer dezelfde verhouding.

De vergadering in de Harmonie werd geopend door den Heer Dirk VEREL, wonende te Haren, Rijkstraatweg, die de betekenis van deze avond even kort memoreerde en zeide dat deze avond bedoeld was om de gebeurtenissen in Indië nog eens vlak voor onze ogen en vlak aan ons hart te brengen. Zij wil ook zijn een protest tegen wat thans in Indië gebeurt. Dank wilde spreker speciaal brengen aan den Heer BAKKER, secretaris van het Comité, die bergé werk ten behoeve van het comité en voor het slagen van deze avond had verzet. Hierna gaf spreker het woord aan den Heer Dr. J.W. MEYER RANNEFT, oud-vice president Raad van N.I.

Spreker meende dat alles wat momenteel in Indië gebeurde, samen was te vatten in de twee woorden, revolutie en armoede. Een nieuwe orde en lege borden. Spreker deelde verder mede, dat in Indië voor 1942 welvaart, orde, recht en vrijheid heerste. Nederland kon elke vergelijking met andere koloniën glansrijk doorstaan. Echte bracht de revolutie naast onze gewapende macht, een andere gewapende macht in Indië, n.l. die der Republiek, hetgeen volgens spreker, de "kanker" gebracht had. Spreker roemde in dit verband de meening en houding van de oud-G.G. Tjarda van STARCKENBORGH, die eerst deze kanker wilde wegnemen en dan wilde overleggen. Dit werd echter afgewezen. Spreker citeerde vervolgens een gedeelte van een rede van oud-Minister LOGEMANN, waarin deze reeds in 1945 verklaard zou hebben, dat praten met het SOEKARNO regiem even onwaardig als onvruchtbaar was. De overeenkomst van Linggadjati noemde spreker strijdig met de wet, de grondwet en de strafwet en de nota van VAN MOOK noemde hij een capitulatie in de vorm van een ultimatum. Spreker meende, dat percents gewijze de verhouding ongeveer was, dat Nederland aan het Indische volk 60 % vrijheid wilde geven, hetwelk door de motie ROMME-VAN DER GOES VAN NATERS opgevoerd werd tot 80 %. Vervolgens meende spreker dat het uiteindelijke verdrag van Linggadjati ongeveer 90 % vrijheid aan de Indiërs gaf en daarna de ultimatieve nota 95 %. Nu eiste de regering SOEKARNO echter 99 %, waarna MARSHAL daar in bemiddelend meende te kunnen optreden en meende dat de beste oplossing was, van weerszijden iets te geven, waarna dus ongeveer 97 % vrijheid gegeven zou worden aan de Indiërs. Spreker meende dat LOGEMANN het in 1945 wel goed gezien had; praten met het SOEKARNO regiem is totaal onvruchtbaar. Spreker meende verder, dat thans het schip van staat op de klippen zit terwijl men dat toch niet gewild heeft. Wij hebben echter, aldus spreker, niet uitsluitend kritiek. Positief vragen wij: Een zuivere kennis van de werkelijkheid, de waarheid, waarmede spreker echter niet de krant van die naam bedoelde. Wij willen ingelicht worden over de misdaden in de Republiek en over de positie van het communisme ten aanzien van de Republiek. Wij willen niet dat ons leger in Indië gebruikt zal worden om SOEKARNO in de zadel te helpen. Wij vragen, neen wij eisen, zuivering van de corrupte en vroeger zoo rechtschapen nederlandse administratie. Wij vragen, wegens het falen van deze menschen, andere personen op deze plaatsen. Aan het baaad "DE TIJD" meent spreker, dat er niet gejuicht wordt nu er misschien gevochten zal moeten worden, evenmin als het onzin is te juichen wanneer een dokter bij een naast familielid de noodzaak van operatief ingrijpen wegens kanker zou constateren.

Als

Als ons leger in Indië in zal grijpen, zal het zijn om de ~~vier~~ vier vrijheden van ROOSEVELT te brengen. Vervolgens werden door spreker nog een tweetal vragen beantwoord waarna spreker de aanwezigen opwekte om als één man achter GERRE BRANDY TE staan en het petitionnement te kokenen.

Tijdens de rede werd eenige malen geapplaudiseerd.

Vervolgens werd pauze gehouden om de sprekers gelegenheid te geven te verwisselen van gebouwen. Na deze verwisseling kreeg oud-Minister WELTER het woord.

Spreker begon zijn rede met een overzicht van de toestanden in Indië, zoals die vóór 1942 bestonden. Het trotse gebouw, daar in Azië verrezen, noemde spreker het werk van Nederlanders en volgens spreker, hadden zelfs de Jappen geen kans gezien dit te kunnen vernielen. Spreker meende, dat pas na 1945 de ~~gr~~ grondvesten van dit rijk begonnen te wankelen en als oorzaken daarvan meende spreker, dat die o.a. kwam door het tijdsvacuum van 6 weken ~~er~~ VAN MOOK naar Indië terug keerde; het terugroepen van Tjarda van Starckenborgh; de verwaarlozing van het nederlandsse ambtenarencorps en de ondertekening van het dubbelzinnige linggadjati-accoord. De pers en de nederlandse voorlichtingsdienst hebben het feit, dat in de afgelopen 6 maanden ongeveer 2 miljoen indonesiers zijn gestorven van honger en ontbering, verzwegen en het wordt tijd, dat de huidige bewindsmannen deze verantwoordelijkheid onder de ogen wordt gebracht.

Vervolgens hield spreker een lang betoog over fantomen die er in de huidige Indische politiek bestaan. Spreker noemde in dit verband o.a. de gehele REPUBLIEK een schijngestalte. Verder meende hij, dat het extreme nationalisme, hetwelk vooral ingang heeft gevonden bij de inheemse jeugd, onze vijand is. Wanneer, aldus spreker, in Engeland een man als CHURCHILL en in Nederland een man als COLIJN nog aan het bewind zouden zijn geweest, zou deze Republiek reeds lang van de aarde verdwenen zijn en zouden mensen als SOEKARNO en HATTA reeds lang terecht zijn gekomen op de plaats waar zij thuis horen, n.l. in de gavanenis. Vervolgens wijdde spreker uit over de Partij van de Arbeid en de "Stuwgroep, die hij verantwoordelijk noemde voor deze heilloze politiek. Het is, aldus spreker, niet de regeringsvoorlichtingsdienst die ons de juiste voorlichting geeft, maar de duizenden brieven van onze soldaten, die wekelijks over ons land worden verspreid. Spreker noemde de motie ROMME- VAN DER GOES VAN NATERS een mislukte poging om de samenwerking tussen K.V.P. en P.v.d.A. ongedaan te maken. Nadat de heren BEEL en JONKMAN met eigen ogen de in Indië heersende chaos hebben gezien, is plotseling de Regering voorlichtingsdienst een enigszins andere koers ingeslagen. Spreker vroeg echter in dit verband wat men op het ogenblik weet van de financiële situatie in Indië. Spreker meende te weten, dat de schuld in Indië in de laatste 2 jaar met 3,7 milliard is toegenomen en deze schuld wordt nog steeds vergroot. Zo kost ons leg^{er} aldaar, hetwelk zijn tijd met nutteloos nietsdoen verdoet, per maand aan voeding ongeveer 30- a 40 miljoen gulden.

De thans uitgewisselde aide-memoire van de Nederlandse Regering noemde spreker een smeekschrift, echter geen smeekschrift d^{er} edelen. Thans na het aftreden van SJAHRIR, gaat het gerucht door het land, dat het in Indië wel spoedig tot een gewapend conflict zal komen. Spreker hoopte echter vurig, dat er geen Nederlands bloed behoefde te vloeien ~~van~~ de z.g.n. Republiek nieuw leven in te blazen. Nadat spreker nog had opgewekt tot tekening van het petitionnement, besloot hij zijn, in werkelijk Indische temperatuur uitgesproken reden.

De vergadering werd vervolgens gesloten door de voorzitter.

Secretaris genaamd: Arnold Aart Christiaan BAKKER, geb. Groningen 30-6-'09, onderwijzer, won. Groningen, St. Jansstraat no.17/b.

Groningen 30 Juni 1947.

D. 63/47

(K)

Onderwerp: Voorlichtingsvergadering
an het Comité Handhaving Rijkseenheid.

UITGEBOEKT

195		GEHEIM
BUREAU B		Volgno.
Tijdschrift:		1 JULI 1947
Datum: 1-7-47		ACD/17802

Op Woensdag, 25 Juni 1947, werd in één der zalen van het Amstel Hotel aan de Enschedesestraat te Hengelo(0), door de afdeling Hengelo(0) van het Comité Handhaving Rijkseenheid, een voorlichtingsvergadering met lichtbeelden gehouden.

Aanwezig ongeveer 75 personen

Sprekers: Dr. W.K.H. Feuilletau de Bruyn, oud lid van de Volksraad, wonende te s-Gravenhage en A.W. Bijl, wonende te Zwolle.

De sprekers werden ingeleid door de Heer D. te Winkel uit Enschede, voorzitter van de afdeling Hengelo(0) van het Comité Handhaving Rijkseenheid.

De heer Bijl, die vervolgens het woord nam, begon zijn rede met op te wijzen dat de verantwoordelijkheid van de overzeese gebiedsdelen volkomen berust bij onze Ministers. Voor alles wat in Indië gebeurt, zijn de opvolgende kabinetten Schermerhorn en Beel verantwoordelijk. Ook voor de vreselijke toestanden die er momenteel nog gebeuren. De bevolking leeft onder zeer slechte omstandigheden die haar gebracht is door de Merdeka. Het sterftecijfer bedraagt in sommige delen van Indië 92 per 1000, dorpen worden platgebrand, vreedzame mensen worden geterroriseerd en overal heerst honger en nood. Wij hebben de historische plicht op ons genomen, aldus spreker, om daarvoor te zorgen, doch wij hebben onze plicht verwaarloosd wij schieten te kort om deze mensen voor honger en nood te bewaren en om de orde en rust in Indië te herstellen. Onze tegenstanders, aldus de spreker, willen ons dan nog verwijten dat wij een kolonialoorlog willen.

Spreker noemde voorts Soekarno een der grootste collaborateurs uit deze oorlog. Een man die er niet tegenop gezien heeft, om honderd duizend van zijn manschappen aan de Japanners over te leveren. Wij hebben, aldus de heer Bijl, Mussert gedood, wij gaan met Soekarno feest vieren.

Men beweert ook, aldus de spreker, dat wij geen oog hebben voor 't streven naar vrijheid door een ander volk. Doch deze vrijheid kan niet berusten op Japanse dictatuur, die er gebracht is door Japanse en Japansesatellieten.

Vervolgens stond spreker stil over de uitzending van onze troepen naar Indië. Men wil beweren, aldus spreker, dat een groot gedeelte van onze militairen desertie heeft gepleegd. In werkelijkheid is 3% van de gehele December Divisie niet meegegaan naar Indië, waarbij de zieken zijn inbegrepen. Waar onze troepen komen, aldus spreker, worden ze als bevrijders gezien.

De regering vindt echter nog geen oplossing ondanks het enorme bedrag dat thans met Indië verloren gaat en dat veel beter besteed zou kunnen worden aan de verliezen. Een krachtige regeringspolitiek kan alleen tot heil strekken van Nederland en van Indië. Wij vragen van de regering nu, op grond van feiten en in het belang van het Nederlands Indië en het Nederlandse volk, een vrij Nederlands Indië, nu aan ons verbonden, waar een politiek wordt gedreven die het volk verlangt, een vrij Nederland, verbonden aan Nederlands Indië, aldus besloot de spreker zijn rede.

Na de pauze nam als tweede spreker het woord Dr. Feuilletau de Bruyn, die in zijn scherp gestelde rede felle critiek leverde tegen de wijze, waarop de Commissie-Generaal te werk is gegaan. Hij zeide dat het Nederlandse volk zich verbeeldt te leven in een tijd van een democratisch parlementair stelsel, doch de werkelijkheid is, dat wij ons bevinden midden in een socialistische revolutie. Gedurende zijn gehele betoog heeft Dr. Feuilletau trachten te bewijzen, dat en het kabinet Beel en de Commissie-Generaal falen met hun politiek ten

aanzien van Indië

We weten allemaal dat het in Indië slecht gaat, aldus spreker. denken nu wel dat het beroert is, maar maken zich er verder niet d. over omdat tussen Nederland en Indië een hele zee ligt. U dient echt te begrijpen dat Uw eigen Koninkrijk in brand staat, dat we heel leli aan het afglijden zijn en dat de Partij van de Arbeid in wezen niets anders is dan een socialistische partij.

Over de toestanden in Indië en de hongersnood die er heerst zeide spreker, dat in de laatste 6 maanden 13% van de bevolking is dood ge- gaan en dat er 27% zoveel van de honger heeft geleden, dat die er ver moedelijk niet meer bovenop zullen komen. Wij worden straks aan de schandpaal geslagen, dat wij dit hebben toegelaten.

Achtereenvolgens behandelde spreker de vier belangrijkste punten u de nota van de regering. Op deze vier punten leverde hij velle commen ren. Er wordt door de regering gezegd, dat een vreedzame oplossing moe worden gezocht. Spreker achtte dit niet mogelijk met de republikeinen, die de regering en de Commissie-Generaal als gezaghebbers hebben erk Ambtenaren en militairen storen zich niet aan de orders door de Repu blikeinen gegeven. Er valt in het geheel niet samen te werken met de Republikeinen. Over Sjahrir zeide spreker, dat deze persoon altijd een communist is geweest en dat wij heel aardig aan het afglijden zijn n een communistisch Indië. Voorts ging spreker in op de geschiedenis va Modjekerto, hetwelk binnen enkele uren was schoongeveegd van Republi ken, door 300 Nederlandse soldaten. Aldaar had men de Nederlandse mili tairen verzocht om asjeblijft door te gaan en Sjahrir gevangen te ne men, omdat ze stierven bij duizenden.

Het kabinet Beel heeft zich, aldus de spreker, wat betreft de Indi- politiek, schuldig gemaakt aan dubbele woordbreuk. Er wordt een deel v het Rijk afgescheiden van een soevereine staat, men heeft de /grondwet ter zijde geschoven en de Grondwet ontdoken. De ministers Beel en Jon man kunnen, op grond van hun daden, ter verantwoording geroepen worden voor de Hoge Raad. Dit was echter praktisch niet te verwezenlijken, om dat de meerderheid in de Kamers hier wel niet voor zou zijn.

Dr. van Mook noemde spreker mede verantwoordelijk voor de dood van tien duizend personen in en buiten de kampen, omdat hij verboden had dat Nederlandse militairen op Java zouden landen.

Na de beide betogen was er gelegenheid tot het stellen van vragen waarvan enkele aanwezigen gebruik maakten.

Vervolgens werden een serie lantaarnplaatjes vertoond, welke toege licht werden door de heer Feuilletau. Hieruit kwam naar voren, hoe ver- derfelijk de invloed van de Japanse propaganda gewerkt heeft op de i landse bevolking.

De vergadering, die een ordelijk en rustig verloop had, werd te om- streeks 23.00 uur door de voorzitter van het Comité besloten.

Op 28 Juni 1947 verzonden aan het
Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst
te s-Gravenhage.

In afschrift aan de Procureur-Generaal
fgd. Directeur van Politie te Arnhem.

1d. - Beel
niet juist
gortel

/Konin-
gin

19